

Accommodatieplan Sport 2021-2030

Afdeling: Maatschappelijke Opgaven

Versienummer: 1.0

Datum: 15 maart 2021

Corsanummer: T21.01062

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding en leeswijzer	7
1.1 Over de totstandkoming van dit plan	7
1.2 Wijzigingen en aanvullingen gedurende het proces	8
1.3 Leeswijzer	8
2 Juridisch-, beleids- en financieel kader	9
2.1 Wettelijk kader: zorgplicht bewegingsonderwijs	9
2.2 Beleidskaders	9
2.3 Sportvisie ‘Scoren met sport’	9
2.4 Toekomstperspectief	11
2.5 Afbakening: georganiseerd sporten binnen de gemeentegrenzen	11
2.6 Financieel kader	13
2.7 Uitgangspunten	14
3 Sportaccommodaties in Lansingerland	15
3.1 Binnensportaccommodaties	15
3.2 Buitensportaccommodaties	16
3.3 Zwembad De Windas	16
3.4 Niet-gemeentelijke accommodaties	16
4 Exploitatie, beheer en gebruik	17
4.1 Basisinfrastructuur en afwegingskader	17
4.2 Eigendom	18
4.3 Inroostering	19
4.4 Beheer, vervanging en duurzaamheid	19
5 Vraag naar sport in 2030	21
5.1 Bevolkingsontwikkeling	21
5.2 Landelijke trends	23
5.3 Trends in Lansingerland	26
5.4 Gevolgen van corona op sportbeoefening	32
5.5 Conclusie: geraamde sportcapaciteit in 2030	34
5.6 Monitoring	36
6 Binnensport	37

6.1	Bewegingsonderwijs	37
6.2	Sportbehoefte in 2030	37
6.3	Wensen verenigingen.....	40
6.4	Oplossingsrichtingen.....	40
7	Buitensport	42
7.1	Sportbehoefte in 2030	42
7.2	Capaciteit en wensen sportverenigingen	42
8	Zwembad	50
8.1	Sportbehoefte in 2030	50
8.2	Huidige en toekomstige capaciteit.....	50
9	Afweging	52
9.1	Afwegingskader, financiële middelen, beschikbare capaciteit en ruimtelijke inpassing	52
9.2	Categorie 1: wettelijke verplichtingen.....	54
9.3	Categorie 2: capaciteitsproblemen oplossen	54
9.4	Categorie 3: uitbreidingen met toename sportparticipatie.....	55
9.5	Categorie 4: uitbreidingen met toename sportbeleving.....	57
9.6	Categorie 5: beperkte capaciteitsproblemen	57
9.7	Categorie P: Prestatiesport	59
9.8	Categorie X: grote uitbreidingen	59
9.9	Investeringsprogramma	60
	Bijlage 1: prognose sporters 2030	62
	Bijlage 2: kader voor uitbreiding accommodaties	64
	Bijlage 3: raming kosten 4^e sportpark	65
	Bijlage 4: samenvatting investeringswensen	66

Samenvatting

Doelstelling

In het Accommodatieplan Sport 2021-2030 leggen wij de kaders vast voor de uitbreiding van fysieke voorzieningen voor sportbeoefening in onze gemeente tot 2030. Het gaat hierbij om de binnensport, buitensport en het zwembad. Het aantal inwoners in onze gemeente groeit de komende jaren en de vraag naar sportaccommodaties is aan verandering onderhevig. Om de kwaliteit van leven in Lansingerland vast te houden en invulling te geven aan onze ambities zoals vastgelegd in onze sportvisie is het belangrijk om een integraal beeld vast te stellen van de gewenste aanpassingen en uitbreidingen van onze sportaccommodaties. Tegelijkertijd staat onze financiële positie onder druk en moeten we scherpe keuzes maken over de inzet van onze middelen en inzet.

Het voorliggende plan is geen beleidsnota: onze doelstellingen voor sport in onze gemeente legden wij in 2019 vast in onze sportvisie. Dit plan is een onderdeel van de uitwerking hiervan. Het uiteindelijke resultaat van dit accommodatieplan is het vaststellen van een afgewogen, concreet en gedragen investeringsprogramma voor wenselijke sportaccommodaties in onze gemeente. Wij betrekken de gebruikers van onze accommodaties vanaf het begin bij de kaders en de uitvoering van dit plan.

Wettelijk- en beleidskader

Onze wettelijke taken op het gebied van het realiseren en exploiteren van sportaccommodaties zijn beperkt: wij hebben alleen een wettelijke taak voor het faciliteren van bewegingsonderwijs. Sportbeoefening is hiernaast een belangrijk middel om gezondheid, het welzijn en de samenhang in onze gemeente te bevorderen. In onze Sportvisie '*Scoren met Sport*' legden wij onze ambities voor sportbeoefening vast. Het accommodatieplan geeft deels invulling aan deze ambities voor de georganiseerde sport in onze gemeente: sportaanbod gerealiseerd door sportverenigingen en -bonden voor de eigen leden.

Afwegingskader nieuwe investeringen

Naast de afweging die wij in dit plan voorleggen is het belangrijk dat wij ook toekomstige uitbreidings- en investeringswensen integraal afwegen. Wij stellen hiertoe in dit plan een afwegingskader vast aan de hand waarvan wij toekomstige wensen beoordelen. Besluitvorming over aanvullende investeringen vindt altijd plaats bij het vaststellen van de kadernota en/of de begroting aan de hand van dit afwegingskader.

Sport in 2030

Om te bepalen of onze accommodaties ook in de toekomst nog kunnen voldoen aan de vraag naar sport en welke uitbreidingen wenselijk zijn, stelden wij op basis van de bevolkingsprognose en de trends in de sportbeoefening in Nederland en Lansingerland een prognose op van de aantallen sporters in 2030. Wij verwachten dat het aantal deelnemers aan door verenigingen georganiseerde sportactiviteiten in deze periode toeneemt met 15,5%. Omdat deze ontwikkeling afhankelijk is van toekomstige ontwikkelingen die zich lastig laten voorspellen brengen wij de komende periode tenminste éénmaal per twee jaar in beeld of de werkelijke ontwikkelingen in lijn zijn met onze verwachtingen.

Capaciteit in 2030

Op basis van de bovenstaande prognose voerden wij berekeningen uit naar de huidige en toekomstige capaciteit van de sportaccommodaties. Hierbij hanteren wij de normen die verschillende sportbonden aanhouden voor het bepalen van de capaciteit. Deze berekeningen

bevestigen dat we de afgelopen 15 jaar ‘op de groei’ hebben geïnvesteerd. De meeste accommodaties hebben voldoende capaciteit om de geprognosticeerde groei van het aantal sporters tot 2030 op te vangen.

Hierbij nemen wij de realisatie van een sporthal in Wilderszijde mee: deze is noodzakelijk om te voldoen aan de wettelijke taken die we hebben in het verschaffen van voldoende capaciteit voor het bewegingsonderwijs ten behoeve van de nieuw te realiseren scholen in dit gebied. Hiervoor hebben wij al middelen opgenomen in de vastgestelde begroting. Buiten deze investering bestaan er geen wettelijke of juridische bepalingen die ons tot uitbreiding van onze sportaccommodaties verplichten.

Wensen verenigingen

Naast het uitvoeren van capaciteitsberekeningen van de bestaande accommodaties zijn wij ook in gesprek gegaan met verenigingen. Wij hebben hen gevraagd wat hun wensen zijn ten aanzien van uitbreiding en aanpassing van accommodaties. Deze wensen hebben wij geïnventariseerd en opgenomen in dit plan.

Investeringsprogramma

Op basis van de door de raad vastgelegde uitgangspunten wegen wij de uitkomsten van de capaciteitsberekeningen en de wensen van de verenigingen af. Deze berekeningen bevestigen dat we de afgelopen 15 jaar ‘op de groei’ hebben geïnvesteerd. De meeste accommodaties hebben voldoende capaciteit om de geprognosticeerde groei van het aantal sporters tot 2030 op te vangen. Op basis hiervan zijn er tot 2030 beperkte aanvullende investeringen wenselijk:

- De aanleg van een extra hockeyveld op het terrein van Het Hoge Land.
- Het ombouwen van één natuurvoetbalveld naar kunstgras op Het Hoge Land.
- Een eenmalige bijdrage voor de realisatie van voorzieningen bij de beachvolleybalvelden in Bergschenhoek.

Naast de bovenstaande investeringen (en de eerdergenoemde realisatie van de sporthal in Wilderszijde) stellen wij twee kostenneutrale maatregelen voor. Wij stellen waar mogelijk grond op de sportparken ter beschikking voor het realiseren van padelbanen. Het eigendom en de kosten voor aanleg en exploitatie van de banen komen voor rekening van de verenigingen zelf. Hiernaast werken wij mee aan de door HBR gewenste realisatie van een blaashal over een van de hockeyvelden. De kosten hiervan komen voor rekening van HBR zelf.

Het bovenstaande leidt tot een aanvullend investeringsprogramma, bovenop de middelen die reeds opgenomen zijn in de huidige begroting en Meerjaren Investerings Programma¹ (MIP).

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Extra zandhockeyveld	-	-	-	0	46	45	45
Ombouw wedstrijdveld kunstgras	-	-	-	0	47	46	46
Voorzieningen beachvolleybal (fase 2)	25	-	-	-	-	-	-
Extra investeringen accommodatieplan	25	0	0	0	93	91	91
Reservering accommodatieplan	85	20	100	200	200	200	200
Effect op meerjarenbegroting	-60	-20	-100	-200	-107	-109	-109

Figuur 0.1: voorgestelde investeringsprogramma en effect op de vastgestelde meerjarenbegroting

¹ De middelen voor de realisatie van een extra sporthal in Wilderszijde zijn reeds opgenomen in de begroting.

Besluitvorming over de bovenstaande investeringen nemen wij op in de integrale afweging bij de Kadernota 2022. De uitvoering van deze investeringen nemen wij mee bij de periodieke afweging in het kader van het vaststellen van het Meerjaren Investerings Programma.

Monitoring

De werkelijkheid zal altijd afwijken van zelfs de beste prognose. De uitkomsten van dit plan beschouwen wij daarom ook niet als een blauwdruk voor de toekomst maar als een richting-aanwijzer. De komende periode blijven wij checken of we met onze inzichten op de goede weg zitten. Zeker gezien de ontwikkelingen en mogelijke structurele effecten van het coronavirus is het zaak om de ontwikkelingen nauwgezet te blijven volgen. Om dit te bereiken zullen wij de komende periode tenminste éénmaal per twee jaar in beeld brengen of de algemene ontwikkelingen ten aanzien van de sportbeoefening in lijn is met onze verwachtingen.

Op naar een sportief 2030

Met ons huidige sportaccommodaties en investeringen hierboven bevinden ons in een uitstekende uitgangspositie om onze ambitie te realiseren: in 2030 zijn wij de sportiefste gemeente in Nederland.

1 Inleiding en leeswijzer

In dit accommodatieplan leggen we vast hoe we op de middellange termijn omgaan met de fysieke voorzieningen voor georganiseerde sportbeoefening in onze gemeente. We leggen een integraal kader voor ten aanzien van investeringen in onze binnen- en buitensport-accommodaties en ons zwembad voor de komende tien jaar: wij regelen hierdoor meer vooraf en minder ad-hoc. Het doel van dit plan is het vaststellen van een concreet investeringsprogramma voor toekomstige investeringen in sportaccommodaties tot 2030. Het gaat hierbij om investeringen die nog niet in onze begroting en Meerjaren InvesteringsProgramma opgenomen zijn. De instandhouding van de huidige aanwezige voorzieningen is geborgd in de verschillende vastgestelde en vast te stellen Meerjaren OnderhoudsPlannen.

1.1 Over de totstandkoming van dit plan

Het voorliggende plan is het resultaat van een uitgebreid proces dat startte in de zomer van 2019. In het onderstaande schema geven wij het doorlopen traject weer.

Datum	Activiteit
september - november 2019	Een externe partij zette in deze periode een enquête uit onder alle gebruikers van onze accommodaties naar de ervaringen, wensen en knelpunten. Hiernaast voerden zij diverse individuele gesprekken met sportverenigingen.
15 oktober 2019	Informatieavond voor sportverenigingen waarin we het proces en de belangrijkste resultaten van het uitgevoerde capaciteitsonderzoek toelichtten.
5 november 2019	Toelichtende presentatie over de uitgangspuntennotitie tijdens een beeldvormende avond voor de Raad.
9 december 2019	Bespreking van de uitgangspuntennotitie (T19.15532) in de Commissie Samenleving. Deze bespreking leidde tot aanpassing van de uitgangspuntennotitie die wij in raadsbrief U19.10045 toelichtten.
Januari 2020	Diverse bilaterale gesprekken met de gebruikers van accommodaties voor welke wij aanpassingen voorstellen en gebruikers die concrete knelpunten ervaren.
5 februari 2020	Tweede informatieavond voor sportverenigingen. Tijdens deze avond bleek dat met name buitensportverenigingen uit Berkel en Rodenrijs kritisch staan ten opzichte van een deel van de inhoud van het conceptplan. Wij informeerden de raad over deze avond in raadsbrief U20.01427.
februari- maart 2020	Diverse bilaterale gesprekken met verenigingen over de inhoud van het accommodatieplan naar aanleiding van de presentatieavond op 5 februari.
Maart - oktober 2020	Pauzering van het proces in verband met de Coronacrisis.
Juli 2020	Bijeenkomst raadsleden op initiatief van buitensportverenigingen Het Hoge Land.
8 oktober 2020	Bespreking mogelijke aanpassingen uitgangspunten van dit plan in de Commissie Samenleving. In raadsbrief U20.08679 lichtten wij toe hoe we de opmerkingen uit deze bespreking verwerken in de voorliggende rapportage.
December 2020	Extra/aanvullende uitvraag bij sportverenigingen naar ledenaantallen en wensen (in verband met de langere doorlooptijd van het proces vanwege corona) en naar hun ambities in het kader van prestatiesport.
Januari - februari 2021	Diverse bilaterale gesprekken met verenigingen.

Figuur 1.1: belangrijkste acties en mijlpalen bij het opstellen van het voorliggende plan

Betrokkenheid van verenigingen

Zoals uit de figuur 1.1 blijkt betrokken wij de gebruikers van onze accommodaties bij het opstellen van dit plan. Wij betrokken hen vanaf het begin bij de kaders en het opstellen van dit plan. Door middel van een enquête, informatieavonden, diverse bilaterale gesprekken en een herhaalde uitvraag in december 2020 vroegen wij hen om input en medewerking bij het opstellen van dit plan. Wij zijn alle verenigingen dankbaar voor hun inzet en meedenken en verwerkten de input zoveel mogelijk in ons plan.

1.2 Wijzigingen en aanvullingen gedurende het proces

Naar aanleiding van de input van verenigingen tijdens de informatieavonden, bilaterale vervolggesprekken en besprekingen in de commissie Samenleving pasten wij het voorliggende plan op diverse punten aan. De belangrijkste wijzigingen zijn de volgende:

- Wij voerden extra onderzoek uit naar de prognose van het aantal sporters in 2030. Onderdeel hiervan was een nadere onderbouwing van de ontwikkeling van het aantal sporters door het combineren van de cijfers van de sportparticipatie met de (geactualiseerde) bevolkingsprognose (zie hoofdstuk 5.1)
- Wij voerden extra onderzoek uit naar de trends in de sportbeoefening en met name de gevolgen hiervan voor de sport in onze gemeente. Onderdeel hiervan was extra literatuuronderzoek en extern onderzoek door NOC*NSF (zie hoofdstuk 5.2 & 5.3).
- Wij lieten een '*second opinion*' door het Mulier Instituut uitvoeren naar de uitgangspunten (hoofdstuk 5) en de berekeningsmethoden die wij hanteren bij het bepalen van het aantal sporters in 2030 (hoofdstukken 6.1, 7.1 en 8.1).
- Wij voerden een extra uitvraag uit onder alle bij ons bekende sportverenigingen naar hun actuele aantallen leden (buitensport) en hun wensen ten aanzien van het accommodatieplan. Waar gewenst voerden wij bilaterale gesprekken met verenigingen.
- Wij namen de realisatie van een vierde sportpark als optie mee in dit plan (hoofdstuk 7 & bijlage 3).
- Wij voerden een inventarisatie uit naar de mogelijkheid om prestatiesport in onze gemeente te ondersteunen. Om hier invulling aan te geven vroegen wij onze sportverenigingen of zij ambities hebben op het gebied van prestatiesport en zo ja, wat hiervoor nodig is (hoofdstuk 9).
- Bij het bepalen van de capaciteit van de binnensport onderscheidden wij extra piekmomenten (hoofdstuk 6.1).

1.3 Leeswijzer

In **hoofdstuk 2** brengen wij de voor dit plan relevante beleidskaders en uitgangspunten in beeld. In **hoofdstuk 3** geven wij een overzicht van de sportaccommodaties in onze gemeente. Op basis van de groei van ons aantal inwoners en landelijke en lokale trends bepalen wij in **hoofdstuk 4** de huidige en toekomstige behoefte aan sport in onze gemeente. In **hoofdstuk 5** gaan wij nader in op de exploitatie, beheer en het gebruik van onze accommodaties. In de **hoofdstukken 6, 7 en 8** gaan wij nader in op achtereenvolgens de binnensport, buitensport en het zwembad. Hierin vergelijken wij de in hoofdstuk 4 geraamde sportbehoefte met onze huidige accommodaties, inventariseren wij knelpunten en inventariseren wij wensen die leven bij gebruikers. Op basis hiervan maken wij in **hoofdstuk 9** aan een afweging over de noodzakelijke en wenselijke uitbreidingen van onze sportaccommodaties tot 2030.

2 Juridisch-, beleids- en financieel kader

In dit hoofdstuk gaan we nader in op de kaders van het voorliggende accommodatieplan. Achtereenvolgens kijken we naar de wettelijke kaders (2.1) en de beleidskaders (2.2), waaronder in het bijzonder onze sportvisie en het toekomstperspectief (2.3 en 2.4). Hiernaast definiëren we de afbakening van dit plan (2.5), gaan we nader in op de financiën die gemoeid zijn met sportaccommodaties (2.6) en verwijzen wij naar de uitgangspuntennotitie van dit plan die we in 2019 vaststelden (2.7).

2.1 Wettelijk kader: zorgplicht bewegingsonderwijs

De wettelijke verplichtingen van gemeenten op het gebied van bewegen en sporten zijn beperkt: wij hebben alleen een wettelijke taak² op het gebied van bewegingsonderwijs. Wij zijn verplicht om te zorgen voor voldoende- en adequate accommodaties voor bewegingsonderwijs, zodat iedere leerling van het primair- en voortgezet onderwijs twee uur per week bewegingsonderwijs kan krijgen³. Deze norm is voor het primair onderwijs in februari 2020 aangepast, deze bedroeg voorheen 1,5 uur per week. Scholen voor primair onderwijs hebben een overgangperiode van drie jaar om te voldoen aan deze nieuwe norm. Gezien de wettelijke taakstelling vormt het (blijven) bieden van sportaccommodaties met voldoende capaciteit en kwaliteit voor bewegingsonderwijs de ondergrens van ons accommodatiebeleid.

2.2 Beleidskaders

De realisatie en exploitatie van sportaccommodaties is geen doel op zich: het is een middel om sportbeoefening, gezondheid, het welzijn en de samenhang in onze gemeente te bevorderen. Bewegen en sporten zijns essentieel voor een fysiek en sociaal gezonde samenleving en sportaccommodaties zijn daarbij onmisbaar. De volgende beleidskaders zijn relevant voor de inhoud van dit accommodatieplan:

- Sportvisie ‘Scoren met sport’ (T18.07433);
- Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (T19.20885);
- Visienota Onderwijs 2017-2025 (T17.01857);
- Lansingerland Duurzaam (T18.08535);
- Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 (T16.13619);
- Omgevingswet (naar verwachting 2021⁴).

In de volgende paragraaf gaan we nader in op de inhoud van de sportvisie.

2.3 Sportvisie ‘Scoren met sport’

In het eerste kwartaal van 2019 stelden wij onze sportvisie vast. Hierin legden wij stevige ambities vast: wij willen dat iedereen in 2030 beweegt en kan sporten. Daarnaast zijn onze sportverenigingen in 2030 vitaal en onze sportaccommodaties zijn van goede kwaliteit en betaalbaar.

De komende jaren werken we de sportvisie uit en concretiseren wij de doelstellingen die hierin opgenomen zijn in vier deelplannen. Het voorliggende accommodatieplan vormt de

² Op basis van de Wet op het Primair Onderwijs en de Wet op het Voortgezet Onderwijs

³ Aanvullend hierop hebben wij in onze verordening vastgelegd dat de maximale afstand van school tot aan de sportaccommodatie maximaal 2 kilometer (primair onderwijs) of 5 kilometer (voortgezet onderwijs) is

⁴ De Omgevingswet bundelt wet- en regelgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving. Het integrale karakter van de Omgevingswet, het centraal stellen van de leefomgeving en de ruimte voor initiatieven biedt kansen om bewegen en sporten een plek te geven binnen de leefomgeving van de gemeente.

eerste stap van deze concretisering. Na het vaststellen van dit accommodatieplan stellen we een tarievennota voor de sport op. In 2022 richten wij ons op bewegen en spelen in de openbare ruimte door middel van de beleidsplannen *'speel- en beweerruimte'* en *'beweegvriendelijke openbare ruimte'*.

Figuur 2.1: uitwerking en concretisering sportvisie

Hieronder lichten we per ambitie uit de sportvisie toe op welke manier het accommodatieplan hieraan bijdraagt en/of invulling aan geeft.

- **Iedereen beweegt: in 2030 spelen, wandelen, fietsen en sporten al onze inwoners in de openbare ruimte**
Onze ambitie is dat iedereen in 2030 voldoende en met plezier beweegt. Hiervoor is het noodzakelijk dat er in onze gemeente voldoende en aantrekkelijke mogelijkheden en accommodaties zijn om in beweging te komen (en te blijven). Lansingerland gaat de komende jaren nog flink groeien. Het is belangrijk de capaciteit van de sportaccommodaties af te stemmen op de groei van onze bevolking.
- **Iedereen kan sporten: in 2030 sport het overgrote deel van onze inwoners en wij maken dat mogelijk voor iedereen**
Onze ambitie is dat onze inwoners bewegen en sporten in 2030 als vanzelfsprekend onderdeel van hun leven zien. Tot 2030 zetten we ons in om dit doel te bereiken voor alle inwoners van Lansingerland, met extra aandacht voor kinderen, jongeren, senioren en mensen met een beperking. Dit betekent onder andere dat onze sportaccommodaties fysiek toegankelijk moeten zijn voor alle doelgroepen en dat het aanbod afgestemd is op de vraag van deze doelgroepen.
- **Vitale sportverenigingen: in 2030 zijn onze sportverenigingen vitaal en onze sportaccommodaties zijn van goede kwaliteit en betaalbaar**
Om te voldoen aan de vraag van sporters van de toekomst hebben we twee dingen nodig: een stevige sportsector en passende voorzieningen. Het is belangrijk dat er voldoende en kwalitatieve accommodaties beschikbaar zijn die passen bij de behoefte van het groeiend aantal inwoners. Slim omgaan met de bestaande capaciteit van onze accommodaties is daarvoor een vereiste.

2.4 Toekomstperspectief

Het accommodatieplan heeft een relatie met de Samenlevingsvisie en het Toekomstperspectief Lansingerland dat komend jaar wordt uitgewerkt. Dit toekomstperspectief gaat uit van tien samenhangende opgaven die essentieel zijn om de kwaliteit van leven in Lansingerland vast te houden en bijdragen aan een krachtige samenleving. Voldoende en passende sportaccommodaties leveren een belangrijke bijdrage aan deze krachtige samenleving. Met dit plan geven we hierdoor invulling aan een deel van deze opgaven.

2.5 Afbakening: georganiseerd sporten binnen de gemeentegrenzen

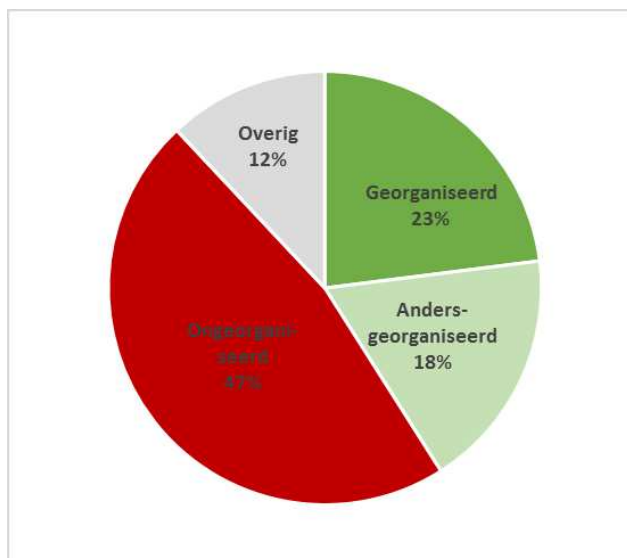
Het is belangrijk om te benadrukken dat de inhoud van dit plan geen betrekking heeft op de totale sportbeoefening in onze gemeente. Om onderscheid aan te brengen onderscheiden drie verschillende segmenten van sportbeoefening⁵:

- **Georganiseerde sport:** sportaanbod gerealiseerd door sportverenigingen en -bonden voor de eigen leden.
- **Anders-georganiseerde sport:** sportaanbod door commerciële sportaanbieders voor klanten of eenmalige gebruikers.
- **Ongeorganiseerde sport:** sportbeoefening zonder tussenkomst van een organisator of aanbieder in de openbare ruimte, zoals hardlopen, wandelen en fietsen.

Dit accommodatieplan richt zich op de **georganiseerde sport** in onze gemeente. Een deel van onze binnensportaccommodaties wordt ook gebruikt voor anders-georganiseerde sport: dit nemen wij mee in de capaciteitsberekeningen in hoofdstuk 6.

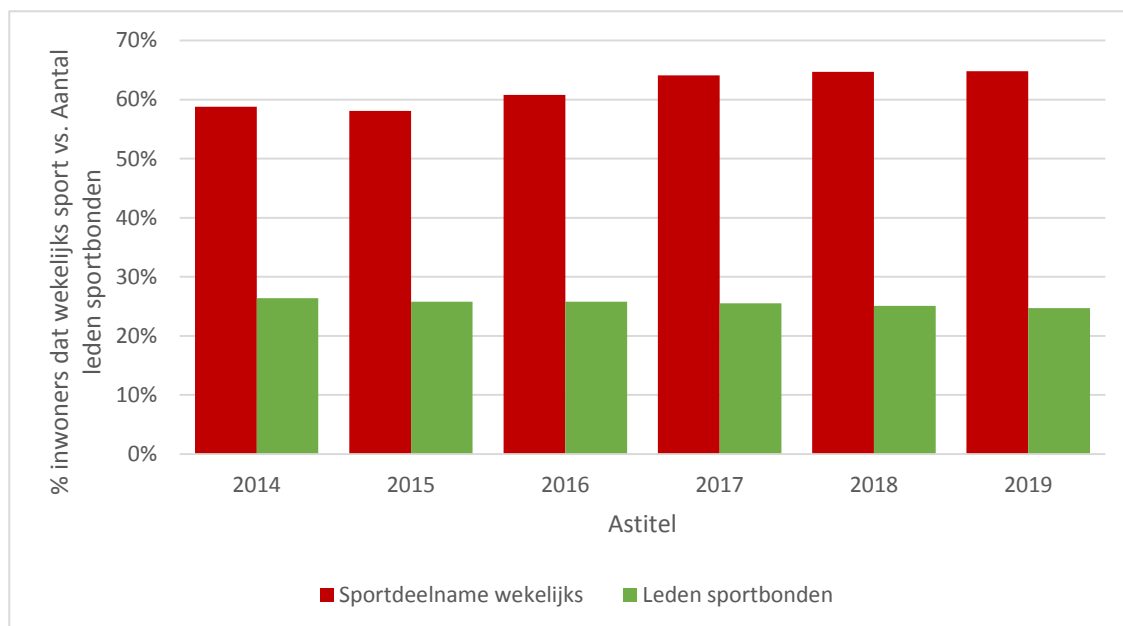
Na vaststelling van dit accommodatieplan richten wij ons in 2022 op sportbeoefening in de openbare ruimte met de in paragraaf 2.3 genoemde beleidsplannen '*speel- en beweerruimte*' en '*beweegvriendelijke openbare ruimte*'. Hiermee vergroten wij in de reikwijdte van ons sportbeleid tot naar schatting driekwart van de sportbeoefening in onze gemeente.

In de figuur hiernaast is weer-gegeven welke percentage van alle Nederlanders die aangeven wekelijks te sporten gebruik maakt van aanbod uit het hierboven beschreven segmenten. Hieruit blijkt dat georganiseerd sporten ongeveer een kwart van de totale sportbeoefening uitmaakt. Er is overigens sprake van een overlap tussen de segmenten: 30% van de sporters beoefent sporten in meerdere segmenten.

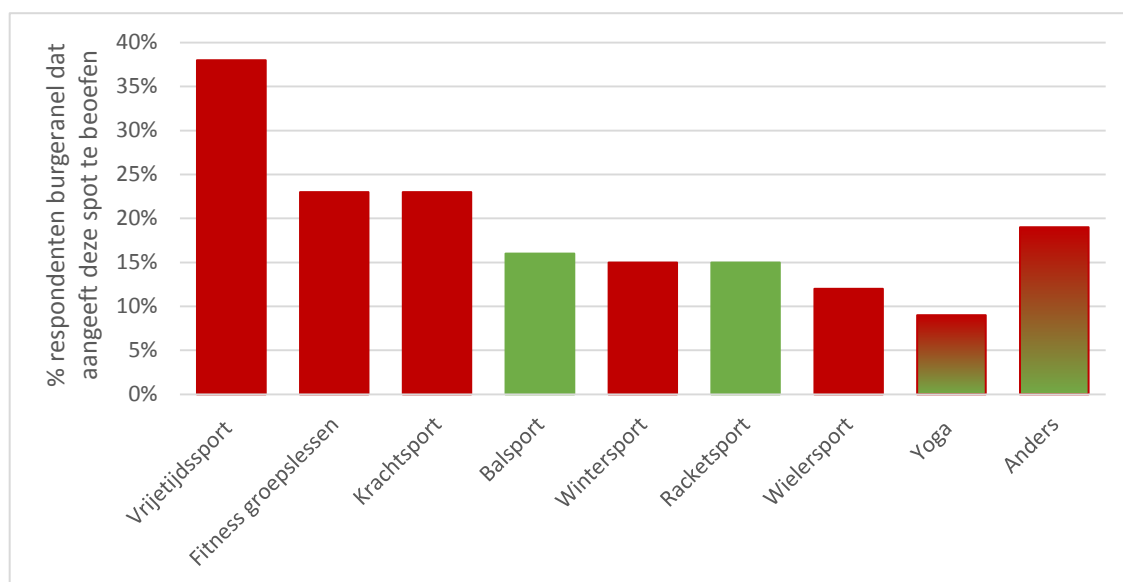
De hierboven beschreven verdeling in segmenten is ook in onze gemeente relevant. De figuur op de volgende pagina geeft aan dat het aantal inwoners in Lansingerland dat wekelijks sport ongeveer 2,5 maal zo hoog is als het aantal leden dat (via een vereniging) is aangesloten bij een sportbond.

⁵ Bron: Brancherapport Sport, KPMG 2019

Figuur 2.3: lidmaatschap sportbonden vergeleken met wekelijkse sporters, 2019 (bron: NOC*NSF)

Als we kijken naar de sporten die in onze gemeente het meest beoefend worden, zien we dat vooral vrijetijdssporten (sporten in de openbare ruimte zoals hardlopen, vissen en fietsen), fitness en krachtsporten populair zijn. Omdat deze sporten niet beoefend worden in gemeentelijke sportaccommodaties vallen deze buiten het kader van dit plan. In de onderstaande figuur zijn de meest beoefende sporten in onze gemeente weergegeven, waarbij alleen de sporten die in groen aangegeven zijn geheel of gedeeltelijk in gemeentelijke sportaccommodaties beoefend worden.

Figuur 2.4: Meest beoefende sporten in Lansingerland (bron: NOC*NSF)

Op basis van het voorgaande schatten wij in dat de in dit plan opgenomen accommodaties gebruikt worden bij een kwart tot een derde van alle sportactiviteiten in onze gemeente.

Binnen de gemeentegrenzen

Naast de hiervoor toegelichte afbakening aan de hand van verschillende segmenten van sportbeoefening hanteren wij ook een ruimtelijke afbakening: wij richten ons in deze rapportage zich op sportbeoefening **binnen de gemeentegrenzen van Lansingerland**. Sportbeoefening en -accommodaties buiten onze gemeente vallen nemen wij hierin niet mee.

Uit de eerder uitgevoerde burgerpeiling blijkt dat het merendeel van de respondenten (87%) binnen de gemeentegrenzen sport. Er zijn dus ook inwoners van onze gemeente die hun sport buiten de gemeentegrenzen beoefenen, net zoals er inwoners uit omliggende gemeenten zijn die hier komen sporten. Bij de bepaling van de benodigde capaciteit gaan wij ervan uit dat deze in- en uitstroom van sporters elkaar in evenwicht houdt.

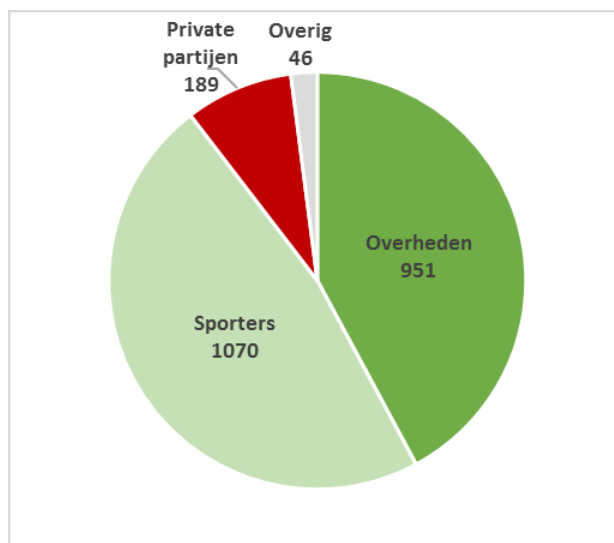
2.6 Financieel kader

In deze paragraaf geven wij een overzicht van de financiering van georganiseerd sporten in Nederland en Lansingerland.

Nederland

In de onderstaande figuur zijn de bijdragen van verschillende partijen aan de kosten van de beoefening van georganiseerde sporten in Nederland over 2018 weergegeven. De verschillende Nederlandse overheden gaven in 2018 netto bijna € 1 miljard euro uit aan georganiseerd sporten⁶. Het overgrote deel hiervan was afkomstig van gemeenten en betreft het realiseren, exploiteren en tegen een niet-kostendekkend tarief ter beschikking stellen van sportaccommodaties aan sporters.

De jaarlijkse kosten van gemeentelijke sportaccommodaties bedragen circa € 1,0 miljard. Hiertegenover staan huurinkomsten van sportverenigingen van circa € 235 miljoen per jaar. De dekking van deze kosten is derhalve 24% (2018). Dit komt neer op een 'onzichtbare' subsidie aan gebruikers van gemeentelijke accommodaties van ruim € 750 miljoen op jaarbasis. Deze subsidie komt alleen ten goede aan de 61% van de sporters die hun georganiseerd sportbeoefening uitvoeren in van de gemeente gehuurde accommodaties⁷. Naast deze accommodatie gerelateerde kosten geven gemeenten jaarlijks circa € 200 miljoen uit aan sportstimulering.

Sporters zelf gaven in 2018 ruim € 1,0 miljard uit aan de beoefening van georganiseerde sporten, waarvan € 700 miljoen aan contributies en € 300 miljoen aan sporthoreca. Hierbij is

⁶ Exclusief zwembaden en voorzieningen in de openbare ruimte. Bron: KPMG

⁷ De andere sporters maken gebruik van een accommodatie die in bezit is van de vereniging zelf (16%) of maken geen gebruik van een accommodatie (23%). Deze cijfers betreffen alleen het segment georganiseerd sporten (zie paragraaf 2.4).

een verschil tussen georganiseerd en ander-georganiseerd sporten. Over het algemeen is sporten in verenigingsverband (gemiddeld € 135,- per jaar) substantieel goedkoper dan sporten bij commerciële sportaanbieders (gemiddeld € 500,- per jaar). Het verschil hiertussen laat zich verklaren door de inzet van vrijwilligers en doordat gemeenten niet-commerciële gebruikstarieven voor sportaccommodaties rekenen.

Lansingerland

De netto-kosten van accommodaties voor georganiseerde sportbeoefening in onze gemeente bedragen in 2021 ruim € 3,3 miljoen. In de onderstaande figuur is de opbouw van dit bedrag weergegeven.

	Binnensport	Buitensport ⁸	Zwembad	Totaal
Opbrengsten	582	511	663	1.756
Uitgaven, waarvan:	1.975	1.727	1.381	5.083
<i>Kapitaallasten</i>	<i>567</i>	<i>1.095</i>	<i>483</i>	<i>2.145</i>
<i>Onderhoud en exploitatie</i>	<i>1.409</i>	<i>632</i>	<i>898</i>	<i>2.939</i>
Saldo	1.393	1.216	718	3.327

Figuur 2.5: kosten van sportaccommodaties in de begroting, jaarschijf 2021

Meer dan 95% van de kosten van sport in onze gemeentelijke sportbegroting betrekking heeft op de realisatie en instandhouding (kapitaallasten) en onderhoud en exploitatie van sportaccommodaties. Deze kosten zijn beperkt beïnvloedbaar: als een accommodatie eenmaal is aangelegd zijn de kapitaallasten over de vastgelegde afschrijvingsperiode een gegeven. De kosten voor onderhoud en exploitatie zijn noodzakelijk om de accommodatie geschikt te laten blijven voor de beoefening van de verschillende soorten sporten. Deze eisen worden onder andere vastgesteld door de verschillende sportbonden.

De beperkte beïnvloedbaarheid van deze kosten illustreert de noodzaak van het voorliggende accommodatieplan en accommodatiebeleid: hier worden immers de keuzes vastgelegd op basis waarvan besluiten genomen worden die bepalend zijn voor de uitgaven aan sport van de komende jaren.

2.7 Uitgangspunten

Voordat wij startten met het opstellen van het voorliggende accommodatieplan stelden wij een uitgangspuntennotitie vast (T19.15532). Hierin leggen wij een aantal richtinggevendende uitspraken vast over de opzet, afbakening en inhoud van het voorliggende accommodatieplan. Waar relevant verwijzen wij naar deze uitgangspunten.

⁸ Onderverdeling kosten o.b.v. boekjaar 2019

3 Sportaccommodaties in Lansingerland

Onze gemeente heeft een divers aanbod aan binnen- en buitensportaccommodaties. In dit hoofdstuk geven we een overzicht van deze accommodaties.

3.1 Binnensportaccommodaties

Lansingerland beschikt over tien multifunctionele binnensportaccommodaties, verspreid over de drie kernen. Hierbij onderscheiden wij vier typen voorzieningen:

Type	Gebruiksmogelijkheden
Gymzaal	<i>1 zaaldeel</i> Deze kleinste accommodatie is geschikt voor onder meer bewegingsonderwijs, gym, dans, tafeltennis en verdedigingssporten, maar niet voor de meeste balsporten.
Sportzaal	<i>2 zaaldelen</i> Een sportzaal heeft het formaat van circa twee gymzalen en een hoogte van minimaal 7 meter. Geschikt voor de meeste balsporten op <u>trainingsniveau</u> .
Sporthal	<i>2 of 3 zaaldelen</i> Een sporthal heeft als basis de maatvoering van drie gymzalen en een zaalhoogte van minimaal 7 meter. Veel reguliere balsporten kunnen op <u>wedstrijdniveau</u> alleen in een sporthal worden beoefend.
Overige sportruimten	Naast de bovenstaande zalen hebben wij een aantal dojo's, danszalen en een turnhal. Deze accommodaties zijn geschikt voor vechtsporten, dans, yoga en turnen.

Figuur 3.1: verschillende soorten binnensportaccommodaties

De onderstaande figuur geeft een overzicht van de accommodaties in onze gemeente.

	Nr.	Accommodatie	type	afmetingen	zaaldelen
Bergschenhoek	1	Het Berghonk	gymzaal	28 x 16 x 7	1
			danszaal	12 x 6,5 x 3	-
	2	De Ackers	sporthal	42 x 24 x 7	3
			dojo/danszaal	12 x 12 x 3,5	-
	3	De Zijde	sporthal	45 x 24 x 9	3
			gymzaal	22 x 13 x 6	1
			turnhal	33 x 29 x 9	-
			danszaal	22 x 13 x 6	-
Berkel en Rodenrijs	4	Anjerdreef	sportzaal	28 x 22 x 7	2
	5	Oostmeerhal	sporthal 1	44 x 36 x 8	2
			sporthal 2	44 x 26 x 7	2
	6	Sterrenhal	Sportzaal	32 x 22 x 7	2
			Dojo/danszaal	16 x 10 x 3,5	-
Bleiswijk	7	Westpolder 2	gymzaal	28 x 14 x 7	1
	8	Lijsterlaan	gymzaal	28 x 16 x 7	1
			Tafeltennis + bar		-
	9	Rijneveen	Sporthal	35 x 24 x 7	3
	10	Het sportpalet	Gymzaal	24 x 17 x 7	1

Figuur 3.2: overzicht binnensportaccommodaties

3.2 Buitensportaccommodaties

Onze buitensportaccommodaties liggen geclusterd in drie sportparken. In de onderstaande figuur is weergegeven welke sporten op deze sportparken beoefend kunnen worden.

Het Hoge Land Berkel en Rodenrijs	De Sporthoek Bergschenhoek	Merenveld Bleiswijk
- Voetbal - Hockey - Tennis - Handbal - Jeu de boules	- Voetbal - Tennis - Honk- en Softbal	- Voetbal - Hockey - Tennis - Atletiek - Korfbal - Jeu de Boules

Figuur 3.3: overzicht aanwezige accommodaties op sportparken

Zwembad De Windas

Zwembad de Windas is een modern zwembad gelegen in het Annie MG Schmidtpark. Het zwembad is gemeentelijk eigendom en wordt geëxploiteerd door Sportfondsen Lansingerland. Het zwembad biedt de volgende voorzieningen:

- Een wedstrijdbad;
- Een doelgroepenbad;
- Een recreatiebad;
- Een peuterbad;
- Een glijbaan;
- Een buitenbad;
- Een buitenpeuter-/kleuter-/kinderbad.

3.4 Niet-gemeentelijke accommodaties

Naast de in de voorgaande paragrafen geïnventariseerde accommodaties zijn er in onze gemeente een aantal sportvoorzieningen die door derden uitgebaat worden. De onderstaande figuur geeft een (niet-compleet) overzicht van de belangrijkste voorzieningen. Met uitzondering van het gebruik door scholen vallen deze accommodaties buiten het voorliggende plan.

Gymzalen van scholen	- Gymzaal Gouden Griffel - Gymzaal Pius X
Multifunctionele sporthal	Sporthal Vermeulen (TOGB, het Hoge Land)
Verenigingsaccommodaties	- De Rotonde (dojo/danszaal, het Hoge Land) - Schietbaan (het Hoge Land) - Tafeltennis Den Opper - Tennishal ATV Berkenrode
Commerciële accommodaties	- Sport- en Racketcentrum Bleiswijk - Outdoor Valley

Figuur 3.4: overzicht niet-gemeentelijke sportaccommodaties

4 Exploitatie, beheer en gebruik

In dit hoofdstuk gaan we in op de wijze waarop we omgaan met onze sportaccommodaties. We kijken daarbij achtereenvolgens naar de sporten die wij wel en niet ondersteunen door het realiseren van accommodaties en de wijze waarop we omgaan met het afwegen van nieuwe investeringen (4.1), het eigendom en de inroostering van onze accommodaties (4.2 & 4.3) en het beheer, onderhoud en duurzaamheid hiervan (4.4).

4.1 Basisinfrastructuur en afwegingskader

Uit de inventarisatie uit hoofdstuk 3 blijkt dat wij een breed spectrum aan sporten ondersteunen door het realiseren en exploiteren van accommodaties. Zoals wij in paragraaf 2.5 aangaven rekenen wij voor het gebruik van deze accommodaties geen kostendekkende gebruiksvergoedingen. Hierdoor is er sprake van een indirecte subsidiering van verenigingen en individuele sporters.

De keuze van de sporten waar we wel en geen accommodaties voor realiseren is grotendeels het gevolg van historische beslissingen. Het huidige aanbod is breed en biedt voor (bijna) elk wat wils. Wij koesteren deze voorzieningen en het gebruik dat hiervan gemaakt wordt en duiden het huidige aanbod aan als de ‘*basisinfrastructuur*’ van de sport in Lansingerland.

Met de **basisinfrastructuur** duiden wij de sportaccommodaties aan die wij zelf realiseren, exploiteren en tegen een niet-kostendekkend tarief ter beschikking stellen aan verenigingen en andere gebruikers. De kosten van deze accommodaties zijn opgenomen in de gemeentelijke begroting. Voorzieningen die niet door de gemeente gerealiseerd en/of geëxploiteerd worden (bijvoorbeeld door verenigingen zelf, al dan niet met een eenmalige bijdrage van de gemeente) vallen hierbuiten. De instandhouding van deze accommodaties is hiermee geen verantwoordelijkheid van de gemeente.

Verzoeken tot uitbreiding

Regelmatig komt de vraag naar voren of wij accommodaties kunnen realiseren voor sporten die momenteel nog niet in onze gemeente aanwezig zijn. In termen van accommodatiebeleid kunnen we in dit geval spreken van een *verzoek tot uitbreiding van de basisinfrastructuur*. Ook krijgen wij verzoeken voor uitbreidingen van bestaande sportaccommodaties. Omdat het huidige financiële (en in veel gevallen ook ruimtelijke) kader geen rekening houdt met dergelijke uitbreidingen is dit ten alle tijden een besluit van de gemeenteraad. Om de afweging hierbij te faciliteren stellen we de onderstaande criteria vast waaraan we dergelijke verzoeken toetsen. Wij hanteren deze criteria bij besluitvorming over investeringen in sportaccommodaties, zowel in dit plan als bij toekomstige investeringen of verzoeken hiertoe.

criterium	Toelichting
(commerciële) exploitbaarheid	Sporten die kostendekkend/commercieel geëxploiteerd kunnen worden, waarvan dit gebruikelijk is of waarvan de kosten zelf door een vereniging/organisator gedragen kunnen worden ondersteunen wij niet met accommodaties. Wij zien het niet als onze taak om te concurreren met de vrije markt en stimuleren ondernemerschap en eigen initiatief.
Bijdrage aan onze beleidsdoelen	Wij hebben ambities op het gebied van sporten en bewegen in onze gemeente. Sporten die wij ondersteunen dragen bij aan de realisatie van

	deze doelstellingen, bijvoorbeeld door mensen die normaal niet sporten aan te spreken of zich richten op specifieke doelgroepen.
verenigingsverband	Sporten die wij ondersteunen worden beoefend in verenigingsverband. Hiermee stimuleren we ontmoetingen en versterken we de sociale structuur van onze gemeente.
directe lichamelijke inspanning	Sporten die geen lichamelijke inspanning vereisen (zoals honden- of denksporten) ondersteunen wij niet.
Breedtesport	Zoals vastgelegd in ons sportbeleid ondersteunen we alleen breedtesport, we realiseren geen voorzieningen voor topsport.
Maatschappelijke meerwaarde	Bij te realiseren accommodaties is sprake van een realistische en draagbare exploitatie. Om dit te bepalen maken we een afweging tussen kosten, de maatschappelijke meerwaarde en de aanwezige voorzieningen in omliggende gemeenten.
Besluitvorming alleen bij kadernota en/of begroting	Bij besluitvorming over uitbreidingswensen vindt plaats door middel van een integrale afweging in de kadernota en/of de begroting. Wij nemen geen tussentijdse besluiten.
Wij hanteren de bepalingen uit de uitgangspuntennotitie	Bij verzoeken over uitbreiding van bestaande accommodaties hanteren wij de criteria zoals vastgesteld in de uitgangspuntennotitie (T19.15532). Hierbij zijn met name de bepalingen dat we de benodigde capaciteit gemeente- en sportbreed beschouwen en hierbij de '40-75%-regel' (zie paragraaf 7.2) hanteren relevant.
Stimuleren eigen initiatief	Wij dagen verenigingen en sporters uit om zelf of in samenwerking met ondernemers geschikte accommodaties te realiseren. Indien niet voldaan wordt aan een of meerdere van de hierboven beschreven criteria bekijken wij of wij binnen de gestelde financiële en beleidskaders bij kunnen dragen aan de realisatie, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van gronden.

4.2 Eigendom

Zoals uit het overzicht in hoofdstuk 3 blijkt zijn de meeste sportaccommodaties in onze gemeente gemeentelijk eigendom. Vanwege het belang van sport voor de samenleving, de samenhang en synergie met andere beleidsterreinen en de in de meeste gevallen onrendabele exploitatie (zie paragraaf 2.5) willen we dit in de toekomst zo houden. Hiervoor formuleren we de volgende richtinggevende uitgangspunten:

- **Binnensportaccommodaties die noodzakelijk zijn voor het faciliteren van bewegingsonderwijs worden gerealiseerd door, en blijven in bezit van, de gemeente.** De afgelopen jaren is het eigendom van een aantal gymzalen overgedragen aan schoolbesturen. Deze vorm van exploitatie beperkt onze mogelijkheden om deze accommodaties optimaal te gebruiken. Bij toekomstige uitbreidingen van onze accommodaties houden we het eigendom en de exploitatie zelf in de hand en streven we naar het realiseren van sportaccommodatie die naast het bewegingsonderwijs meerwaarde bieden voor de georganiseerde sport in onze gemeente.
- **De huidige eigendomssituatie blijft in principe ongewijzigd.** Voor de meeste accommodaties bestaat er geen aanleiding om de eigendomssituatie te heroverwegen. Uitzondering hierop zijn (mogelijk) tennisbanen (zie hoofdstuk 7). Wanneer wij een wens voor privatisering/eigendomsoverdracht ontvangen baseren we ons standpunt hierover op de criteria in paragraaf 4.1 en een businesscase. In deze businesscase nemen we alle kosten en opbrengsten van de accommodatie over de afgelopen en komende 10 jaar en

de relevante afschrijvingskosten op langere termijn op. We vergelijken de uitkomsten van deze businesscase met de exploitatielasten en -baten van vergelijkbare verenigingen en accommodaties.

- **Bij uitbreidingswensen dagen we initiatiefnemers uit.** In een sterke en initiatiefrijke samenleving als Lansingerland vinden wij het niet vanzelfsprekend dat de gemeente altijd moet voorzien in de daarvoor benodigde voorzieningen en accommodaties. De afgelopen jaren zien wij dat onze verenigingen in toenemende mate bereid zijn zelf de handen uit de mouwen te steken en hiervoor financiële middelen te verzamelen. Dit heeft geleid tot een aantal mooie en aansprekende uitbreidingen van onze sportaccommodaties. Wij stimuleren dit eigen initiatief. Bij uitbreidingsvragen dagen wij, in aanvulling op de in paragraaf 5.1 genoemde criteria, dan ook in eerste instantie de initiatiefnemers uit om de benodigde voorzieningen zelf te realiseren. Bij uitbreidingen tot een goed onderbouwd plan zijn wij waar mogelijk bereid om ondersteuning te bieden door het ter beschikking stellen van gronden op basis van een recht van opstal die voldoet aan ons grondbeleid. Verdere inzet ‘in natura’ geschiedt tenzij anders bepaald tegen kostprijs.
- **De realisatie en exploitatie van kantines, verenigingshonken en kleedkamers (m.u.v. binnensportaccommodaties) blijft de verantwoordelijkheid voor verenigingen.** Waar mogelijk en wenselijk faciliteren wij dit door de uitgifte van grond (waar beschikbaar) en het vestigen van een recht van opstal.

4.3 Inroostering

Wij streven ernaar om onze beschikbare sportaccommodaties zo effectief mogelijk te (laten) gebruiken. Het optimaliseren van maatschappelijk rendement staat hierbij voorop. In dit kader stimuleren we multifunctioneel gebruik van sportkantines en velden. De inroostering van binnensportaccommodaties is hierbij een belangrijk instrument. Voor het inroosteren van het gebruik van onze binnensportaccommodaties hanteren wij de onderstaande voorrangsregeling:

1. primair onderwijs;
2. voortgezet onderwijs;
3. binnensportverenigingen Lansingerland;
4. buitensportverenigingen Lansingerland;
5. commerciële partijen Lansingerland (inclusief BSO's);
6. partijen van buiten Lansingerland (zowel verenigingen als commercieel).

4.4 Beheer, vervanging en duurzaamheid

Het beheer, de renovatie en vervanging van de in dit plan genoemde accommodaties is vastgelegd in beheerplannen. Hieronder valt ook de invulling van onze ambities op het gebied van duurzaamheid⁹. Deze onderwerpen vallen hiermee buiten de scope van het voorliggende plan. In het kader van het voorliggende plan formuleren wij twee aanvullende bepalingen die wij bij renovatie en nieuwbouw hanteren:

⁹ Zie de visie ‘Lansingerland Duurzaam’ en de quickscan ‘Verduurzamen gemeentelijk vastgoed’ (I19.12652). Hierin is onder andere vastgelegd dat al onze gemeentelijke sportaccommodaties in 2035 aardgasvrij zijn, wij nieuwe binnensportaccommodaties energieneutraal (ENG) realiseren, wij alle verlichting in onze sportaccommodaties door LED vervangen (ook op de sportvelden) en dat we bij en bestaande panden overgaan tot verduurzaming op natuurlijke vervangingsmomenten, waardoor wij zo weinig mogelijk kapitaalvernietiging plegen. Wij verwerken deze uitgangspunten bij de actualisatie van het beheerplan gebouwen in 2021.

- Voordat wij overgaan tot grotere investeringen in sportaccommodaties, bijvoorbeeld renovatie of groot onderhoud, nemen wij de actuele situatie in ogenschouw. Hierbij beschouwen wij onder andere de huidige intensiteit en vorm van gebruik, eventuele wachtlijsten, langjarige trends en wensen van de gebruikers.
- Indien sportverenigingen bij renovatie of de aanleg van nieuwe accommodaties of voorzieningen een hoger kwaliteitsniveau ambiëren dan opgenomen is in het beheerplan c.q. de begroting (bijvoorbeeld voorzieningen t.b.v. topsport of esthetische overwegingen) staan wij hier welwillend tegenover onder de volgende voorwaarden:
 - de meerkosten voor de aanleg, onderhoud en eventuele afwijkende afschrijvingsperiode gedragen worden door de betreffende sportvereniging;
 - afspraken hierover leggen wij vast in een aparte overeenkomst met een looptijd die overeenkomt met de afschrijvingstermijn van de betreffende voorziening;
 - Tenzij anders overeengekomen wordt bij renovatie/vernieuwing van de betreffende voorziening teruggedaan naar het oude kwaliteitsniveau.

5 Vraag naar sport in 2030

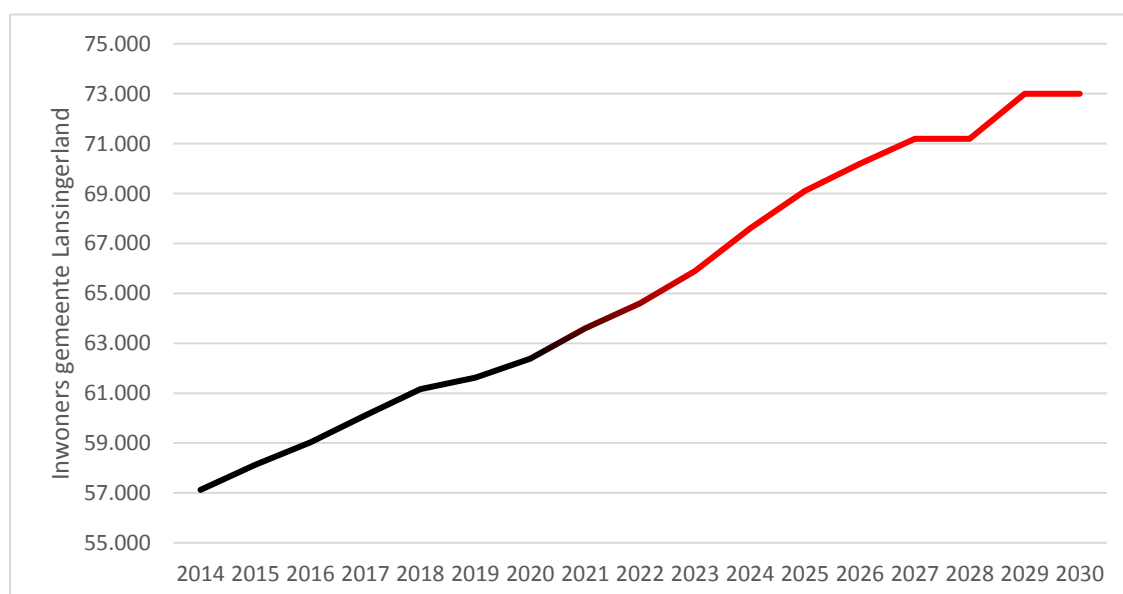
In dit hoofdstuk stellen wij een prognose op van de vraag naar sportbeoefening in onze gemeente in 2030. Bij het bepalen hiervan gaan wij in op de volgende onderwerpen:

- de groei van de bevolking van onze gemeente en de vertaling hiervan naar de toename van het aantal sporters (5.1);
- landelijke trends in sportbeoefening (5.2);
- lokale trends in sportbeoefening (5.3);
- de invloed van corona op sportbeoefening (5.4).

Op basis van het bovenstaande stellen wij in paragraaf 5.5 een prognose vast voor de vraag naar sportbeoefening in onze gemeente in 2030. Mede op verzoek van de commissie Samenleving van 8 oktober 2020 hebben wij extra onderzoek uitgevoerd en uit laten voeren naar de inhoud van dit hoofdstuk. Dit bestond uit het opvragen van extra advies bij NOC*NSF, literatuuronderzoek en het laten uitvoeren van een second opinion over de inhoud van dit hoofdstuk en de daaruit volgende berekeningsmethoden door het Mulier Instituut. Het Mulier Instituut geeft aan dat zij zich in grote lijnen kan vinden in deze inhoud. Zij deed enkele aanbevelingen voor aanscherpingen, deze zijn waar mogelijk verwerkt of toegelicht.

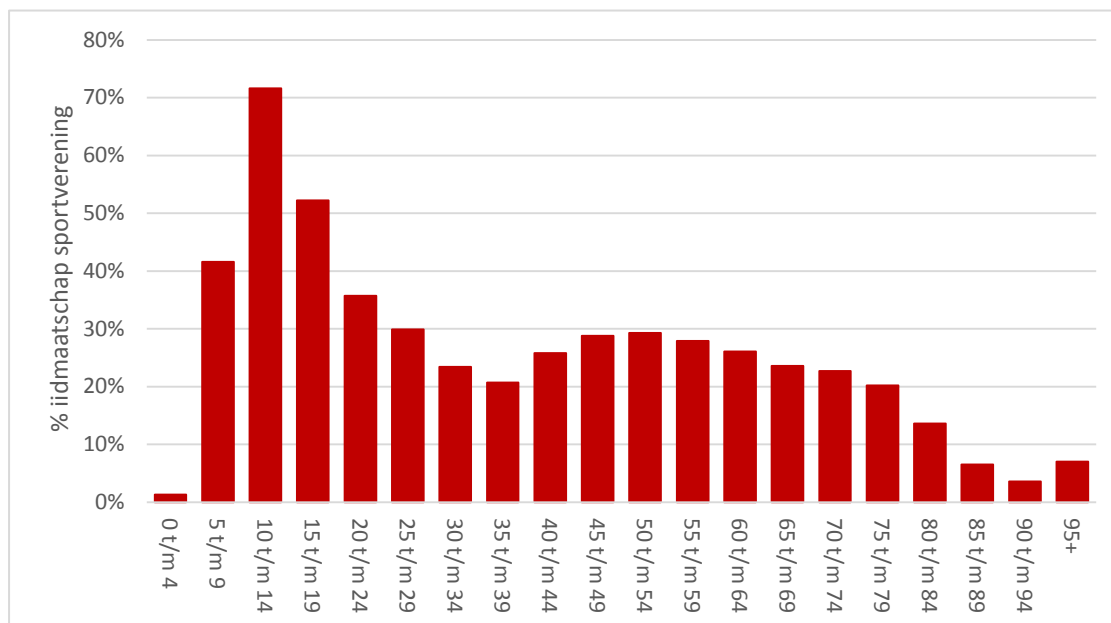
5.1 Bevolkingsontwikkeling

Lansingerland is een groeigemeente. Sinds 2007 is het aantal inwoners in onze gemeente gegroeid van 48.000 tot ruim 62.000 in 2020. Deze groei zet de komende periode door, hierdoor zal ook de vraag naar sportbeoefening en -accommodaties groeien. Bij het opstellen van een prognose van deze vraag baseren wij ons op de bevolkingsprognose die wij jaarlijks opstellen. De in deze paragraaf gehanteerde cijfers zijn afkomstig uit de meest recente versie van deze prognose: *'Bevolkingsprognose Lansingerland 2020-2030'*, vastgesteld in juni 2020. Deze prognose is gebaseerd op de historische bevolkingsgegevens en een prognose van de woningbouw. Figuur 5.1 geeft de geprognosticeerde toename van het aantal inwoners van Lansingerland tot 2030 weer. Deze groei vindt met name plaats in de nieuwe wijk Wilderszijde, indien deze later opgeleverd wordt heeft dit een direct gevolg op de uitgangspunten van dit plan en de hierin opgenomen investeringswensen.

Figuur 5.1: werkelijke en geraamde ontwikkeling van het aantal inwoners van Lansingerland (bron: Bevolkingsprognose Lansingerland 2020-2030)

Naar verwachting groeit het aantal inwoners van onze gemeente in 2030 tot ruim 73.000. Dit is een toename van 17% ten opzichte van 2020. Een bevolkingsgroei van 17% houdt niet direct in dat het aantal sporters in onze gemeente met hetzelfde percentage toeneemt. Er zitten immers grote verschillen in de sportdeelname van verschillende leeftijdsgroepen: zo is in onze gemeente 72% van de kinderen tussen 10 en 14 lid van een sportvereniging¹⁰. Voor de leeftijdscategorie 35-39 is dit ‘slechts’ 21%. De onderstaande figuur geeft een overzicht van het percentage inwoners per leeftijdscategorie in Lansingerland dat lid is van één of meer sportverenigingen.

Figuur 5.2: % inwoners van Lansingerland dat lid is van één of meer sportverenigingen in 2019 (bron: NOC*NSF)

In bijlage 1 lichten we toe hoe we de cijfers uit onze bevolkingsprognose combineren met gegevens over leden van sportbonden¹¹ van het NOC*NSF om te komen tot een onderbouwde raming van de groei van het aantal sporters per leeftijdscategorie in 2030. Figuur 5.3 op de volgende pagina geeft de resultaten hiervan weer.

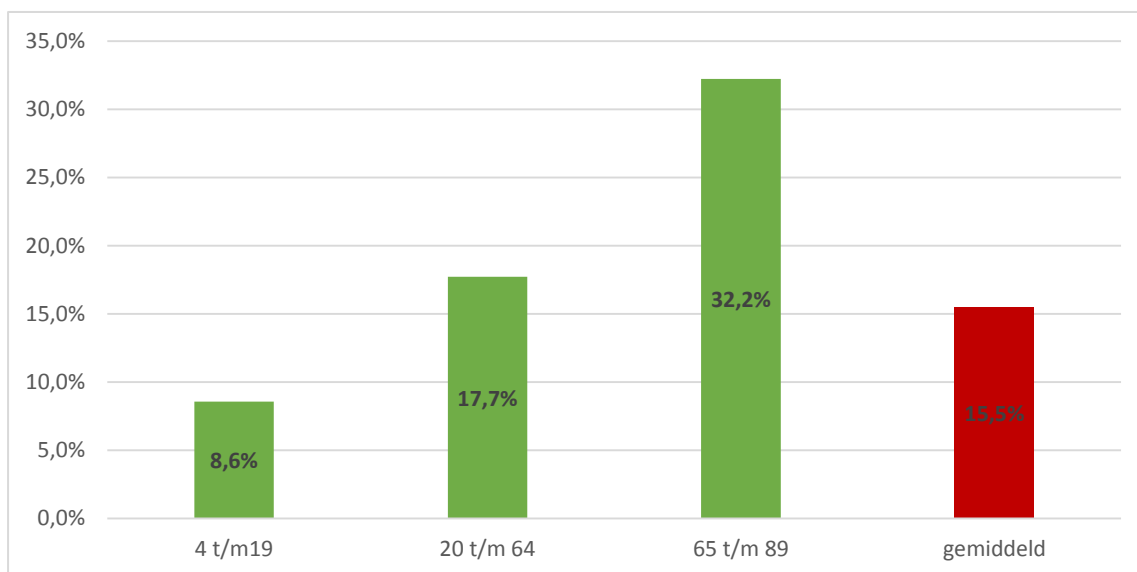
Ter illustratie bij deze berekening: als onze gemeente het komende jaar groeit met 100 kinderen in de leeftijdscategorie 10-14 jaar leidt dit tot een (geprognosticeerde) groei van het aantal leden van sportverenigingen met 72. Een groei met 100 inwoners in de leeftijdscategorie 35-39 jaar leidt tot een (geprognosticeerde) groei van 21 extra leden van sportverenigingen.

Omdat het aantal ouderen in onze gemeente de komende jaren harder groeit dan de andere leeftijdsgroepen en ouderen minder vaak lid zijn van sportverenigingen is de uiteindelijk

¹⁰ Bron: NOC*NSF

¹¹ Van de ruim 28.000 sportverenigingen in Nederland zijn ruim 80% aangesloten bij het NOC*NSF. Hoewel deze cijfers dus niet alle sportverenigingen in onze gemeente betreffen en niet alle sporters die bij verenigingen actief zijn altijd aangesloten zijn bij de sportbond vormen, deze gegevens een goede basis om bij voor een raming van de impact van de invloed van de bevolkingstoename (ceteris paribus).

geprognostiseerde groei van het aantal leden van sportverenigingen met 15,5% iets lager dan de toename van de totale bevolking (17%).

Figuur 5.3: geraamde groei van leden van sportverenigingen ten gevolge van de bevolkingsontwikkeling bij gelijkblijvende sportparticipatie (Bron: bijlage 1)

De cijfers uit de bovenstaande figuur vormen de basis van onze raming van de vraag naar sport en sportaccommodaties in 2030. Het betreft hierbij cijfers *ceteris paribus*: ‘al het overige gelijk blijvend’. In deze cijfers wordt alleen rekening gehouden met de invloed van de groei van onze gemeente. Andere ontwikkelingen die de vraag naar sport- en sportaccommodaties beïnvloeden worden hierin buiten beschouwing gelaten. De belangrijkste vragen die we hierbij moeten beantwoorden zijn de volgende:

- Blijft het percentage inwoners dat sport bij één of meer verenigingen in de toekomst gelijk?
- Welke sporten worden de komende jaren populairder en naar welke sporten zal juist minder vraag zijn?

In het vervolg van dit hoofdstuk gaan we in op de bovenstaande vragen. We kijken daarbij achtereenvolgens naar landelijke trends (5.2), lokale trends (5.3) en de invloed van het coronavirus (5.4).

5.2 Landelijke trends

In deze paragraaf schetsen we de belangrijkste voor deze rapportage relevante landelijke trends in de sportbeoefening. We kijken hierbij zowel terug als vooruit: trends uit de afgelopen jaren kunnen doorgetrokken worden naar de toekomst en nieuwe trends kunnen gesignaleerd worden. De inhoud van deze paragraaf is gebaseerd op gegevens en onderzoeken van NOC*NSF, KPMG en het Mulier Instituut.

Ontwikkeling sportdeelname: actievere ouderen, passievere jongeren

Er bestaan verschillen van inzicht over de ontwikkeling van het totale aantal sporters in Nederland over de afgelopen 10 jaar. Volgens het CBS houdt de toename van het aantal sporters de afgelopen jaren met 0,6% gelijke tred met de groei van de bevolking. Het NOC*NSF laat over deze zelfde periode juist een stijging met bijna 3% zien. Omdat het

onderzoek van het CBS het meest betrouwbare is en de basis vormt voor het sportbeleid van het Rijk¹² houden we in de voorliggende rapportage deze cijfers aan.

Uit de gegevens van het CBS blijkt dat iets meer dan de helft van de Nederlandse bevolking in 2018 minimaal één keer per week een sportieve activiteit ondernam. Hier staat tegenover dat 24% van de Nederlandse bevolking nooit sport. Per saldo zijn deze percentages stabiel, tussen de verschillende doelgroepen zijn echter verschillen te zien. Zo nam het aantal wekelijkse sporters onder 40+'ers, en met name 65+'ers, de afgelopen jaren sterk toe. Dit wordt veroorzaakt door vergrijzing maar ook met een verandering van leefstijl. De huidige generatie 65+'ers lijkt structureel meer te sporten dan voorgaande generaties. Onder jongeren (tot 20 jaar) is juist sprake van een afname. Dit wordt verklaard door een toename van tijdsbesteding aan digitale activiteiten zoals social media, streaming en gamen. Naast leeftijd blijft inkomens- opleidingsniveau een belangrijke indicator voor sportdeelname: 72% van de hoger opgeleiden in Nederland sport regelmatig, tegen 56% van lager opgeleiden.

Verwachting tot 2030: stabiel aantal sporters

KPMG verwacht dat de sportdeelname tot 2030 ongeveer gelijk zal blijven. De toename van sportbeoefening door actieve ouderen is naar verwachting op termijn echter onvoldoende om de daling van de sportdeelname onder jongeren te compenseren. Doordat het aantal sportmomenten thuis, in de openbare ruimte en in commerciële ruimtes groeit wordt op termijn een iets lagere vraag naar accommodaties voor georganiseerd sporten verwacht.

Verenigingslidmaatschap stabiel tot licht dalend

Het aantal leden van sportverenigingen in Nederland laat de afgelopen jaren een stabiel tot licht dalende trend zien. Deze ontwikkeling kan deels verklaard worden door een verschuiving tussen de segmenten zoals beschreven in paragraaf 2.4: het aantal sporters dat gebruik maakt van commerciële voorzieningen en ongeorganiseerd sporten in de openbare ruimte nam de afgelopen jaren toe, waarschijnlijk deels ten koste van georganiseerd sporten. Deze ontwikkeling wordt op haar beurt verklaard door een gedeeltelijke verschuiving van de vraag naar sport. KPMG signaleert een verschuiving naar een meer flexibel aanbod waarbij sporters zich meer als 'klant' opstellen dan als lid van een vereniging. Verklaringen hiervoor worden gezocht in de toenemende welvaart en gebrek aan tijd. Deze trend lijkt zich de komende jaren door te zetten.

Motivatatie om te sporten: gezondheid, conditie en gezelligheid

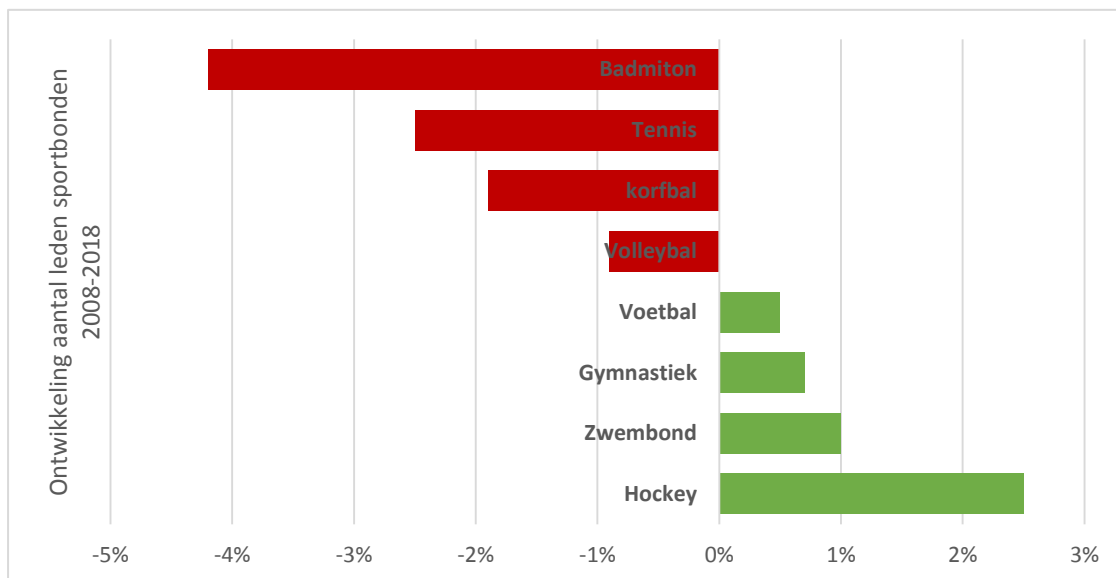
Sport wordt in toenemende mate gezien als onderdeel van een leefstijl. De toegenomen aandacht voor gezond leven en bewegen lijkt zich de komende jaren voort te zetten. Desgevraagd geven sporters aan dat de belangrijkste reden om te sporten het verbeteren van de gezondheid en conditie en het bereiken van een gezond gewicht is. Opvallend is dat bij een aantal groeisporten, met name yoga en wandelen, de motivatie naast het fysieke aspect ook nadrukkelijk de mentale gezondheid betreft.

Bij de motivatie van sporters is er sprake van een belangrijk verschil tussen georganiseerd en anders-georganiseerd sporten. Voor sporters die lid zijn van verenigingen is naast de bovengenoemde (gezondheid)motivaties ook gezelligheid en sociale contacten belangrijk. Het verbeteren van prestaties en winnen van wedstrijden speelt voor de meeste sporters een kleine rol, ook binnen de georganiseerde sport.

¹² De gegevens van het CBS worden onder andere gebruikt door het RIVM en het SCP

Verschuiven in de sport

De vraag naar sport is niet stabiel: bepaalde sporten worden populairder, terwijl andere juist een dalende trend kennen in het aantal beoefenaars. De onderstaande figuur geeft een overzicht van een aantal sporten waarvan het aantal beoefenaars in Nederland de afgelopen periode sterk groeide of juist daalde¹³. Deze figuur houdt overigens geen rekening met de toename van de bevolking van Nederland over deze periode.

Figuur 5.4: relatieve groei en krimp van een aantal grotere sportbonden tussen 2008 en 2018.

De onderstaande figuur geeft een indicatief beeld van de ontwikkeling van de landelijke populariteit van een aantal sporten in de afgelopen jaren.

Krimp		stabiel	groei	
Badminton	--	Zwemmen	(kick)boksen	+++
Tennis	--	Volleybal	Yoga	+++
Judo	-	Watersport	Padel	+++
Tafeltennis	-	Handbal	Bootcamp	+++
Base-/Softball	-	Voetbal	Beachsporten	++
Jeu de Boules	-	Scheren	Basketball	+
Korfbal	-		Hockey	+
Gymnastiek	-		Rugby	+
Atletiek	-		Oost. Gevechtssk.	+

Figuur 5.5: landelijke ontwikkelingen van het aantal beoefenaars van verschillende vormen van sportbeoefening, met een (indicatieve) omvang van deze groei of krimp

Verenigingen onder druk

De hiervoor beschreven ontwikkelingen zorgen ervoor dat bij sommige sportverenigingen onder druk staan of dit zo voelen. Met name het aantal vrijwilligers wordt door veel besturen genoemd als aandachtspunt. Hoewel het aantal zeer actieve vrijwilligers voornamelijk stabiel blijft, neemt het aantal minder actieve vrijwilligers (eens per maand of meerdere keren per

¹³ Gebaseerd op cijfers van NOC*NSF. Deze mate van groei is indicatief en gebaseerd op de ontwikkeling van het aantal leden van sportbonden en de sportdeelnameindex (SDI).

jaar) af. Dit is met name het geval bij vrijwilligers met facilitaire taken, zoals de exploitatie van horeca en schoonmaak. Vooral teamsportverenigingen ervaren dit als een financieel- en organisatorisch knelpunt. Hiernaast hebben een aantal verenigingen, met name buitensportverenigingen, te maken met krimpende aanwas van nieuwe leden. Dit kan verklaard worden door trends als individualisering, toenemende diversiteit en internet.

De belangrijkste uitdagingen voor verenigingen in de komende periode lijken te liggen op het inspelen van de vergrijzing van sporters, het duurzaam aan zich blijven binden van vrijwilligers en het inspelen op de vraag naar meer flexibele vormen van sport (en hierbij tevens het ‘verenigingsgevoel’ en de sociale functie van de sportvereniging te handhaven).

5.3 Trends in Lansingerland

Lansingerland is allesbehalve gemiddeld. Dit zien wij terug in de sportbeoefening in onze gemeente. Om deze reden moeten voorzichtig zijn met het van toepassing verklaren van de in de voorgaande paragraaf gesignaleerde trends: deze zijn niet per definitie ook op onze gemeente van toepassing. In deze paragraaf gaan we daarom nader in op de trends en ontwikkelingen die we in de sportbeoefening in Lansingerland zien.

Wij zijn sportiever dan gemiddeld

Vergeleken met de rest van Nederland sporten en bewegen inwoners van Lansingerland meer dan gemiddeld:

- Ongeveer een derde van onze inwoners geeft aan (bijna) dagelijks te bewegen. Ruim de helft beweegt twee tot vijf dagen per week. Slechts 12 procent geeft aan minder dan twee dagen per week matig intensieve beweging te hebben¹⁴.
- 70% van onze inwoners sport actief, waarvan 10% zelfs dagelijks.
- 85% van de kinderen van 13 en 14 jaar sport wekelijks bij een vereniging of sportschool¹⁵. In de regio Rotterdam is dit 75%. Voor kinderen van 15 en 16 jaar zijn deze cijfers respectievelijk 80% en 70%.
- In Lansingerland zijn meer kinderen lid van een sportvereniging dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland.
- 84% van onze kinderen van 4 t/m 11 jaar beweegt dagelijks een uur matig intensief¹⁶, in de regio Rotterdam is dit 80%.
- 53% van onze inwoners van 19 jaar en ouder voldoet aan de beweegrichtlijn voor volwassenen¹⁷. Voor heel Nederland is dit 51,3%.

¹⁴ Bron: Sport en bewegen in Lansingerland (Burgerpanel Lansingerland), i&o research, 2018

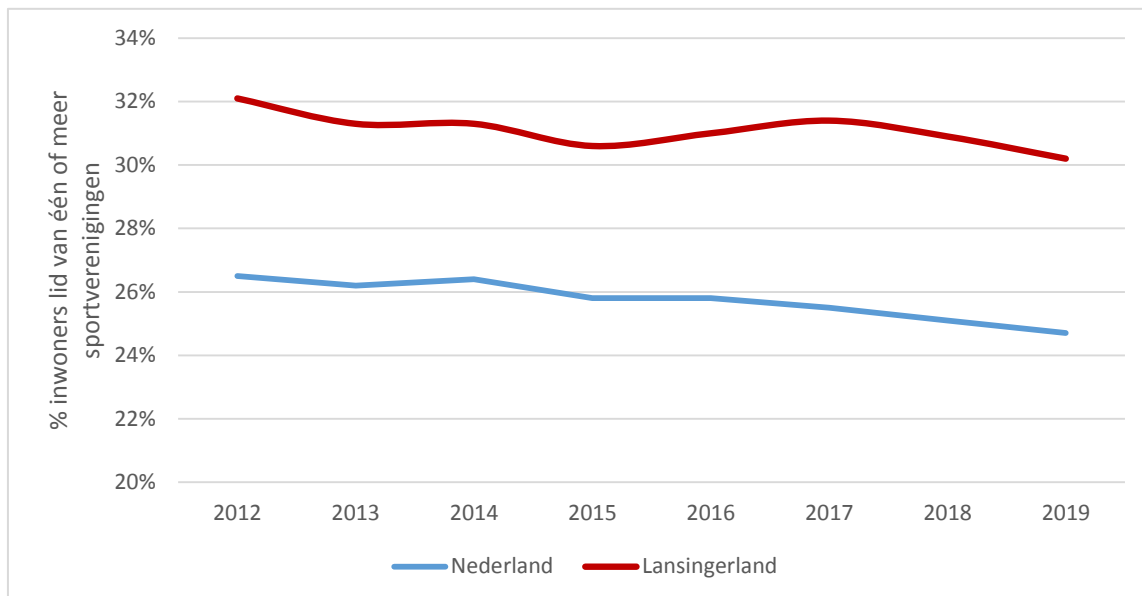
¹⁵ Bron: Gezondheidsmonitor jeugd, GGD Rotterdam Rijnmond, 2019

¹⁶ Bron: Gezondheidsmonitor kinderen, GGD Rotterdam-Rijnmond, 2018

¹⁷ Minimaal 150 minuten matig intensieve inspanning, bron: RIWM, 2016

Wij sporten (veel) vaker in verenigingsverband

Inwoners van Lansingerland sporten niet alleen vaker, maar doen dit vooral ook veel vaker in verenigingsverband. In 2019 was 30,9% van onze inwoners lid van één of meer sportvereniging(en). Dit is aanzienlijk hoger dan het gemiddelde in zuid-Holland (22,6%) of Nederland (25,1%). In de onderstaande figuur geeft het verloop weer van het percentage inwoners met een lidmaatschap van één of meer sportvereniging(en).

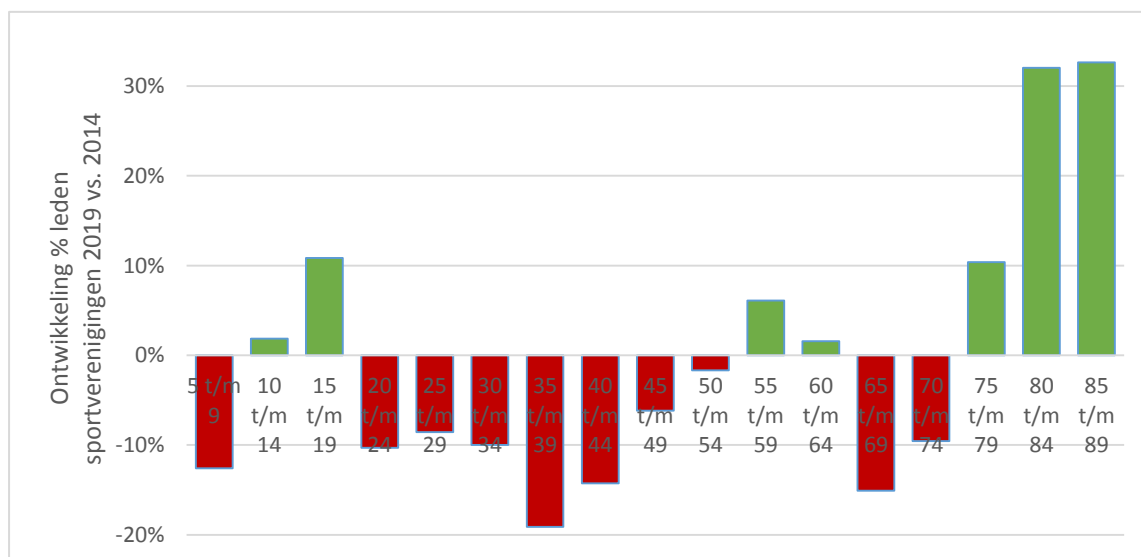

Figuur 5.6: percentage inwoners dat lid is van één of meer sportverenigingen (bron: NOC*NSF)

Het percentage bij verenigingen aangesloten sporters kent ook in onze gemeente een licht dalende trend. Dit is in lijn met het landelijke beeld wat we in paragraaf 5.2 schetsten.

Meer ouderen lid van een vereniging, minder volwassenen

In de onderstaande figuur is de licht dalende trend uit figuur 5.6 inzichtelijk gemaakt voor de verschillende leeftijdscategorieën.

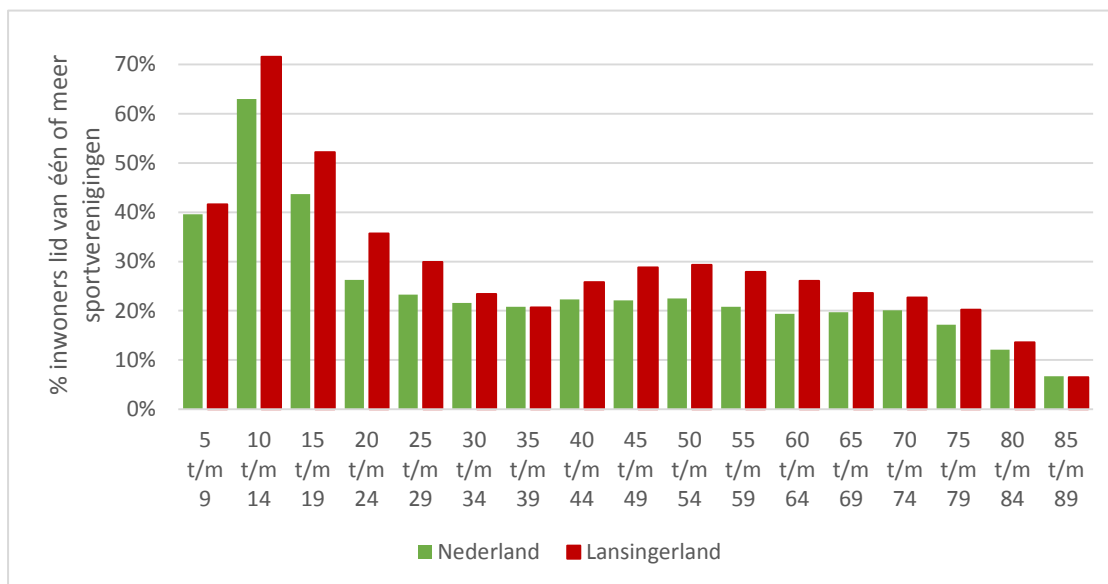

Figuur 5.7: % inwoners Lansingerland met een lidmaatschap bij één of meer sportbonden, 2019 vergeleken met 2012 (Bron: NOC*NSF)

Uit figuur 5.7 blijkt dat met name 75+'ers veel vaker bij verenigingen zijn gaan sporten. Bij de meeste volwassenen en jeugd is juist sprake van een afname van het percentage dat lid is van een vereniging, met uitzondering van de leeftijdscategorie 15 t/m 19 en 55 t/m 59. Overigens houdt dit niet in dat de verenigingen in onze gemeente de afgelopen periode gekrompen zijn: onze bevolkingsgroei was ruim voldoende om de relatieve daling van het aantal leden van sportverenigingen te compenseren.

Bij volwassenen is het verschil in lidmaatschap het grootst

In paragraaf 5.1 zagen wij dat het percentage lidmaatschap van een sportvereniging sterk verschilt tussen verschillende leeftijdscategorieën. Uit de onderstaande figuur blijkt dat dit lidmaatschapspercentage voor alle leeftijdscategorieën hoger ligt dan landelijk.

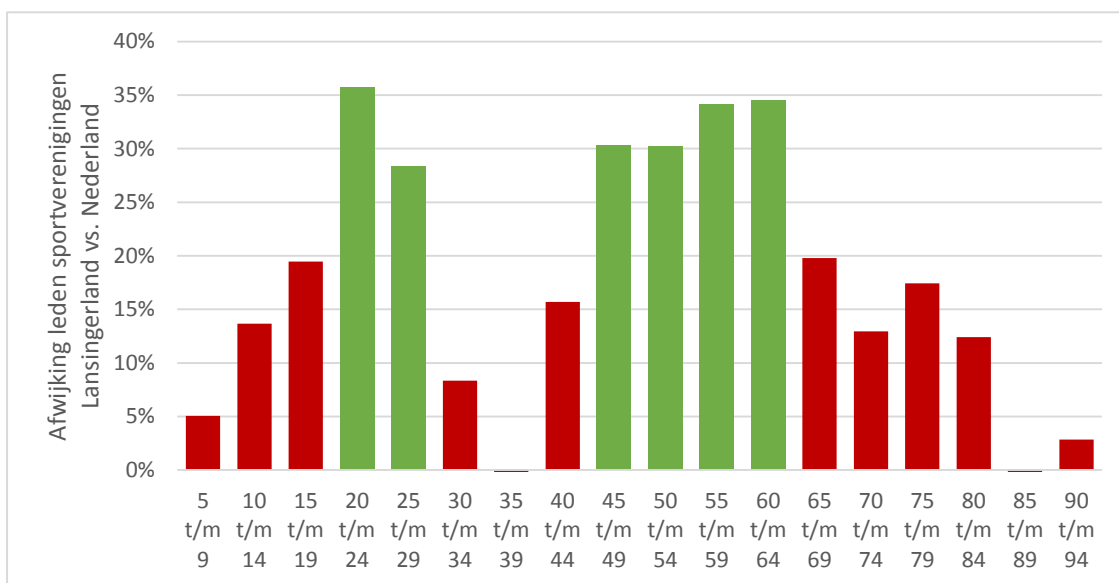

Figuur 5.8: percentage inwoners dat lid is van een sportvereniging (Bron: NOC*NSF)

Omdat het lidmaatschapspercentage met name voor kinderen in de leeftijd tussen 5 en 18 jaar erg hoog ligt (zowel landelijk als in onze gemeente) en wij een kinderrijke gemeente zijn leidt dit tot een groot aantal sporters en daarmee vraag naar sportaccommodaties in onze gemeente¹⁸.

Als we kijken naar de relatieve afwijking tussen Lansingerland en Nederland valt op dat het grootste verschil zich in de leeftijdscategorieën 20-29 en 45-64 bevindt. In deze leeftijdsgroepen zijn inwoners van onze gemeente gemiddeld ongeveer 30% vaker lid van een sportvereniging dan landelijk.

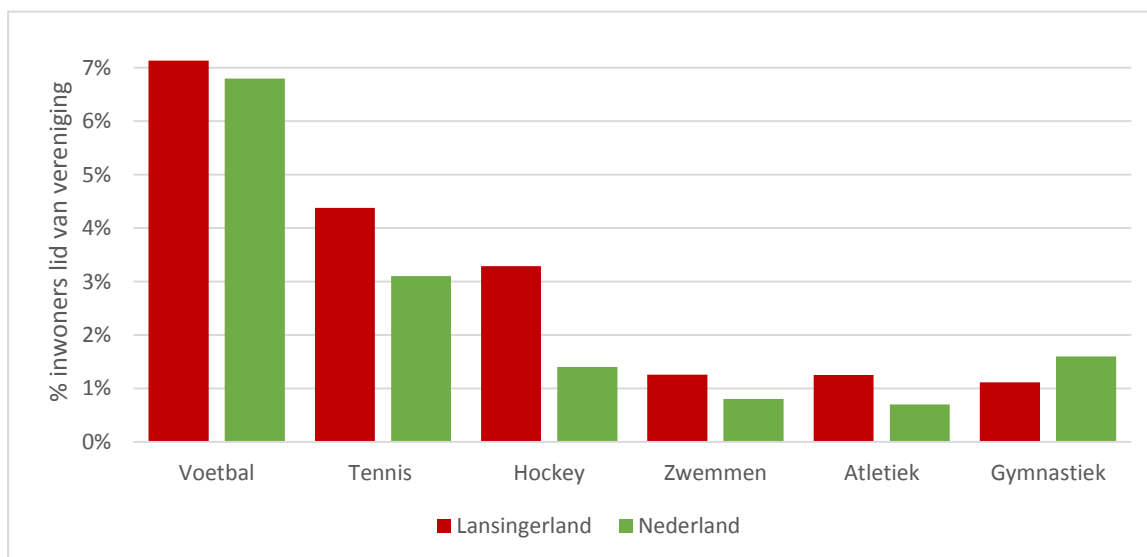
¹⁸ Het Mulier Instituut geeft aan dat niet alle leden van sportverenigingen automatisch lid zijn van een sportbond. Dit verschilt per sport. Uitgaande van een gelijkblijvend percentage sporters dat lid is van een sportbond kunnen deze cijfers wel gebruikt worden om ontwikkelingen in beeld te brengen.

Figuur 5.9: relatief verschil tussen lokale en landelijke lidmaatschappen van sportverenigingen (groen = grootste afwijking t.o.v. het landelijke gemiddelde)

We sporten anders dan andere gemeenten

Naast het feit dat inwoners van Lansingerland sportiever zijn dan gemiddeld en vaker in verenigingsverband sporten beoefenen zij ook andere soorten sporten. In de onderstaande figuur is het ledenpercentage van de zes grootste sportbonden in onze gemeente vergeleken met het landelijke gemiddelde. Deze bonden vertegenwoordigen circa 60% van alle bij verenigingen aangesloten sporters in onze gemeente.

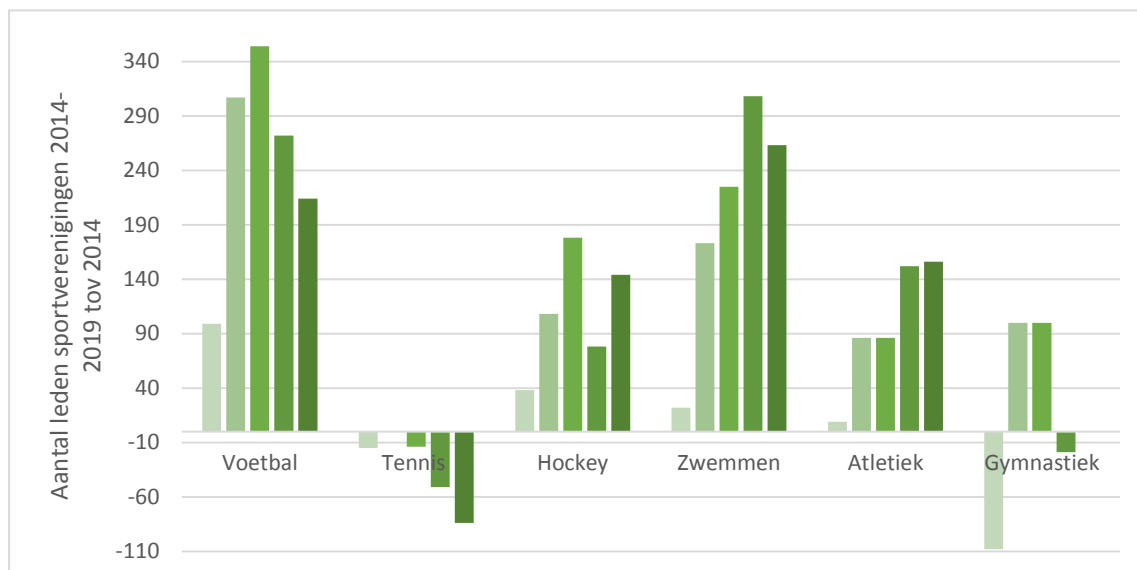
Figuur 5.10: percentage inwoners dat lid is van de grootste sportbonden in Lansingerland en in Nederland als geheel (bron: NOC*NSF)

Uit de bovenstaande figuur blijkt dat met name hockey bovengemiddeld populair is in onze gemeente: het aantal leden ligt in Lansingerland bijna 2,5 maal hoger dan gemiddeld. Ook atletiek, zwemmen en tennis zijn veel populairder dan gemiddeld (respectievelijk 1,8, 1,6 en

1,4 maal populairder dan gemiddeld). Gymnastiek is een van de weinige georganiseerde sporten die in onze gemeente relatief gezien minder beoefend wordt dan landelijk.

Onze verenigingen groeiden de afgelopen jaren

Ondanks de hiervoor gesingaleerde relatieve afname van het ledenpercentage van sportverenigingen in onze gemeente groeiden de meeste sportverenigingen de afgelopen jaren. Dit laat zich verklaren door de groei van onze bevolking (zoals toegelicht in paragraaf 5.1). De onderstaande figuur geeft een beeld van het aantal leden van de grootste sportbonden in onze gemeente in 2019 ten opzichte van 2014.

Figuur 5.11: absolute ledenontwikkeling sportbonden in Lansingerland 2015-2019 t.o.v. 2014 (bron: NOC*NSF)

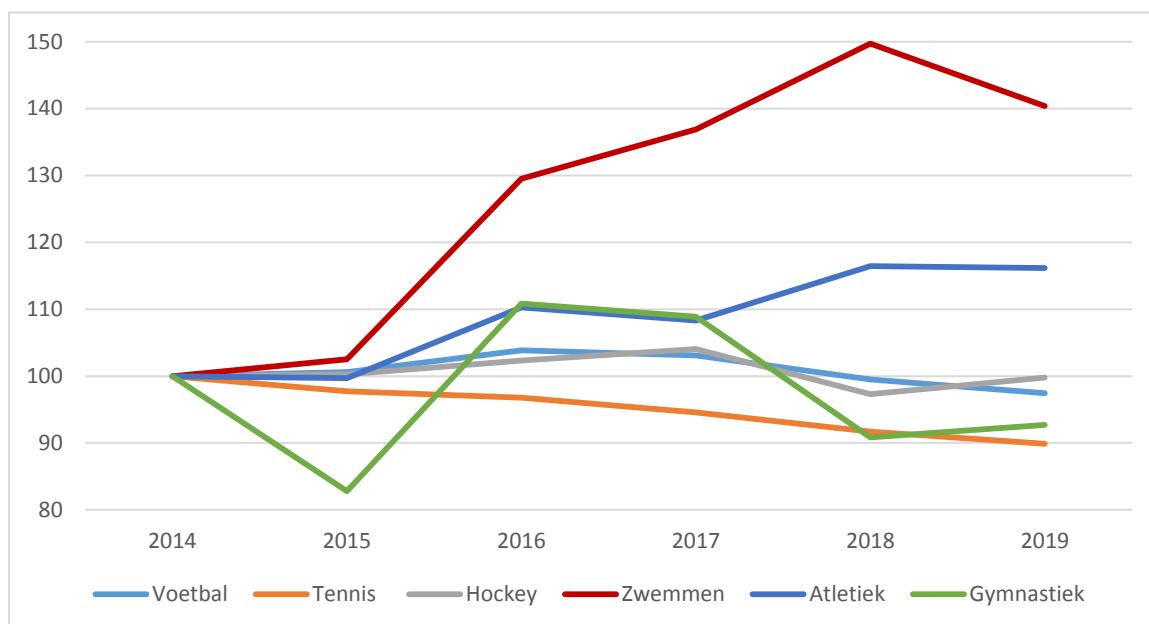
Het totale aantal bij de in de figuur hierboven weergegeven verenigingen aangesloten sporters nam in de periode 2014-2019 met bijna 700 toe. Hierbij bestaat er een verschil tussen de verschillende sporten: hockey, atletiek en zwemmen groeiden sterk, terwijl het aantal tennissers kromp en het aantal leden van gymnastiek min of meer gelijk bleef. Opvallend is het verloop bij voetbal: na een sterke stijging in 2016 en 2017 lijkt deze groei de afgelopen jaren af te vlakken, ondank een toename van het aantal inwoners in onze gemeente over deze periode.

Een gedeelte van deze wijzigingen lijkt overigens een administratief karakter te hebben. Zo is de plotselinge toename van gymnastiek in 2016 met bijna 200 leden ten opzichte van het voorgaande jaar gebaseerd op een correctie in de telling van de gymnastiekbond.

Omdat het aantal inwoners van onze gemeente de komende jaren verder toe zal nemen verwachten wij dat de meeste sportverenigingen ook tot 2030 in absolute zin zullen blijven groeien.

Relatief gezien is er bij een aantal verenigingen sprake van krimp

Naast de hierboven beschreven absolute groei van sportverenigingen is er bij een aantal verenigingen de afgelopen jaren sprake van relatieve krimp: het percentage inwoners dat lid is van deze verenigingen neemt af. In de onderstaande tabel is deze relatieve groei en krimp voor de grootste sportbonden in onze gemeente weergegeven voor de periode 2014-2019.

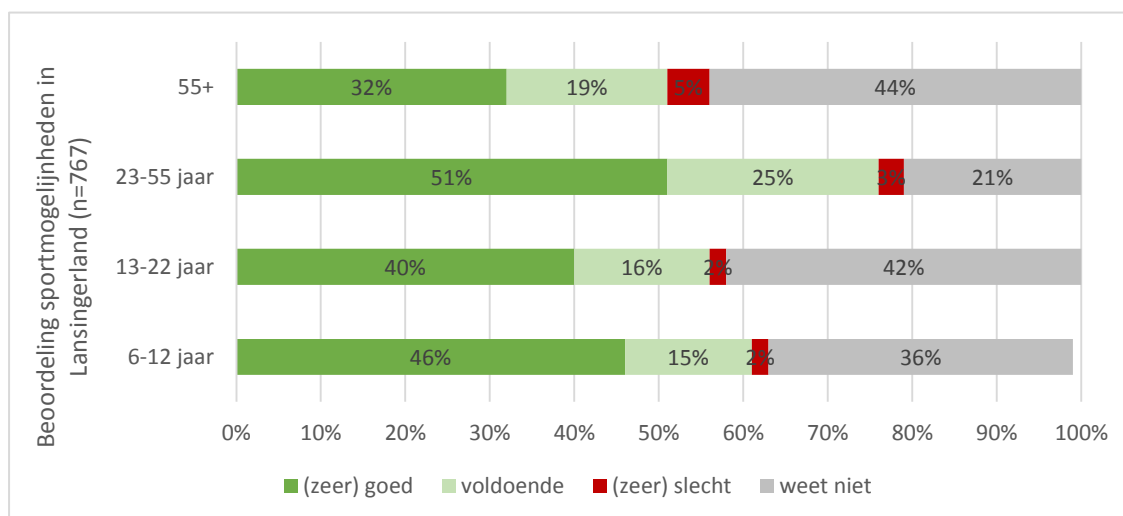

Figuur 5.12: relatieve ledenontwikkeling sportbonden in Lansingerland, 2014=100 (bron: NOC*NSF)

Uit de bovenstaande figuur blijkt dat met name tennis (90) en gymnastiek (92) de afgelopen jaren een relatieve krimp lieten zien. Voetbal en hockey bleven stabiel, terwijl het aantal leden van atletiek (116) en met name zwemverenigingen (140) sterk toenam. Deze ontwikkeling is relatief: de absolute ontwikkeling van het ledenaantal lichtten wij toe in figuur 5.11.

Wij zijn tevreden met de mogelijkheden voor sportbeoefening

Uit de in 2018 uitgevoerde peiling onder het Burgerpanel Lansingerland blijkt dat de meerderheid van onze inwoners tevreden is met de kwaliteit van onze accommodaties.

Figuur 5.13: oordeel sportmogelijkheden in Lansingerland (bron: Burgerpanel)

De meerderheid vindt dat het zwembad, sportvelden en de sporthallen in (zeer) goede staat zijn¹⁹. Slechts 2-5% van onze inwoners beoordeelt deze sportvoorzieningen als slecht. Ook het aanbod van sport- en beweegmogelijkheden wordt positief beoordeeld. Ruim 82% van de respondenten geeft aan dat het sport- en/of beweegaanbod in Lansingerland voldoende of (zeer) goed aan hun persoonlijke behoefte voldoet. Slechts 7% vindt dat het aanbod (zeer) slecht aansluit bij hun persoonlijke behoefte.

5.4 Gevolgen van corona op sportbeoefening

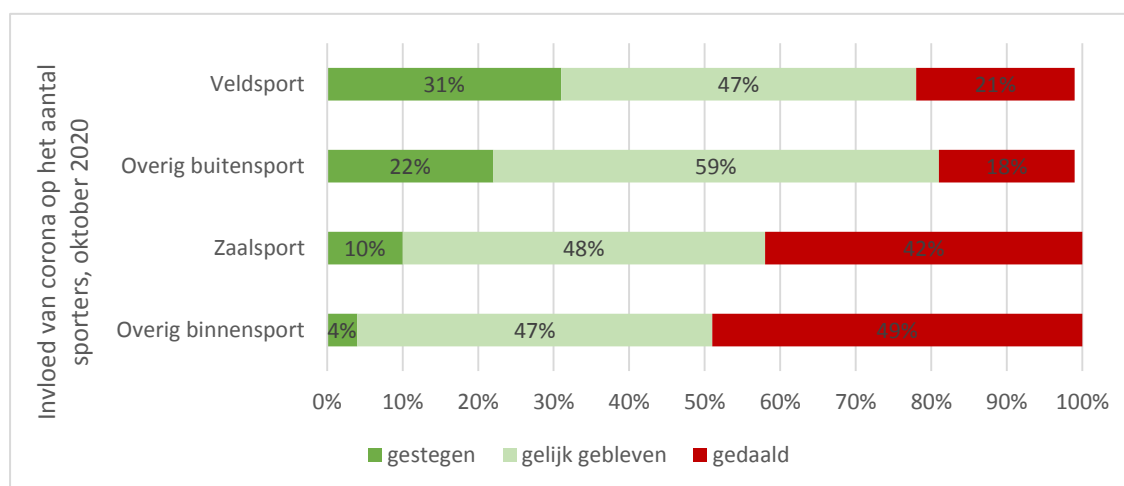
Uiteraard stond 2020 ook voor de sportbeoefening in onze gemeente in het teken van het coronavirus. Naast de heftige en directe impact van de afgelopen en komende maanden is het voor de voorliggende rapportage de vraag of, en zo ja, welke effecten dit op langere termijn heeft. Op dit moment laat zich dit nog onmogelijk voorspellen. Wel kunnen we een aantal trends van de afgelopen maanden benoemen²⁰.

Corona leidt tot een stijging van ongeorganiseerd sporten

Tijdens de eerste lockdown in maart-juni 2020 was georganiseerd sporten niet of beperkt mogelijk. Er was in deze maanden sprake van een sterke stijging in individueel- en ongeorganiseerd sporten. Hoewel het relatieve aandeel van het ongeorganiseerd sporten in de zomer daalde (toen er weer georganiseerd gesport kon worden) was dit aandeel ook in september 2020 hoger dan voor maart. Het valt niet uit te sluiten dat de coronacrisis de opkomst van ongeorganiseerd sporten die we in paragraaf 5.2 signaleerden zal versnellen.

Meer buitensport, minder zaalsport

Een ander voorspelbaar gevolg van de coronacrisis is een tijdelijke, maar mogelijk ook structurele, verschuiving van binnensport naar buitensport. Hoewel er op dit moment nog geen cijfers voorhanden die deze ontwikkeling bevestigen zijn hier wel aanwijzingen voor. De onderstaande figuur geeft een samenvatting van een enquête naar de invloed van corona op ledenaantallen die in het najaar van 2020 werd gehouden onder bestuurders van sportverenigingen.

Figuur 5.14: gepercipieerde invloed van coronacrisis op de groei of krimp van het aantal leden van verschillende soorten sportbeoefening, oktober 2020 (bron: Mulier Instituut)

¹⁹ Bron: Sport en bewegen in Lansingerland (Burgerpanel Lansingerland), i&o research, 2018

²⁰ De inhoud van deze paragraaf is met name afkomstig uit de rapportage 'Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen' en de 'Monitor Sport en corona 12 II' van het Mulier Instituut uit November 2020.

In de bovengenoemde enquête kwamen verder de volgende resultaten naar voren:

- Bij 31% van de onderzochte verenigingen is het ledental tussen september 2019 en september 2020 gedaald. Van deze verenigingen geeft driekwart aan dat de ledendaling in ieder geval deels aan de coronacrisis kan worden toegeschreven. De helft van deze heeft in het afgelopen jaar meer dan 10% van het totale ledenaantal verloren. In Lansingerland krijgen we overigens tot op heden nog geen signalen van sterk teruglopende ledenaantallen.
- Met name binnensport- en zaalsportverenigingen, teamsportverenigingen en kleine sportverenigingen (<100 leden) hebben met ledendalingen te maken.
- Van de verenigingen waar leden hun lidmaatschap opzegden als gevolg van de coronacrisis geeft ongeveer de helft aan dat dit gaat om specifieke groepen zoals 65-plussers, mensen met een beperking en/of chronische aandoening en mensen met beperkte financiële middelen.
- Bij één op de zes verenigingen is het aantal leden in het afgelopen jaar gestegen. Dit zijn met name veldsportverenigingen (voornamelijk bij tennis, golf, honk- en softbal) en grote verenigingen (>250 leden).

Tennis in de lift

Tennis is een van de sporten die slechts beperkt geraakt werd door de lockdowns van de afgelopen maanden. Sinds de start van de coronacrisis zien verschillende tennisverenigingen hun ledentallen toenemen. De Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond geeft aan dat zij afgelopen jaar met 18.000 leden is gegroeid, dit is een stijging van ruim 3%. In deze cijfers wordt overigens geen onderscheid gemaakt tussen tennis en padel: een belangrijk deel van deze groei lijkt veroorzaakt te worden door de populariteit van padel.

Ook in onze gemeente zien verenigingen hun ledenaantal toenemen: ATV Berkel geeft aan het afgelopen jaar met bijna 6% te zijn gegroeid. Hiermee is de in paragraaf 5.3 beschreven trend van dalende ledentaantallen in ieder geval voorlopig doorbroken. De vraag is uiteraard of deze ontwikkeling zich in de toekomst voort zal zetten.

We sporten minder door Corona

Het RIVM constateert dat de sport- en beweegdeelname van volwassenen in het najaar van 2020 nog altijd lager is dan in de periode voor maart 2020. In april gaf 53% van de volwassen ondervraagden aan dat zij minder sporten en bewegen dan in de periode hiervoor. In de zomer van 2020 daalde dit percentage, maar deze bedroeg in oktober 2020 nog altijd 28%. Overigens laat onderzoek van de NOC*NSF een ander beeld zien: zij constateert dat de sportdeelname in september 2020 weer op hetzelfde niveau was als voor de start van de coronacrisis. De nieuwe maatregelen die sinds het vierde kwartaal genomen leidt naar verwachting wederom tot een daling van de sportdeelname. De vraag of deze afname structureel zal blijken te zijn is op dit moment niet goed te beantwoorden.

Corona vergroot de verschillen tussen bevolkingsgroepen

In 2019 was het aandeel wekelijkse sporters onder 25-plussers twee keer zo hoog onder hoogopgeleiden als onder laagopgeleiden. Sinds de start van de coronacrisis is dit verschil groter geworden. De sportdeelname van lager opgeleiden daalde tijdens de eerste lockdown sterker dan die van hoogopgeleiden en normaliseerde de afgelopen zomer minder snel. Ook de sportdeelname van mensen met een lichamelijke beperking of een chronische aandoening lijkt sterker gedaald dan van mensen zonder dergelijke beperkingen.

Conclusie: blijven monitoren

Uit het bovenstaande blijkt dat, hoewel er een beeld begint te ontstaan over de gevolgen van het coronavirus op de sportbeoefening, het niet mogelijk is om hier conclusies aan te verbinden. Het is op dit moment onmogelijk om een onderscheid te maken tussen effecten die een tijdelijk dan wel structureel effect zullen hebben op de sportbeoefening in Nederland, laat staan specifiek voor onze gemeente. Uiteraard hangt een en ander sterk af van de verdere ontwikkelingen op het gebied van vaccinaties en mutaties.

Op dit moment kunnen we alleen maar de vinger aan de pols blijven hangen en de ontwikkelingen volgen. Pas op het moment dat we enige tijd terug zijn in het 'oude normaal' kunnen we een inschatting maken van de blijvende gevolgen van het coronavirus op de sportbeoefening in onze gemeente.

5.5 Conclusie: geraamde sportcapaciteit in 2030

Op basis van de voorgaande paragrafen hanteren we de volgende uitgangspunten ten aanzien van de ontwikkeling van de sportdeelname van georganiseerd sporten in de gemeente Lansingerland tot 2030:

- Het totale ledenpercentage van de georganiseerde sport in onze gemeente blijft tot 2030 gelijk op het niveau van 2019 (30,5%, zie paragraaf 5.1). Er is landelijk en lokaal de afgelopen jaren sprake is van een lichte daling van het ledenpercentage, te verwachten is dat deze daling vanwege de vergrijzing van onze bevolking en de (ondanks het actiever worden van ouderen, zie paragraaf 5.2) relatief lagere participatie van deze leeftijdsgroep in verenigingsactiviteiten toe zou kunnen nemen. Het Mulier Instituut geeft aan dat dit uitgangspunt om deze reden mogelijk een overschatting is. Wij verwachten echter dat de introductie van nieuwe sporten, de inspanningen van ons sterke verenigingsleven en de uitvoering van ons sportbeleid voldoende zal zijn om deze daling te compenseren.
- De populariteit en daarmee het ledenpercentage van atletiek, padel, beachsporten en een aantal zaalsporten zoals boksen, yoga en gevechtsporten neemt naar verwachting verder toe. Het is niet mogelijk om hier een kwantitatieve inschatting van te maken. Voor de overige sporten waarop dit plan betrekking heeft zijn er onvoldoende harde gegevens voorhanden om voor te sorteren op een stijging dan wel daling van de ledenaantallen tot 2030.
- De grootste sporten in onze gemeente (voetbal, tennis, hockey en zwemmen) blijven gelijk in populariteit:
 - De populariteit van voetbal stabiliseert zich de afgelopen jaren, na een piek in 2015-2017. Deze stabilisatie is in lijn met het landelijke beeld.
 - Hoewel tennis de afgelopen jaren in populariteit daalde lijkt de coronacrisis en de komst van padel de populariteit van deze sport een impuls te geven.
 - De populariteit van hockey en zwemmen is in onze gemeente hoog. Verdere groei valt niet uit te sluiten, voorsorteren hierop ligt momenteel niet voor de hand.
- De lange termijn gevolgen van het coronavirus op de sport zijn momenteel nog niet in te schatten. Wij nemen deze daarom niet mee in onze prognoses.

Geprognosticeerde basisgroei sport 2030

Omdat we voor de meeste sporten uitgaan van een gelijkblijvende populariteit hanteren we als uitgangspunt voor de ontwikkeling van sportbeoefening en sportaccommodaties in onze gemeente de zogenaamde *basisgroei* die we in paragraaf 5.1 vaststelden. Deze basisgroei houdt alleen rekening met de toename van onze inwoners en gaat ervan uit dat de andere factoren gelijk blijven (*ceteris paribus*). Tenzij anders vermeld vormen deze cijfers de basis voor onze verdere capaciteitsberekeningen. In de onderstaande figuur is deze geraamde basisgroei voor het aantal bij verenigingen aangesloten sporters tot 2030 weergegeven²¹.

Leeftijd	% lid sportver.	sporters 2019	sporters 2030	groei sporters	groei sporters
4 t/m 19	55,0%	7.359	7.990	631	8,6%
20 t/m 64	27,2%	9.509	11.195	1.686	17,7%
65 t/m 89	20,0%	1.798	2.378	580	32,2%
gemiddeld		18.666	21.562	2.896	15,5%

Figuur 5.15: geraamde basisgroei sporters 2019-2030²²

De toepassing van de hierboven geformuleerde basisgroei bij de capaciteitsberekeningen verschilt bij binnensportaccommodaties/zwembad en buitensportaccommodaties.

Binnensport & zwembad: capaciteitsberekening op basis van bezetting

Onze binnensportaccommodaties en het zwembad zijn multifunctioneel te gebruiken. Vanwege de grote variëteit aan activiteiten die in deze accommodaties plaatsvinden is het bij het uitvoeren van capaciteitsberekeningen ondoenlijk om een onderscheid te maken in verschillende sporten. Wij voeren onze capaciteits-berekeningen voor deze accommodaties dan ook uit door het toepassen van de hiervoor geformuleerde basisgroei op het aantal uren dat gebruik wordt gemaakt van een accommodatie.

Rekenvoorbeeld: op basis van gebruik

Een binnensportaccommodatie wordt op jaarbasis 1.000 uur door diverse verenigingen gebruikt. Op basis van de bovenstaande basisgroei gaan wij uit van een groei van het aantal gebruikte uren tot 2030 met 155 uur ($15,5 \times 1.000$) tot 1.155 uur per jaar in 2030. De bezetting van de accommodatie wordt bepaald door het vergelijken van deze uren met een eerder vastgesteld maximaal aantal beschikbare normuren.

Buitensport: capaciteitsberekening op basis van ledenaantallen

Anders dan bij de binnensport betreft de buitensport in onze gemeente een relatief klein aantal sporten die door grote verenigingen uitgeoefend worden op speciaal daarvoor aangelegde accommodaties. Hierdoor kunnen we een onderscheid maken tussen verschillende vormen van sport. Aan de hand van het huidige ledenaantal van de verenigingen en de samenstelling hiervan stellen we de basisgroei per sport vast.

²¹ Het Mulier Instituut geeft aan dat het wenselijk zou zijn om in plaats van een eenduidige raming een bandbreedte te formuleren van de ontwikkeling van het aantal sporters. Gezien de complexiteit van de uit te voeren capaciteitsberekeningen hebben wij hier niet voor gekozen. In plaats hiervan kiezen wij ervoor de ontwikkeling van de sportbehoefte in onze gemeente periodiek te monitoren (zie hoofdstuk 5.6).

²² Het Mulier Instituut geeft aan dat het hanteren van de 'smallere' leeftijdscategorieën zoals weergegeven in bijlage 1 een beter beeld geeft van de geprognosticeerde groei. Wegens het ontbreken van gedetailleerde gegevens over de opbouw van de sporter van verenigingen houden wij de geaggregeerde indeling in bredere leeftijdscategorieën aan.

Rekenvoorbeeld: op basis van ledenaantallen

Een vereniging heeft 100 jeugdleden en 100 volwassen leden jonger dan 64 jaar. Op basis van de bovenstaande basisgroei gaan wij uit van een groei tot 2030 met 9 jeugdleden ($8,6\% \cdot 100$) en 18 volwassen leden ($17,7\% \cdot 100$). In totaal groeit deze vereniging hierdoor van 200 leden in 2020 tot 227 in 2030. De bezetting van de accommodatie wordt vervolgens bepaald aan de hand van specifiek voor deze vorm van sport geldende normen ten aanzien van de capaciteit.

5.6 Monitoring

Het is een zekerheid dat de werkelijkheid af zal wijken van zelfs de beste prognose. Buiten de algehele omvang en complexiteit van het voorliggende onderwerp kunnen we prognoses per definitie alleen baseren op het doortrekken van bestaande ontwikkelingen en trends door te trekken naar de toekomst. Onvoorzienbare en onverwachte maatschappelijke ontwikkelingen worden hierbij niet meegenomen. Ook wijzigingen in de woningbouwplanning kunnen invloed hebben op de benodigde capaciteit en de afwegingen die wij maken over de noodzaak en/of wenselijkheid van investeringen.

De uitkomsten van de in de voorgaande paragrafen beschreven cijfers en ontwikkelingen beschouwen wij daarom ook niet als een blauwdruk voor de toekomst maar als een richting-aanwijzer. De komende periode blijven wij checken of we met onze inzichten op de goede weg zitten. Zeker gezien de in paragraaf 5.4 beschreven ontwikkelingen en mogelijke structurele effecten van het coronavirus is het zaak om de ontwikkelingen nauwgezet te blijven volgen.

Om dit te bereiken brengen wij de komende periode tenminste éénmaal per twee jaar in beeld of de algemene ontwikkelingen in lijn zijn met onze verwachtingen. Door een uitvraag bij het NOC*NSF, Sportfondsen en waar nodig bij onze verenigingen brengen wij relevante ontwikkelingen in de vraag naar sport hierbij in beeld. Hiernaast bekijken wij voorafgaand aan grote investeringen of de vraag naar deze accommodaties nog actueel is en welke trends hierin te zien zijn. Waar wij een groot verschil constatering zit tussen vraag en aanbod nemen wij de ruimte om onze eerdere besluiten en voornemens te heroverwegen.

6 Binnensport

In dit hoofdstuk gaan wij in op het huidige en toekomstige gebruik van onze gemeentelijke binnensportaccommodaties.

6.1 Bewegingsonderwijs

De huidige capaciteit van onze binnensportaccommodaties is voldoende om te voldoen aan onze wettelijk taken ten aanzien van bewegingsonderwijs. Voor het primair onderwijs is er voldoende capaciteit beschikbaar om te voldoen aan de vastgestelde normen, ook met de uitbreiding van het minimale aantal uren bewegingsonderwijs naar 2 uur. De vraag in schooljaar 2021-2022 bedraagt op basis van deze normen 470 uur, er is 527 uur beschikbaar. Hierbij hanteren we in de beleidsregels vastgesteld maximale verwijsafstanden. Ook voor het voortgezet onderwijs is voldoende capaciteit beschikbaar.

De realisatie van een extra sporthal in Wilderszijde is voldoende om de geprognosticeerde groei van leerlingen op te vangen. De precieze verdeling van de scholen over de verschillende sportaccommodaties valt buiten het kader van dit plan. Wij blijven jaarlijks met alle scholen en sportfondsen in overleg over de verdeling van de capaciteit, de inroostering en de aanwezige voorzieningen.

6.2 Sportbehoefte in 2030

Zoals wij in paragraaf 5.5 aangaven voeren wij de capaciteitsberekeningen voor de binnensport uit door het toepassen van de geformuleerde basisgroei²³ van 15,5% op de uren dat gebruik wordt gemaakt van een accommodatie.

Onze uitgangspunten

Om te bepalen of een accommodatie ‘vol’ zit vergelijken we het huidige en geprognosticeerde aantal uren voor iedere accommodatie met een normbezetting. In theorie kan iedere accommodatie dagelijks 15 uur gebruikt worden (van 08.00 tot 23.00). Dit is echter geen redelijke aanname. Tijdens weekdays wordt het overgrote gedeelte van onze accommodaties immers tijdens schooluren gebruikt voor bewegingsonderwijs. Hiernaast is er op deze tijd nauwelijks vraag naar gebruik van deze accommodaties door verenigingen. We hanteren daarom de volgende uitgangspunten:

- Onze berekeningen betreffen het gebruik van onze accommodaties tussen 17.00 en 23.00. Hiernaast zouden we hierbij idealiter op zaterdag de gehele dag meenemen. Door de wijze waarop de bezetting door Sportfondsen Lansingerland geadministreerd worden is het echter niet mogelijk om deze apart in beeld te brengen²⁴. Deze bezetting blijft hierdoor in de berekeningen buiten beeld.
- Naast de bovenstaande gebruiksperiode brengen we de primetime-uren in beeld: dagelijks van 17.00 tot 21.00. In deze periode is de vraag naar sportaccommodaties door

²³ Het Mulier Instituut geeft aan dat het hanteren van deze groei voor de binnensportaccommodaties waarschijnlijk leidt tot een overschatting van de groei in 2030. Binnensportaccommodaties worden immers hoofdzakelijk door kinderen en jongeren gebruikt voor de sportbeoefening, de groei van deze leeftijdsgroepen is lager dan de gemiddelde groei (zie paragraaf 5.1). Bij gebrek aan betrouwbare cijfers over de samenstelling van gebruikers van binnensportaccommodaties houden wij echter dit algemene cijfer aan.

²⁴ Het Mulier Instituut adviseert om in dit geval enkel de doordeweekse bezetting in beeld te brengen. Ook dit is echter door de administratieve verwerking van de bezettingsgraden niet mogelijk.

verenigingen het hoogst, voornamelijk omdat tijdens deze uren ook kinderen kunnen sporten.

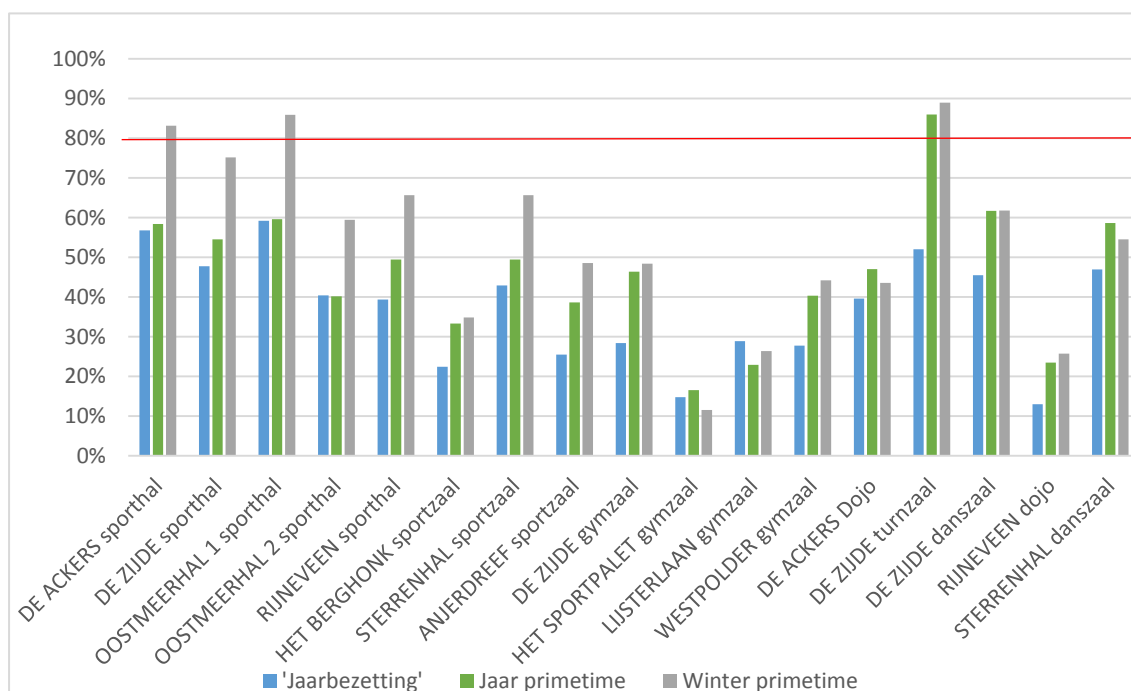
- Bij deze berekeningen houden wij rekening met vakanties. Tijdens vakanties maken veel gebruikers niet of minder gebruik van onze accommodaties. We hanteren voor de jaarlijkse bezetting een gebruik van 42 weken in plaats van 52.
- We brengen de bezetting tijdens de wintermaanden (november tot en met maart) apart in beeld. Omdat verschillende sporten (met name hockey) die normaal buiten beoefend worden in deze periode ook binnensportaccommodaties gebruiken is de bezetting van onze accommodaties in deze periode het hoogst. Dit is ook de periode waarin onze gebruikers de meeste knelpunten bij de inroostering ervaren.
- We spreken van mogelijke knelpunten in het gebruik indien de bezetting boven de 80% ligt. Hoewel de accommodaties op dit moment nog niet vol zijn, zijn er bij een hogere bezettingsgraad beperkte mogelijkheden om te voldoen aan wensen en beperkingen van gebruikers (bijvoorbeeld beschikbaarheid van trainers, geschiktheid van verschillende accommodaties voor verschillende sporten en de mogelijkheid/bereidheid om uit te wijken naar verschillende accommodaties).
- We gaan uit van gelijkblijvende vraag van de individuele accommodaties. Uiteraard kan er bij knelpunten geschoven worden tussen de accommodaties.
- Omdat wij geen onderscheid maken tussen verschillende sporten houden wij in de berekeningen geen rekening met de geschiktheid van verschillende accommodaties voor verschillende soorten sporten. Deze knelpunten worden door Sportfondsen Lansingerland gesignaleerd en waar mogelijk opgelost, dit blijft maatwerk.
- Wij baseren onze berekeningen op de bezetting van het kalenderjaar 2018/2019 zoals aangeleverd door Sportfondsen Lansingerland.

De bovenstaande uitgangspunten leiden tot de volgende drie maatgevende tijdsperiodes waarop we de bezetting in beeld brengen:

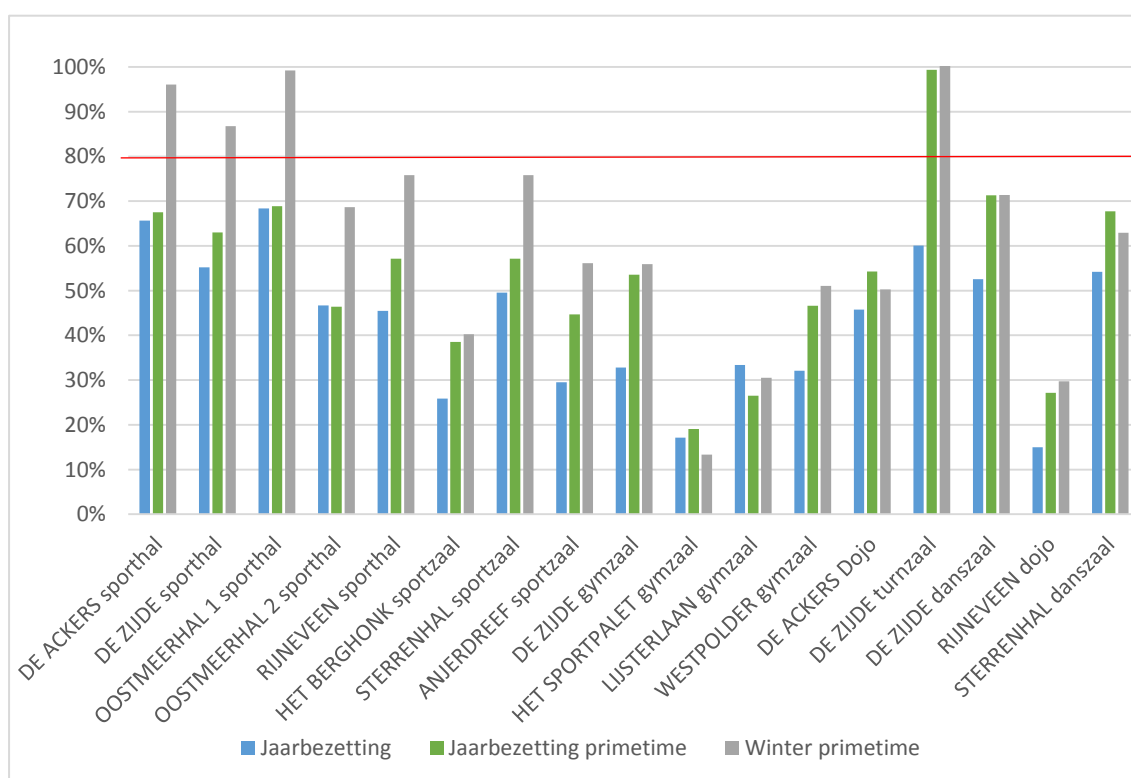
Jaarbasis verenigingen 1.512 uur/ jaar	Jaarbasis primetime 756 uur/jaar	Winterseizoen primetime 333 uur/jaar
▪ 42 weken/jaar ▪ Weekdagen & zaterdag 17.00 – 23.00	▪ 42 weken/jaar ▪ Weekdagen & zaterdag 17.00 – 21.00	▪ 1 november tot 31 maart, minus 3 weken vakantie ▪ Weekdagen & zaterdag 17.00 – 20.00

Figuur 6.1: maatgevende uren voor het bepalen van bezettingsgraad binnensportaccommodaties

De figuren 6.2 en 6.3 geven de bezettingsgraad weer van onze binnensportaccommodaties in de huidige situatie (2018/2019) en de prognose voor 2030. Omdat er geen kwantitatieve informatie beschikbaar is over de huidige ‘onvervulde behoefte’ van binnensportaccommodaties is deze niet meegenomen in deze berekeningen.

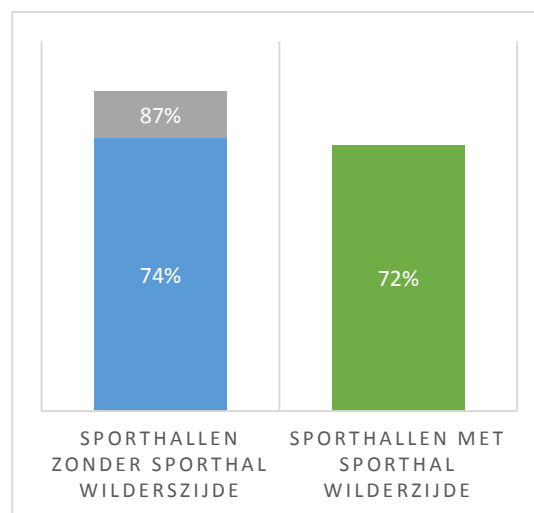
Figuur 6.2: bezettingsgraden binnensportaccommodaties 2018/2019

Figuur 6.3: geprognosticeerde bezettingsgraden binnensportaccommodaties 2030

Uit de bovenstaande figuren blijkt dat zowel de huidige als toekomstige (ervaren) knelpunten in de capaciteit zich vooral voordoen bij onze sporthallen, en dan met name in de winterperiode. Met name onze gymzalen worden buiten schooluren slechts beperkt gebruikt. Het gebruik van sportzalen ligt hoger, doch ook hier is slechts in enkele uitschieters sprake van bezettingsgraden boven 60%.

In deze berekeningen van figuur 6.3 is nog geen rekening gehouden met de realisatie van Sporthal Wilderszijde (zie paragraaf 6.1). De extra vraag naar accommodaties in 2030 is hierin wel opgenomen. Indien wij deze extra capaciteit die deze sporthal oplevert meenemen daalt de gemiddelde bezettingsgraad van onze sporthallen in de winterperiode van 87% na 72%. Voor de beide andere maatstaven (jaargebruik en jaargebruik primetime) ligt daalt de gemiddelde bezettingsgraad respectievelijk van 57% naar 49% en van 61% naar 52%. Hiermee liggen de gemiddelde bezettingsgraden ruim beneden het geformuleerde maximum van 80%.

Met toevoeging van een extra sporthal in Wilderszijde is de capaciteit van onze binnensportaccommodaties voor verenigingsgebruik tot 2030 derhalve toereikend.

6.3 Wensen verenigingen

In de uitgezette enquêtes en de gesprekken die wij gehad hebben met gebruikers van onze accommodaties blijkt dat zij in de praktijk druk ervaren op de inroostering. Met name in de winterperiode zijn er op populaire uren onvoldoende geschikte ruimtes beschikbaar. Er is hierdoor sprake van een *'onvervulde behoefte'*: niet alle aanvragen tot gebruik van de accommodaties kunnen worden ingewilligd. Dat deze problematiek voornamelijk in de wintermaanden speelt wordt veroorzaakt doordat in de winterperiode een aantal verenigingen die normaal op buitensportvelden sport in deze periode gebruikmaken van binnensport-accommodaties. Het gaat hierbij vooral om hockey en handbal.

Hiernaast wijzen verenigingen erop dat niet iedere zaal geschikt is voor iedere soort sport. Zoals wij in de uitgangspunten toelichtten is het door de gebruikte berekeningsmethodiek niet mogelijk om onderscheid te maken in verschillende soorten sporten. Het oplossen van deze knelpunten is maatwerk. Door de realisatie van een volwaardige sporthal in De Zijde, die geschikt is voor vrijwel alle gebruikelijke vormen van sportbeoefening, vergroten wij de mogelijkheden voor een passende inroostering.

6.4 Oplossingsrichtingen

Er bestaan een aantal mogelijkheden om de ervaren druk op de binnensportaccommodaties tegen te gaan zonder over te gaan tot uitbreiding van onze accommodaties. Wij nemen deze aanpassingen op in de tarievennota sportaccommodaties 2021-2022.

a) Optimaliseren inroostering

Door nadere regels vast te stellen over de wijze van inroostering en de voorwaarden voor gebruik zien wij mogelijkheden om de gebruiksdruk op onze binnensportaccommodaties beter te verdelen. Hierbij gaan we uit van de volgende uitgangspunten.

- Tijdens primetime^{25*} uren is het alleen mogelijk om een hele sporthal te huren. Het huren van aparte zaaldelen (1/2 of 1/3 hal) is niet meer mogelijk. Wel is het mogelijk voor twee verenigingen/gebruikers samen een aanvraag doen voor een gehele sporthal en het gebruik onderling verdelen.
- Tijdens primetime* uren krijgt jeugd (<18 jaar) in principe voorrang op oudere doelgroepen.
- Verhuur is alleen mogelijk voor hele of halve uren. Per kwartier huren is niet meer mogelijk.
- Het is binnen een reservering niet meer mogelijk de zaal een periode leeg te laten staan.

In de tarievennota sport gaan wij nader in op de wenselijkheid en gevolgen van de bovenstaande uitgangspunten. Naast het terugdringen van de ervaren gebruiksdruk streven we hierbij naar het verder verbeteren van het maatschappelijke rendement van onze accommodaties en het terugdringen van het negatieve exploitatieresultaat.

b) Gelijktrekken tarieven zaaldelen en gymzalen

In de capaciteitsberekeningen blijkt dat met name onze gymzalen beperkt benut worden door verenigingen. Hoewel gymzalen niet voor iedere sport geschikt zijn, zien wij mogelijkheden om een verschuiving te realiseren van een deel van het gebruik van sporthallen naar gymzalen. Een obstakel hierbij is een ongerijmdheid in ons huidige tarievenstelsel: zaaldelen in grotere sporthallen (met een vergelijkbaar gebruiksoppervlakte als een gymzaal) zijn nu goedkoper dan het gebruik van een gymzaal.

Gymzaal	1/2 sporthal	1/3 sporthal
€ 25,79	€ 16,71	€ 20,67

Tarieven voor het gebruik van een gebruik zaaldeel, 2021(excl. btw)

Om de gewenste verschuiving van de sporthallen naar gymzalen te faciliteren doen wij bij het opstellen de tarievennota een voorstel voor het aanpassen van deze tarieven.

c) Blaashal Hockey

Een deel van de hoge gebruiksdruk in de winterperiode wordt zoals aangegeven veroorzaakt doordat verschillende sporten die normaal buiten beoefend worden in deze periode ook binnensportaccommodaties gebruiken. HBR is een van deze gebruikers: in de winterperiode maken zij circa 550 uur gebruik van binnensportaccommodaties. Door het realiseren van een overkapping van een veld van HBR door middel van een blaashal kan dit gebruik met circa 300 uur verminderd worden. Dit draagt bij aan het verlagen van de gebruiksdruk in de winterperiode. Dit leidt tot een vermindering van de inkomsten uit de verhuur van onze binnensportaccommodaties met naar schatting € 18.000. De verwachting is dat dit deels gecompenseerd zal worden door gebruik door andere verenigingen (de huidige 'onvervulde behoefte'). In hoofdstuk 7 gaan wij nader in op dit initiatief.

²⁵ Primetime: maandag t/m vrijdag 17.00 - 20.00 uur en zaterdag 9.00 - 18.00 uur

7 Buitensport

In dit hoofdstuk gaan wij nader in op het huidige en toekomstige gebruik van onze gemeentelijke buitensportaccommodaties.

7.1 Sportbehoefte in 2030

In de onderstaande tabel passen wij de basisgroei zoals geformuleerd in paragraaf 5.5 toe op de huidige aantallen sporters²⁶ om zo een prognose vast te stellen voor de ontwikkeling van het aantal leden van buitensportverenigingen in 2030.

Sport	Sporters 2020	Sporters 2030	toename
Voetbal	4.368	4.950	13%
Tennis (excl. padel)	2.991	3.500	17%
Hockey	1.818	2.300 ²⁷	27%
Korfbal	225	250	11%
Honk- en softbal	243	275	13%
Handbal	186	210	13%
Atletiek	500	600 ²⁷	20%
Jeu de Boules	59	75	27%
Padel	244	nb	nb
Beachvolleybal	nb	nb	nb

Figuur 7.1: prognose ontwikkeling sporters buitensportverenigingen

7.2 Capaciteit en wensen sportverenigingen

In deze paragraaf vergelijken we de capaciteit van onze sportaccommodaties met de in de voorgaande paragraaf geformuleerde sportbehoefte in 2030²⁸. Hierbij hanteren wij de capaciteitsnormen die voor verschillende soorten sport aanbevolen worden door sportbonden. We sluiten hierbij aan bij de in 2019 in de uitgangspuntennotitie geformuleerde uitgangspunten. Hierbij zijn met name de onderstaande uitgangspunten relevant.

- **Capaciteit: sport- en gemeentebreed:** Wij beschouwen de benodigde capaciteit per sport over de hele gemeente. Wij maken in principe geen onderscheid in capaciteit van individuele verenigingen of kernen. Als er in een kern/vereniging een tekort aan capaciteit is en in de andere kern een overschot compenseren deze elkaar.
- **‘de 40/75-regel’:** wij starten een onderzoek naar de mogelijkheden voor aanpassingen of uitbreidingen als de geprognoseerde capaciteitsvraag tenminste 40% van een beoogde uitbreiding bedraagt ten tijde van de geplande realisatie. Aanvullend hierop dient er een realistisch zicht te zijn op 75% gebruik van de extra capaciteit binnen 10 jaar. In bijlage 2 is de toelichting hierop zoals vastgelegd in de uitgangspuntennotitie opgenomen.

²⁶ Volgens opgave van verenigingen

²⁷ Inclusief huidige wachtlijsten. Het Mulier Instituut adviseert om terughoudend te zijn bij het opnemen van wachtlijsten in de capaciteitsberekeningen. Zo kunnen wachtlijsten ook bestaan uit sporters die zich bij meerdere verenigingen inschrijven of reeds bij andere verenigingen sport beoefenen. HBR geeft echter aan dat de wachtlijst ‘opgeschoond’ is.

²⁸ De capaciteitsberekeningen betreffen globale verkenningen en zijn gebaseerd op de berekeningen van Drijver & Partners uit 2019. Waar relevant voor de uitkomsten zijn deze gecorrigeerd voor geactualiseerde ontwikkelingen.

Naast de uitkomsten van de capaciteitsberekeningen lichten we de door verenigingen geuite wensen ten aanzien van uitbreidingen en/of aanpassingen van hun accommodaties toe. In hoofdstuk 9 wegen wij deze wensen af aan de hand van de bepalingen zoals vastgelegd in de uitgangspuntennotitie en het afwegingskader in hoofdstuk 4.1.

Voetbal

De benodigde capaciteit voor voetbalvelden wordt berekend op basis van het aantal norm-teams. Op basis hiervan wordt de benodigde capaciteit berekend in trainingsuren (per jaar) en wedstrijduren (waarbij zaterdagmiddagen maatgevend zijn). De beschikbare capaciteit verschilt per type veld: een kunstgrasveld heeft bijvoorbeeld een hogere trainingscapaciteit dan een natuurgrasveld. In figuur 1.2 vergelijken wij de huidige en toekomstige capaciteit.

	wedstrijduren (zaterdag)	Saldo wedstrijduren	trainingsuren (seizoen)	Saldo trainingsuren
2020	160/191	31	7.964/8.580	616
2030	183/191	8	9.135/8.580	-555

Figuur 7.2: huidige en toekomstige benutting capaciteit voetbal

Uit de figuur 1.2 blijkt dat de capaciteit van de velden op zaterdagmiddagen nu en in de toekomst voldoende is. In 2030 verwachten we een tekort aan trainingsuren. Er is sprake van een disbalans in de beschikbare overcapaciteit tussen de verschillende kernen. In Bleiswijk en Bergschenhoek is momenteel ruim voldoende capaciteit beschikbaar. In 2030 is deze overcapaciteit geslonken, maar nog steeds voldoende om te voldoen aan de (geprognosticeerde) vraag. De huidige en toekomstige druk concentreert zich op Het Hoge Land. Zowel CVV Berkel als TOGB hebben in de huidige situatie te maken met een beperkt tekort aan capaciteit. Dit tekort neemt naar 2030 toe. In de bovenstaande berekeningen wordt overigens geen rekening gehouden met het voetbal/tennisveld van TOGB. Deze wordt in de praktijk alleen als tennisveld gebruikt, maar kan ook als voetbalveld (voor zowel trainingen als wedstrijden) gebruikt worden.

Het tekort aan trainingsuren kan opgelost worden door een bestaand natuurgrasveld om te bouwen tot een kunstgrasveld. Dit levert volgens de normen van de KNVB bijna 500 extra trainingsuren op. Deze uitbreiding voldoet hiermee aan de '40-75-regel'.

Wensen verenigingen

Soccer Boys en BVCB hebben geen wensen voor uitbreiding van hun accommodaties. TOGB verwacht haar groei en de huidige gebruiksdruk op te kunnen vangen door het bestaande wetruweld of een natuurgrasveld om te bouwen tot een kunstgrasveld (waarbij het aanbrengen van verlichting bij het natuurgrasveld wenselijk geacht wordt). CVV Berkel heeft dezelfde wens. Daarnaast heeft zij de wens om haar accommodatie uit te breiden met een extra kunstgrasveld.

Wensen verenigingen

- Extra voetbalveld (CVV)
- Natuurgrasveld ombouwen naar kunstgras (CVV)
- Wetruweld of natuurgrasveld ombouwen naar kunstgras (TOGB)

Tennis (exclusief padel)

De capaciteit van tennisbanen wordt gemeten in baandruk: het aantal spelers per beschikbare baan. De KNLTB hanteert een richtlijn van 70-90 spelers per baan. In onze berekeningen gaan we uit van 90 leden per baan. In de onderstaande figuur is de huidige en de in 2030 geprognosticeerde²⁹ baandruk in onze gemeente samengevat.

	Benodigde banen	Saldo banen	Baandruk
2020	33/42	9	71 (78%)
2030	39/42	3	84 (93%)

Figuur 7.3: huidige en toekomstige benutting capaciteit tennisbanen

Uit de bovenstaande cijfers blijkt dat de huidige capaciteit aan banen voldoende is. In 2030 worden de banen intensiever gebruikt, maar de norm voor baandruk worden niet overschreven. Er is sprake van een disbalans in de beschikbare overcapaciteit tussen de verschillende kernen. Met name TOGB heeft op sportpark Het Hoge Land zowel nu als in de toekomst een overcapaciteit beschikbaar (baandruk 2020/2030: 49/59). De baandruk bij andere verenigingen ligt hoger.

Wensen verenigingen

ATV Berkenrode geeft aan de huidige capaciteit aan banen als beperkt te ervaren. Hoewel de capaciteit van deze vereniging voldoet aan de norm (baandruk 2020/2030: 72/84) geeft zij aan dat de reële baandruk afhankelijk is van het soort vereniging. De banen van ATV Berkenrode worden ook door Tennisschool de Brug gebruikt en de vereniging heeft spelers op topsport-niveau. Dit leidt ertoe dat de banen intensiever gebruikt worden dan bij andere verenigingen in onze gemeente. ATV Berkenrode heeft de wens hun accommodatie uit te breiden met twee extra tennisbanen. Er lijkt in geen ruimte beschikbaar te zijn op sportpark het Hoge Land om deze banen in de nabijheid van het huidige terrein te realiseren.

LTC Triomf heeft op basis van de normen een hogere gebruiksdruk dan ATV Berkenrode. Zij geeft echter aan dat op basis van het feitelijke gebruik van de banen hun capaciteit ruim voldoende is en nog groei kan opvangen. LTC Triomf heeft de wens geuit een van hun tennisbanen om te bouwen tot een padelbaan (zie verder het kopje 'padel').

Naast het bovengenoemde geven zowel ATV Berkenrode en LTC Triomf aan de mogelijkheden te willen verkennen om het eigendom van de accommodaties over te nemen van de gemeente. Het beeld bestaat dat het huurtarief dat zij betalen hoger ligt dan de kostprijs³⁰. Hiernaast wijzen beide verenigen erop dat veel tennisbanen, ook in onze omgeving, (semi)privaat geëxploiteerd worden.

Wensen verenigingen

- Onderzoek privatisering (LTC Triomf en ATV Berkenrode)
- Uitbreiding: 2 tennisbanen (ATV Berkenrode)

²⁹ Conform toegelicht in hoofdstuk 5.6 uit van de basisgroei. Mogelijke structurele effecten van de toename van tennis door corona of de extra groei ten gevolge van padel zijn hierin niet meegenomen

³⁰ Dit brengen wij in beeld in de tarievennota 2021

Hockey

Bij Hockey wordt de benodigde capaciteit, net als bij voetbal, bepaald aan de hand van het aantal normteams. Normstellend is hierbij de bezetting van de velden op zaterdag en zondagen. In de onderstaande figuur zijn de uitkomsten van de capaciteitsberekeningen samengevat.

	Velden zaterdag	Saldo zaterdag	Velden zondag	Saldo zondag
2020	7,2/7,0	-0,2	2,2/7,0	4,8
2030	8,2/7,0	-1,2	2,6/7,0	4,4

Figuur 7.4: huidige en toekomstige benutting capaciteit hockeyvelden

Uit figuur 7.4 blijkt dat de hockeyvelden momenteel op zaterdag vrijwel volledig benut worden. De groei van onze bevolking zal leiden tot een hogere vraag naar hockeyvelden. Om aan deze vraag te voldoen is uitbreiding van de huidige velden noodzakelijk. Een dergelijke uitbreiding voldoet aan de '40-75-regel'.

Wensen verenigingen

HVB verwacht dat haar ledenaantal de komende jaren stabiel blijft en geeft geen wensen voor uitbreiding van hun velden.

HBR herkent de geprognosticeerde stijging van het aantal hockeyers en voorziet een verdere groei van haar vereniging. HBR heeft de wens om haar accommodatie uit breiden met een extra hockeyveld. Deze omvang vraagt wat van vrijwilligers en bestuur. Hiernaast is uitbreiding van de kleedkamers en kantine noodzakelijk. HBR acht uitbreiding in 2024/25 opportuun.

Hiernaast geeft HBR in het kader van onze uitvraag over prestatiesport aan dat zij het wenselijk acht watervelden als standaard te hanteren in plaats van de huidige zandvelden. Watervelden hebben een hogere 'balsnelheid' en bieden een hoger speelcomfort dan zand ingestrooide velden. De Hockeybond geeft aan dat alle verenigingen in de hoofdklasse en veel verenigingen in de overgangsklasse op watervelden spelen. HBR heeft reeds de beschikking over twee watervelden, de meerkosten ten opzichte van een zandveld zijn bij de aanleg betaald door HBR zelf. In een ideale situatie streeft HBR naar een 50/50 verhouding tussen watervelden en zand ingestrooide velden. HBR heeft nu de beschikking over 3 zandvelden en 2 watervelden, de meerkosten voor de realisatie van watervelden zijn bij recente renovaties door HBR zelf bekostigd.

Een derde wens van HBR betreft de realisatie van een zogenaamde 'blaashal' waarmee (een deel van) een hockeyveld in de winter overkapt zou kunnen worden (zie ook hoofdstuk 6.2). HBR is bereid om de kosten hiervoor op zich te nemen. Om dit te realiseren is het noodzakelijk extra voorzieningen, waaronder ankerpunten voor de blaashal, aan te leggen op bestaande velden. Deze werkzaamheden kunnen meegenomen worden bij de renovatie van veld 3 van HBR. Dit sluit aan bij de wens van HBR om al de komende winter gebruik kunnen maken van de blaashal.

Wensen verenigingen

- Extra Hockeyveld (HBR)
- Blaashal (HBR)
- Waterveld in plaats van zandveld als standaard bij renovatie en uitbreidingen (HBR)

Handbal

Het huidige handbalveld van TOGB wordt op dit moment vrijwel optimaal gebruikt. De groei zoals geformuleerd in paragraaf 7.1 kan opgevangen worden op met het huidige veld.

Wensen verenigingen

TOGB geeft aan een hogere groei te verwachten dan de geformuleerde groei. De afgelopen jaren is de handbalafdeling van TOGB per saldo steeds met circa 5% gegroeid. Waarschijnlijk spelen de prestaties van het Nederlands team hier een rol bij. De groei wordt voornamelijk veroorzaakt door de jongste jeugd, ook stoppen minder leden rond hun 14^e jaar. Op basis hiervan verwacht TOGB tot 2030 een groei met circa 25%. Voor het opvangen van een dergelijke groei is een uitbreiding met een tweede veld noodzakelijk. Ook met deze bovenmatige groei wordt niet voldaan aan de '40/75-regel' voor uitbreidingen. Op termijn lijkt er wel fysieke ruimte op het sportpark te zijn voor de realisatie van een extra handbalveld op het terrein van waar zich tot 2024 de dependance van de Prins Johan Frisoschool bevindt.

Wens vereniging

- Extra handbalveld (TOGB)

Atletiek

De Kieviten hebben een beperkte accommodatie: op sportpark Merenveld hebben zij de beschikking over een grasveld met een springbak, een slingerkooi en een stootcirkel. Het grootste gedeelte van de activiteiten van de Kieviten speelt zich af op de openbare weg. Er is geen sprake van capaciteitsnormen voor deze voorzieningen.

Wens vereniging

De Kieviten pleit al langere tijd voor de aanleg van een volwaardige 400 meter atletiekbaan in onze gemeente. Een kleinere 300 meter baan zou een alternatief kunnen zijn, maar biedt volgens de Kieviten en de Atletiekunie wel aanzienlijk minder meerwaarde dan een volwaardige baan.

Wens vereniging

- Atletiekbaan (De Kieviten)

Honk- en softbal

De huidige voorzieningen van de honk- en softbal zijn voldoende om de geprognosticeerde groei van sporters op te vangen.

Wens vereniging

Honk- en Softbalvereniging Orioles heeft de wens om hun velden te voorzien van veldverlichting. Zij geeft aan dat het ontbreken van veldverlichting tot beperkingen leidt in trainingstijd en wedstrijden. Wedstrijden van honk- en softbal worden anders dan de meeste sporten ook op weekdagen in de avonduren gespeeld. Bij doordeweekse wedstrijden maakt

The Orioles nu gebruik van accommodaties buiten Lansingerland die wel beschikken over veldverlichting.

Wens vereniging

- Realisatie verlichting honk- en softbalvelden (The Orioles)

Korfbal

De velden van Korfbalvereniging Weidevogels worden momenteel vrijwel optimaal gebruikt maar kunnen de geprognosticeerde stijging van leden opvangen. De vereniging geeft aan geen capaciteitsproblemen met betrekking tot deze velden te voorzien, maar ziet wel een knelpunt in de winterperiode voor de binnensportaccommodaties (zie hoofdstuk 6).

Jeu de boules

Er zijn geen capaciteitseisen voor jeu de boules banen.

Wens vereniging

De Bleiswijkse Jeu de boulesclub geeft al enige tijd aan dat zij graag een overdekte locatie willen realiseren om zo het hele jaar door te kunnen spelen. Zij noemen hierbij de realisatie van een zogenoemde 'romneyloods' als een goede oplossing. Hierbij wijst zij erop dat de bevolking in Bleiswijk relatief snel zal vergrijzen en dat jeu de boules een ideale sport is voor de oudere doelgroep.

Wens vereniging

- Realisatie binnen accommodatie (Bleiswijkse Jeu de Boules club)

Padel

In 2020 heeft LTC Triomf twee padelbanen aangelegd³¹. Uit een evaluatie van het eerste halfjaar blijkt deze sport populair: momenteel spelen er 244 leden padel, waarvan ongeveer de helft ook gebruik maakt van de tennisbanen. De banen worden met een bezettingspercentage tussen 80 en 100% optimaal gebruikt.

Wens verenigingen

LTC Triomf heeft aangegeven op korte termijn 3 extra padelbanen aan te willen leggen.

Vanwege de inpassing op het terrein en de lagere kosten voor de aanleg door het hergebruik van de ondergrond wil zij hiervoor een van de huidige tennisbanen ombouwen. Hoewel de normatieve baandruk van Triomf hoog is geeft zij aan dat het feitelijke gebruik van de banen beperkt is en dat veel gebruikers (deels) overstappen van tennis naar padel. Hierdoor leidt het vervangen van 1 tennisbaan door 3 padelbanen tot een uitbreiding van de capaciteit. Op basis van de overeenkomst overweegt Triomf het gebruik van één van haar tien banen op te zeggen. Triomf kan de kosten voor deze ombouw en de exploitatie van deze velden zelf bekostigen. Zij verzoekt de gemeente wel om een deel van de kosten voor het ombouwen van deze velden (circa € 12.000,-) voor haar rekening te nemen.

³¹ Vooruitlopend op het vaststellen van dit accommodatieplan hebben wij hiervoor een eenmalige bijdrage verstrekt van € 50.000,-. De overige kosten zijn door Triomf zelf betaald. De banen zijn in eigendom en exploitatie van de vereniging zelf.

Ook de andere twee tennisverenigingen die gebruik maken van gemeentelijke accommodaties, ATB Berkenrode en TOGB, geven aan graag padelbanen aan te willen leggen³². De uitbreiding van ATV Berkenrode kan waarschijnlijk gerealiseerd worden door grasvelden aansluitend op hun terrein bij de accommodatie te betrekken. TOGB ziet twee opties: realisatie van de padelbanen op een strook grond tussen de bestaande velden in of het ombouwen van een aantal tennisbanen tot padelbanen. Padel maakt geen onderdeel uit van de basis sportinfrastructuur zoals geformuleerd hoofdstuk 4.

Wensen verenigingen

- Aanleggen padelbanen (ATV Berkenrode, LTC Triomf, TOGB)

Beachvolleybal

Momenteel zijn er geen beachvolleybalvelden in onze gemeente aanwezig. De velden die in 2016 door Volley2B op eigen initiatief zijn aangelegd werden verwijderd bij de aanleg van ombouw van het naastgelegen veld tot waterveld. Parallel aan het opstellen van dit accommodatieplan werkten wij samen met Volley2B aan een plan om op het voormalige softbalveld in Bergschenhoek volleybalvelden te realiseren.

Wens vereniging

Volley2B heeft de wens op korte termijn beachvelden aan te leggen op het voormalige oefenveld voor honk- en softbal in Bergschenhoek. Deze velden kunnen desgewenst ook gebruikt worden voor andere sporten/verenigingen. De raad heeft middels motie M²021-003 het college opgedragen om deze grond vooruitlopend op de behandeling van dit plan te bestemmen als beachvolleyballocatie en een besluit te nemen over de kosten voor het gereedmaken van dit terrein voor de aanleg van de beachvelden. In de raad van 25 maart 2021 vond hierover besluitvorming plaats door de Raad. Daarmee valt de aanleg van de velden buiten het kader van dit plan. De tweede fase van dit plan bestaat uit het realiseren van voorzieningen, waaronder een paviljoen. Volley2B geeft aan deze voorzieningen zelf te kunnen aanleggen en te exploiteren en vraagt de gemeente om een eenmalige bijdrage van maximaal € 40.000,-.

Wens vereniging

- Aanleg paviljoen en voorzieningen t.b.v. beachvelden (Volley2B)

Vierde sportpark

Een aantal sportverenigingen signaleert dat de in onze gemeente aanwezige velden en accommodaties momenteel intensief gebruikt worden en dat de druk op deze voorzieningen de komende jaren toe zal nemen. De vrees bestaat dat de huidige accommodaties na 2030, of bij een grotere groei dan geraamd, tegen hun grenzen aan lopen. Gezien de huidige gebruiksdruk en de uitbreiding van het aantal woningen in Wilderszijde zijn zorgen over de capaciteit in de voorzienbare toekomst met name relevant voor de accommodaties op sportpark Het Hoge Land. Omdat de huidige sportparken weinig ruimte bieden voor uitbreidingen wordt het realiseren van een extra sportpark als mogelijkheid genoemd, bijvoorbeeld door het uitplaatsen van een vereniging naar een nieuw te ontwikkelen locatie.

³² Ook LTV Bleiswijk (verzelfstandigde tennisvereniging) wil graag padelbanen realiseren. Wij zijn momenteel met hen in overleg om het recht van opstal uit te breiden om een uitbreiding mogelijk te maken. Omdat deze vereniging verzelfstandigd is, is de gemeente bij de verdere realisatie geen partij.

De vrijgekomen ruimte op het sportpark kan gebruikt worden voor het uitbreiden van de accommodaties voor de 'achterblijvende' verenigingen of het aanleggen van nieuwe voorzieningen. Tevens wordt er gesuggereerd om een deel van het sportpark Het Hoge Land te herontwikkelen tot woningbouw, waarmee mogelijk (een deel van) de kosten voor het aanleggen van de nieuwe accommodaties gedekt kan worden. In de bijeenkomst van de commissie Samenleving in oktober 2020 werd verzocht om ook deze optie mee te nemen in dit accommodatieplan. In bijlage 3 is een globale kostenraming opgenomen van het 'uitplaatsen' van een vereniging.

Een alternatief op het bovenstaande is het reserveren van gronden voor een mogelijke uitbreiding. De zorg bestaat dat als wij hier niet op anticiperen, er in de nabije toekomst onvoldoende percelen beschikbaar zullen zijn om te blijven voldoen aan de toenemende vraag naar sport en sportaccommodaties. Besluiten ten aanzien van grondgebruik zijn immers onomkeerbaar: grond kan maar eenmaal gebruikt worden.

8 Zwembad

In dit hoofdstuk gaan wij nader in op het huidige en toekomstige gebruik van zwembad De Windas.

8.1 Sportbehoefte in 2030

Zoals wij in paragraaf 5.5 aangaven voeren wij de capaciteitsberekening voor het zwembad uit door het toepassen van de groei op de huidige uren dat gebruik wordt gemaakt van de accommodatie. Omdat bij het gebruik van het zwembad onderscheid gemaakt kan worden tussen een aantal specifieke activiteiten, die veelal gekoppeld kunnen worden aan specifieke leeftijdscategorieën, spitsen wij dit nader toe op de groei van deze leeftijdscategorieën. De onderstaande figuur geeft de huidige geprognosticeerde behoefte voor het gebruik van het zwembad tot 2030 weer.

Activiteit	2018	Groefactor	Groei 2030	2030
recreatief zwemmen	96.300	Ontwikkeling bevolking	15,5%	111.250
doelgroepen	26.300	Ontwikkeling doelgroep volwassen & ouderen	22%	32.100
les zwemmen	49.850	Ontwikkeling doelgroep kinderen	9%	54.300
verenigingen/groepen/scholen	21.200	Ontwikkeling bevolking + onvervulde behoefte	22%	25.850
totaal	193.650		15,4%	223.500

Figuur 8.1: geraamde toename van het gebruik van het zwembad (bezoeken/jaar)

8.2 Huidige en toekomstige capaciteit

Het is lastig om de capaciteit van een zwembad eenduidig te bepalen. Over het algemeen wordt gesproken over een 'vol' zwembad indien dit aantal bezoekers hoger ligt dan 280 bezoekers/m² zwemwater/jaar. In de cijfers van De Windas zijn echter ook de bezoekers van het buitenzwembad meegenomen, deze bezoeken worden niet apart geregistreerd en worden in een goede zomer geschat op 25.000. Met deze correctie was de bezetting van ons zwembad in 2018 235 bezoekers/m² en is er dus sprake van voldoende capaciteit. Indien we de in paragraaf 5.5 geprognosticeerde toename van het aantal bezoekers meenemen komen we in 2030 uit op circa 275 bezoekers/m² in 2030³³. In deze berekeningen is geen rekening gehouden met de huidige onvervulde behoefte van Zwemvereniging De Watervogels³⁴.

Druk op capaciteit wedstrijdabad

De druk op de capaciteit van ons zwembad is ongelijk verdeeld: met name het wedstrijdabad is momenteel vrijwel 'vol', terwijl er nog extra capaciteit beschikbaar is in het recreatiebad. Er zijn weliswaar uren waarop het wedstrijdabad niet gebruikt wordt, maar deze liggen voornamelijk op voor verenigingsactiviteiten onhandige tijdstippen: vroeg in de ochtend en in het weekend. Aanpassing van inroostering en/of het gebruik van het zwembad bieden beperkte mogelijkheden voor het wegnemen van de druk op de capaciteit van het wedstrijdabad.

³³ Het Mulier Instituut wijst erop dat in deze berekening alleen rekening gehouden met de bevolkingsgroei van Lansingerland, terwijl een zwembad als De Windas heeft vaak een regiofunctie (m.n. voor het recreatief zwemmen). Het regionale perspectief valt echter buiten de afbakening van dit plan.

³⁴ Zwemvereniging De Watervogels geeft aan dat er sprake is van een 'onvervulde behoefte': indien er voldoende capaciteit aanwezig zou zijn zou zij graag 5 uur extra gebruik maken van het wedstrijdabad.

De druk op de capaciteit wordt bevestigd door onze raadpleging van het burgerpanel³⁵: *‘Veel respondenten geven aan dat de openingstijden van het zwembad niet voldoende aansluit op de behoefte. Veel inwoners zouden graag ‘s avonds en in het weekend meer uren willen zwemmen: ’’openingstijden zwembad ook in avonduren, niet alleen banenzwemmen.’*

De geprognoseerde toename van de vraag naar zwemwater voldoet niet aan de *‘40-75%-regel’* voor uitbreidingen. Hiernaast is er in de ons omliggende gemeenten sprake van een relatief groot aantal zwembaden: er zijn in totaal 17 andere zwembaden (waaronder 12 wedstrijdbaden) in een straal van 20 kilometer. Het is derhalve een optie om zwemmers en zwemverenigingen te verwijzen naar deze voorzieningen.

³⁵ Bron: Sport en bewegen in Lansingerland - peiling burgerpanel Lansingerland maart 2018

9 Afweging

In hoofdstuk 6 t/m 8 identificeerden wij op basis van de uitgevoerde capaciteitsberekeningen en de input van de verenigingen de investeringswensen. In dit hoofdstuk wegen wij deze af en formuleren wij een concreet investeringsprogramma.

9.1 Afwegingskader, financiële middelen, beschikbare capaciteit en ruimtelijke inpassing

De in de eerdere hoofdstukken geïnventariseerde investeringswensen zijn in principe onafhankelijk van elkaar: voor iedere investeringswens kan een separate afweging gemaakt worden ten aanzien van het nut, noodzaak en wenselijkheid. Tegelijkertijd is het van belang om een integrale afweging te maken. Hiertoe delen wij de investeringswensen die wij in de voorgaande hoofdstukken verzamelden onder in 7 verschillende categorieën:

Categorie	Toelichting
1	De investering is noodzakelijk om te voldoen aan onze wettelijke verplichtingen
2	Er is in de huidige situatie of op korte termijn (1-5 jaar) sprake van een geprognosticeerd capaciteitstekort welke voldoet aan de eisen van het kader voor uitbreidingen
3	Bij <u>uitbreidingen</u> : de uitbreiding draagt bij aan een toename van de sportparticipatie
4	Bij <u>uitbreidingen</u> : de uitbreiding draagt bij aan een verbetering van de sportbeleving
5	Er is in de huidige situatie of op korte termijn (1-5 jaar) geen sprake van een geprognosticeerd capaciteitstekort OF er is sprake van een capaciteitstekort welke <u>niet</u> voldoet aan de eisen van het kader van uitbreidingen
P	De investering draagt bij aan de prestatiesport in onze gemeente
X	(zeer) grote investeringen

Fig. 9.1: categorisering van investeringswensen

In de paragrafen 9.2 t/m 9.8 plaatsen we iedere investeringswens in een van de hierboven genoemde categorieën. Hierna maken wij een inhoudelijke afweging op basis van de geformuleerde uitgangspunten, het in hoofdstuk 5 geformuleerde afwegingskader en de kosten die hiermee gemoeid zijn. In paragraaf 9.9 vertalen wij dit naar een concreet investeringskader.

Financiële middelen

Vooruitlopend op de vaststelling van het accommodatieplan reserveerden wij in de kadernota 2021 middelen voor investeringen voortvloeiende uit dit accommodatieplan. Deze bedragen zijn exclusief de kosten die wij moeten maken voor het voldoen aan onze wettelijke taken: de realisatie van een sporthal in Wilderszijde (categorie 1, zie 9.2):

	2021	2022	2023	2024 e.v.
Accommodatieplan	100	20	100	200

Fig. 9.2: reservering in de begroting t.b.v. het accommodatieplan (excl. Sporthal Wilderszijde)

Voor iedere investeringswens brengen we in de volgende paragrafen voor zover mogelijk de hieraan verbonden kosten en de gevolgen ten opzichte van de vastgestelde begroting in beeld. In bijlage 4 is een gedetailleerd overzicht opgenomen van de opbouw van deze kosten.

Hierbij hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- Bij het bepalen van het effect op de begroting kijken we naar de kapitaallasten, de jaarlijkse kosten voor onderhoud en de eventuele extra inkomsten uit verhuur³⁶. In het overzicht in de volgende paragrafen geven wij het saldo van deze kosten weer.
- We houden in de komende paragrafen geen rekening met de kosten voor de inzet van gemeentelijke medewerkers.
- Bij uitbreidingen houden wij geen rekening met grondkosten, tenzij anders vermeld. Uitbreidingen die binnen de grenzen van sportparken plaats kunnen vinden brengen geen extra grondkosten met zich mee. Bij uitbreidingen buiten deze grenzen is dit wel het geval, het bepalen hiervan valt buiten het kader van dit plan.
- In de kostenramingen in de volgende paragrafen gaan we uit van bedragen waarbij de extra kosten voor btw en de inkomsten uit de Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK) elkaar opheffen. De SPUK loopt tot 2023, in de jaarschijven 2024 en verder houden we in paragraaf 9.9 daarom rekening met een kostenverhogend effect van 21% op investeringen en onderhoudskosten.

In dit plan zijn de 'Eneco-gelden' niet meegenomen. Deze middelen kunnen desgewenst en onder voorwaarden gebruikt worden voor het realiseren van leningen aan verenigingen, eenmalige bijdragen aan sporters en/of het in eigen beheer aanleggen van accommodaties. Deze opties vallen buiten het kader van dit plan en kunnen desgewenst betrokken worden bij de bespreking over de aanwending van deze gelden.

Uitvoeringscapaciteit

In het kader van de professionalisering van de bedrijfsvoering werken wij sinds 2020 aan het in balans brengen van de geplande projecten en de ambtelijke capaciteit. Dit doen we in het Meerjaren InvesteringsProgramma (MIP). Onderdeel van deze aanpak dat we nieuwe initiatieven wegen op het gebied van bestuurlijke wenselijkheid, technische noodzakelijkheid en financiële/contractuele verplichtingen. Ook moeten het aantal investeringen afgestemd worden op het beschikbare aanbod qua ambtelijke capaciteit. Door op deze wijze de vraag en het aanbod af te stemmen zorgen we voor een realistische planning die daadwerkelijk uitgevoerd wordt. Dit vormt een belangrijk onderdeel van reëel begroten. Nieuwe investeringswensen worden integraal afgewogen aan de hand van een aantal vooraf vastgestelde criteria.

Uit het bovenstaande proces bleek dat de ambtelijke capaciteit onder druk staat. Dit leidde de afgelopen jaren tot onderrealisatie van voorgenomen werkzaamheden. Er is op basis van de beschikbare ambtelijke capaciteit geen ruimte om de komende jaren extra investeringen op te nemen in het MIP. De eerste mogelijkheid hiervoor ligt in de jaarschijf 2024.

Ruimtelijke inpassing

Naast financiële middelen en ambtelijke capaciteit is beschikbare ruimte een derde criterium dat betrokken moet worden bij de afweging. Sommige investeringen vragen om extra ruimte, deze moet dan wel beschikbaar zijn of gevonden kunnen worden. De mogelijke aanwending van gronden buiten de sportparken valt buiten de afbakening van dit plan.

³⁶ Hierbij houden we de huidige huurtarieven (2021) aan

9.2 Categorie 1: wettelijke verplichtingen

Nr.	Investering	investering	Effect op begroting
1.1	Sporthal Wilderszijde	4.400	0 (reeds opgenomen)

Het realiseren van extra binnensportcapaciteit in Wilderszijde is noodzakelijk om te voldoen aan onze wettelijke verplichtingen ten aanzien van bewegingsonderwijs. Vooruitlopend op het vaststellen van dit accommodatieplan zijn in de kadernota 2020 de benodigde middelen opgenomen voor de realisatie van deze accommodatie in 2024. De realisatie van deze voorziening betrekken wij bij de realisatie van de wijk Wilderszijde en combineren we met de nieuwbouw van scholen in deze wijk.

Door bij de invulling van deze wettelijke taak te kiezen voor een volwaardige sporthal (in tegenstelling tot bijvoorbeeld 2 gymzalen) biedt deze investering meerwaarde voor de georganiseerde sportbeoefening in onze gemeente. Zoals wij in hoofdstuk 6 aangaven draagt deze realisatie bij aan het verminderen van de gebruiksdruk op onze sporthallen.

Afweging

Positief. Het realiseren van een extra sporthal in Wilderszijde is op basis van onze wettelijke taken onvermijdbaar bij de realisatie van de nieuwe wijk.

9.3 Categorie 2: capaciteitsproblemen oplossen

Nr.	Investering	investering	Effect op begroting
2.1	Extra hockeyveld zand	650	35
2.2	Voetbalveld ombouw kunstgras	600	37

Uit de hoofdstukken 6 tot en met 8 blijkt dat de bovenstaande investeringswensen voldoen aan de criteria zoals geformuleerd in het uitgangspuntennotitie.

▪ Hockey: extra veld

Om de geprognosticeerde verdere groei van hockey tot 2030 op te vangen is de aanleg van een extra hockeyveld noodzakelijk. Deze uitbreiding past op het reeds voorbelaste perceel binnen sportpark Het Hoge Land. Het gebruik van het voorbelaste perceel voor de realisatie van een hockeyveld maakt de door CVV Berkel gewenste uitbreiding van hun voetbalvelden binnen de grenzen van Het Hoge Land onmogelijk (zie paragraaf 9.5). De realisatie van een extra hockeyveld sluit aan bij de wens van HBR. De wens van HBR om het veld in 2024 aan te leggen past binnen de beperkte beschikbare uitvoeringscapaciteit en de procedure rond het vaststellen van het MIP zoals toegelicht in paragraaf 9.1.

▪ Voetbal: ombouw natuurgrasveld (1)

Het geprognosticeerde tekort aan trainingsuren voor voetbal in 2030 rechtvaardigt op basis van de geformuleerde uitgangspunten de ombouw van één natuurgrasveld naar een kunstgrasveld. Deze ombouw levert bijna 500 extra trainingsuren op. Hiermee wordt het tekort aan trainingscapaciteit zoals gesignaleerd in hoofdstuk 7.3 gecompenseerd.

Omdat zowel CVV als TOGB de wens hebben aangegeven om een natuurgrasveld (of wetrasveld) om te bouwen tot kunstgrasveld is het de vraag welk veld wij ombouwen. Hierbij is relevant dat CVV momenteel minder kunstgrasvelden heeft dan TOGB (2 vs. 3,6) maar de huidige gebruiksdruk bij TOGB ligt hoger dan bij CVV. Om kapitaalvernietiging en extra kosten te voorkomen combineren wij de ombouw met een geplande (toplaag)

vervanging van natuurgrasvelden. De volgende geplande topaagvervangingen zijn velden van CVV: veld 1 in 2024 en veld 2 2026. Renovaties van velden van TOGB zijn pas na 2027 gepland.

Afweging

Positief. De beide investeringen zijn wenselijk de onze sportaccommodaties mee te laten groeien met de groei van onze bevolking en passen binnen de vastgestelde uitgangspunten. De vraag of wij een veld van CVV of TOGB ombouwen leggen wij in 2023 aan de gemeenteraad voor. Hierdoor kunnen we bij deze afweging de ontwikkelingen (bijvoorbeeld ten aanzien van de ontwikkeling van de populariteit van voetbal) in de komende jaren meenemen.

9.4 Categorie 3: uitbreidingen met toename sportparticipatie

Nr.	Investering	investering	Effect op begroting
2.1	Atletiekbaan (300/400 meter)	800 - 1.200	nb
2.2	Aanleg padelbanen ³⁷ (per veld)	80 - 110	nb
2.3	Beachvolleybalveld (fase 2)	40 ³⁸	Incidenteel

In de voorgaande hoofdstukken inventariseerden wij een aantal investeringswensen voor het realiseren van nieuwe accommodaties die bij kunnen dragen aan de sportparticipatie in onze gemeente. Deze sporten hebben zichzelf de afgelopen jaren bewezen. De realisatie van de hiervoor benodigde voorzieningen stimuleert onze inwoners om (nog) meer te sporten en dragen derhalve bij aan de realisatie van de doelen uit ons sportbeleid. Deze sporten maken in de huidige situatie geen deel uit van de basisinfrastructuur. De eerdere aanleg van padelbanen en beachvolleybalvelden waren initiatieven van verenigingen zelf.

Er zijn drie mogelijkheden waarop we om kunnen gaan met deze wensen:

- a) We nemen deze op in onze basisinfrastructuur. Dit houdt in dat we hier als gemeente zelf voorzieningen voor realiseren en exploiteren en deze tegen een niet-kostendekkend tarief ter beschikking stellen aan verenigen.
- b) We ondersteunen deze op andere manier, bijvoorbeeld door het verstrekken van een eenmalige bijdrage en/of het beschikbaar stellen van grond.
- c) We ondersteunen deze wensen niet.

▪ Atletiekbaan

Atletiek is populair in onze gemeente (zie paragraaf 7.3) en laat de afgelopen jaren een stabiele groei zien. In de ons omringende gemeenten (Delft, Zoetermeer, Rotterdam) zijn atletiekbanen aanwezig. Het is aannemelijk dat de realisatie van een atletiekbaan in onze gemeente het aantal beoefenaars van deze sport zal laten toenemen.

Naast de kosten voor de realisatie van een dergelijke voorziening is de hiervoor benodigde oppervlakte een knelpunt: voor de realisatie van een 400-meterbaan is een terrein van circa 190 bij 120 meter noodzakelijk (exclusief voorzieningen als kantine en kleedkamers). Dit staat gelijk aan ongeveer 2 voetbalvelden. Hiervoor is onvoldoende vrije ruimte beschikbaar op of nabij de huidige sportparken.

³⁷ Bij opname in de basisinfrastructuur

³⁸ Vraag maximale bijdrage ondersteuning Volley2B

- **Padelbanen**

Padel is een populaire sport die zijn aantrekkingskracht in onze gemeente bewezen heeft. Drie tennisverenigingen hebben de wens aangegeven padelbanen aan te leggen. Hiervoor lijkt binnen de bestaande contouren van het sportpark ruimte aanwezig te zijn, al dan niet door het ombouwen van bestaande tennisvelden.

Als we deze verzoeken naast de in hoofdstuk 4 geformuleerde criteria voor uitbreidingen leggen kunnen we vraagtekens stellen bij twee criteria: de commerciële exploitbaarheid en het verenigingsverband. Door de relatief beperkte ruimte die een padelbaan inneemt, de relatief lage investeringskosten en hoge potentiële benutting lijkt het mogelijk om padelbanen kostendekkend te exploiteren. Triomf heeft reeds aangegeven dat zij zelf voldoende middelen hebben om extra banen aan te leggen en deze kostendekkend te exploiteren. Hiernaast kan padel gezien worden als een sport die vooral in 2-op-2 (of 1-op-1) verband beoefend wordt, waardoor het verenigingsverband minder sterk is dan bij teamsporten³⁹.

- **Beachvolleybal fase 2**

Zoals wij in hoofdstuk 6 aangaven valt is vooruitlopend op het vaststellen van dit plan een voorstel voorgelegd over de realisatie van beachvelden op het voormalige oefenveld voor honk- en softbal in Bergschenhoek. Daarmee valt de aanleg van de velden buiten het kader van dit plan. De tweede fase van dit plan bestaat uit het realiseren van voorzieningen, waaronder een paviljoen. De aanleg hiervan vergroot de mogelijkheden om dit terrein te gebruiken als volwaardige sportaccommodaties.

Afweging

Positief: beachvolleybal. De aanleg van een beachvolleybalveld (die op termijn ook gebruik kan worden voor andere beachsporten) is een waardevolle aanvulling op onze sportaccommodaties en voldoet aan de in hoofdstuk 5 geformuleerde criteria voor uitbreidingen. Door aan te sluiten bij het initiatief van Volley2B realiseren we deze voorziening op korte termijn tegen relatief beperkte kosten. De aanleg van voorzieningen op dit veld is niet strikt noodzakelijk maar is wel wenselijk voor de benutting van deze velden. Het verstrekken van een eenmalige bijdrage houdt in dat dit geen structureel effect heeft op de begroting en er geen noodzaak is beachvelden op te nemen in de basisinfrastructuur. In het licht van deze overwegingen verstrekken wij Volley2B een eenmalige bijdrage van € 25.000,-. De hoogte van dit bedrag sluit aan bij de eerder vooruitlopend op dit plan verstrekte eenmalige bijdragen aan LTC Triomf en de schaatsvereniging. De resterende € 15.000,- die benodigd is voor de realisatie van de tweede fase dient Volley2B zelf op te brengen.

Positief op basis van kostenneutraliteit: padel. De aanleg van padelbanen is een waardevolle aanvulling op onze sportaccommodaties. Omdat kostendekkende exploitatie van deze accommodaties mogelijk is nemen we deze niet op in de basisinfrastructuur. De aanleg en de exploitatie hiervan is hiermee de verantwoordelijkheid van individuele verenigingen, wij ondersteunen hen hierbij door waar mogelijk grond ter beschikking te stellen. De kosten en uitvoering van de aanleg van deze zaken is de verantwoordelijkheid van verenigingen zelf. Dit geldt ook voor de kosten voor het ombouwen van bestaande tennisbanen.

³⁹ Deze argumenten kunnen ook gemaakt worden ten aanzien van tennis, deze passen bij de door de verenigingen geuite wens om privatisering te onderzoeken in hoofdstuk 7

Negatief: atletiek. Hoewel de aanleg van een atletiekbaan een positief effect kan hebben op de sportparticipatie wegen de hoge kosten niet op tegen de maatschappelijke meerwaarde. Hiernaast is er momenteel geen ruimte beschikbaar voor de realisatie van een dergelijke voorziening.

9.5 Categorie 4: uitbreidingen met toename sportbeleving

Nr.	Investering	investering	Effect op begroting
4.1	Veldverlichting honk/softbal	90	6
4.2	Overdekte locatie jeu de boules	nb	nb

De bovenstaande wensen hebben niet direct een relatie tot de beschikbare capaciteit. De uitvoering hiervan leidt naar verwachting niet direct tot een toename van het aantal sporters in onze gemeente. De realisatie van deze uitbreidingen draagt wel bij aan de sportbeleving van de betrokken sporters.

Afweging

Negatief. De beide investeringen bieden weliswaar een meerwaarde voor de betreffende sportactiviteiten maar zijn strikt genomen niet noodzakelijk. Hiernaast gaat het om relatief kleine groepen sporters, waardoor de maatschappelijke meerwaarde beperkte is. Indien de beide vereniging deze wensen zelf willen verwezenlijken werken we hieraan mee op basis van kostenneutraliteit.

9.6 Categorie 5: beperkte capaciteitsproblemen

Nr.	Investering	investering	Effect op begroting
5.1	Extra voetbalveld	650	48
5.2	Voetbalveld ombouwen kunstgras	600	37
5.4	Extra handbalveld	100 - 120	5-8
5.6	Uitbreiding 2 tennisbanen	200 - 240	7-19
5.5	Blaashal	0	0

De bovenstaande investeringswensen betreffen uitbreidingen van de huidige capaciteit maar voldoen niet aan de eisen zoals geformuleerd in de uitgangspuntennotitie.

▪ Uitbreiding voetbalveld

Uit de prognose in paragraaf 7.2 blijkt dat er na de ombouw van één natuurgrasveld naar kunstgras voldoende veldcapaciteit aanwezig is. Vanuit het kader van de uitgangspuntennotitie, waarin wij onder meer vastlegden dat wij de capaciteit per gemeente bekijken en niet per individuele vereniging, bestaat er derhalve geen aanleiding voor het aanleggen van een extra voetbalveld. Wel is het zo dat de beschikbare vrije capaciteit zich vooral bevindt op de sportparken in Bergschenhoek en Bleiswijk.

De gewenste uitbreiding met een voetbalveld is verbonden met de vraag van de uitbreiding van de capaciteit voor hockey (zie 9.3). Op sportpark Het Hoge Land is nog één perceel ter grootte van een voetbal/hockeyveld beschikbaar. In 2018 besloten⁴⁰ wij om dit perceel voor te belasten, vooruitlopend op een besluit over de aanwending hiervan op basis van capaciteitsberekeningen naar de toekomstige sportbehoefte. De uitgevoerde capaciteitsberekeningen geven hier duidelijkheid over. Als wij besluiten om dit veld te

⁴⁰ BW1800260 d.d. 21 augustus 2018

benutten voor de gewenste uitbreiding met een hockeyveld kan niet voldaan worden aan de wens van CVV om hun velden uit te breiden. TOGB geeft aan geen ambitie te hebben om haar aantal velden uit te breiden.

- **Voetbal: ombouw natuurgrasveld (2)**

In paragraaf 9.3 lichtten we de wens toe om één voetbalveld op sportpark Het Hoge Land om te bouwen naar kunstgras. Dit lost de capaciteitsproblemen van voetbal in onze gemeente op. Indien volstaan wordt met de ombouw van slechts één veld houdt één van de twee voetbalverenigingen op Het Hoge Land een (beperkt) tekort in trainingscapaciteit. Dit kan opgelost worden door, in plaats van één, twee natuurgrasvelden om te bouwen tot kunstgras. Dit gaat echter in tegen de geformuleerde uitgangspunten, waarin we vastlegden dat we naar de benodigde capaciteit bepalen per sport en niet per individuele vereniging.

- **Handbal**

De capaciteit van het huidige handbalveld loopt de komende jaren tegen haar grenzen aan, zeker indien de huidige toename van de populariteit van deze sport in onze gemeente blijft toenemen. Deze toename is echter onvoldoende om te voldoen aan de gestelde kaders ten aanzien van capaciteit bij uitbreidingen ('40-75%-regel'). Wel zullen wij het perceel waarop tot 2024 de dependance van de Prins Johan Frisoschool zich bevindt reserveren voor nader te bepalen mogelijke uitbreidingswensen van TOGB.

- **Tennisbanen**

Uit de capaciteitsberekeningen blijkt aan de hand van de gehanteerde normen en uitgangspunten geen noodzaak om het aantal tennisbanen uit te breiden. Hiernaast wordt een deel van de baandruk bij ATV Berkenrode veroorzaakt door het gebruik van de commerciële tennisschool. Hiernaast is er op sportpark het Hoge Land ruim voldoende capaciteit aanwezig in velden van TOGB in beschouwing genomen worden.

- **Blaashal Hockey**

Zoals beschreven in hoofdstuk 7.2 kan de realisatie van een blaashal voor hockey bijdragen aan het verminderen van de druk op de binnensportaccommodaties in de winterperiode. Dit is op basis van de bezettingscijfers en de geformuleerde uitgangspunten weliswaar voordelig, doch niet strikt noodzakelijk. Het voorstel van HBR is voor de gemeente kostenneutraal.

Afweging

Negatief, met uitzondering van de blaashal onder voorwaarde van budgetneutraliteit. De investeringswensen in deze categorie voldoen niet aan de geformuleerde uitgangspunten ten aanzien van capaciteitsuitbreiding. Omdat de realisatie van de gewenste blaashal per saldo kostenneutraal is en een meerwaarde heeft voor de binnensport in de winterperiode is dit wel een wenselijke aanpassing. Wij faciliteren deze realisatie door de werkzaamheden die hiervoor noodzakelijk zijn mee te nemen in de renovatie van veld 3 van HBR en de kosten van deze aanpassingen in rekening te brengen bij HBR.

De besluiten over het ombouwen van een natuurvoetbalveld naar kunstgras en de realisatie van een handbalveld zijn overigens niet onomkeerbaar. In een later stadium kunnen deze alsnog uitgevoerd worden door het ombouwen van een van de natuurgrasvelden en het gebruik van het perceel waar zich nu de dependance bevindt van de school op het sportpark.

9.7 Categorie P: Prestatiesport

Nr.	Investering	investering	Effect op begroting
P.1	Waterveld als standaard (per veld)	270	30

Naar aanleiding van de vraag van de commissie Samenleving op oktober 2020 hebben wij sportverenigingen gevraagd of zij ambities hebben op het gebied van prestatiesport en zo ja, welke aanpassingen van accommodaties hiervoor nodig is. Wij hebben hierop alleen een bevestigende reactie ontvangen van HBR (zie hoofdstuk 7.3). HBR pleit ervoor watervelden in plaats van zand ingestrooide velden te beschouwen als basisvoorziening voor hockeyvelden. Deze wens wordt in Nederland vooral gebruikt bij verenigingen met ambities op het gebied van prestatiesport (of topsport). Binnen het huidige beleidskader en de geformuleerde ondersteunen wij met onze accommodaties alleen breedtesport. Het voldoen aan deze wens zou hierdoor een bijstelling van het bestaande beleid inhouden.

Indien wij aan de wens van HBR voldoen zou dit inhouden dat nieuwe hockeyvelden (zie paragraaf 9.3) deels aangelegd worden als waterveld in plaats van zandveld. Hiernaast ligt het voor de hand om bij renovaties van de toplaag van de bestaande velden van HBR en HVB deze te vervangen door watervelden. Dit leidt tot een extra investering⁴¹ van circa € 270.00,- per veld. De volgende renovaties van toplagen van hockeyvelden zijn gepland in 2023 (drie velden) en uitbreiding in 2024 (zie 9.3).

Afweging

Negatief. Er is op basis van ons sportbeleid onvoldoende aanleiding om prestatiesport op te nemen in onze basisinfrastructuur. De extra kosten die hiermee gemoeid wegen niet op tegen het maatschappelijke rendement en kunnen elders effectiever besteed worden. De afgelopen periode is tevens gebleken dat sportverenigingen met ambities op het gebied van prestatie- of topsport zelf in staat blijkt om de kosten hiervoor te dragen (bijvoorbeeld de tennishal van ATV Berkenrode en de realisatie van watervelden bij HBR). Een derde argument is precedentwerking. Doordat er bij andere verenigingen geen behoefte lijkt te zijn aan aanvullende voorzieningen voor prestatiesport lijkt dit op korte termijn beperkt. Op de langere termijn kan eventuele precedentwerking ook voor andere verenigingen en investeringswensen aanzienlijke financiële gevolgen hebben.

9.8 Categorie X: grote uitbreidingen

Nr.	Investering	investering	Effect op begroting
X.1	Vierde sportpark	11.000 ⁴²	nb
X.2	Uitbreiding zwembad	nb	nb

Naast de op specifieke vormen van sportbeoefening gerichte uitbreidingswensen zijn er twee grote investeringswensen met een impact op verschillende sporten: de mogelijke realisatie van een vierde sportpark en de uitbreiding van het zwembad.

▪ Vierde sportpark

Op verzoek van de Raad nemen wij een verkenning naar deze wens mee in deze rapportage. In bijlage 3 hebben wij een globale raming opgenomen van de kosten van het 'uitplaatsen' van een voetbalvereniging van Sportpark Het Hoge Land naar een nog nader

⁴¹ Gebaseerd op de meerkosten van de ombouw van hockeyveld 2 van HBR naar waterveld in 2020

⁴² Inclusief grondkosten, exclusief opportunity costs mogelijk herbestemming bestaande accommodaties

te bepalen nieuwe locatie. De kostenraming is tot stand gekomen op basis van kengetallen en normen en aanbevelingen van de KNVB. De kosten van het verplaatsen van een hockeyvereniging met eenzelfde hoeveelheid velden is in grote lijnen vergelijkbaar met deze doorrekening.

In een dergelijk scenario zouden de vrijgekomen velden en accommodaties op sportpark Het Hoge Land gebruikt kunnen worden voor het realiseren van andere wensen uit dit plan, zoals de uitbreiding van hockey, realisatie van een atletiekbaan en/of padelbanen. De transformatiekosten van dergelijke ingrepen vallen buiten het kader van dit plan. Ook is er geen doorrekening gemaakt van de gesuggereerde herbestemming van deze velden voor woningbouw.

Voor het daadwerkelijk nemen van een besluit over de wenselijkheid, mogelijkheid en (financiële en ruimtelijke) consequenties van een vierde sportpark is meer onderzoek noodzakelijk. De capaciteitsberekeningen in dit plan geven hier voor de periode tot 2030 geen aanleiding voor: de huidige sportparken kunnen binnen de gestelde periode en kaders de geprognoseerde toename van het aantal sporters door de groei van onze bevolking opvangen.

▪ **Uitbreiding zwembad**

Wij onderzoeken de mogelijkheid van uitbreiding van het zwembad niet nader. Het geconstateerde capaciteitstekort van het zwembad is relatief beperkt, terwijl de kosten voor uitbreiding hoog zijn. De bezetting van een eventuele uitbreiding voldoet hiernaast niet aan de kaders die wij stellen ten aanzien van gebruik (de '40/75-regel'). Hiernaast zijn er in de directe omgeving diverse zwembaden aanwezig waar zwemmers gebruik van kunnen maken.

Afweging

Negatief. Beide wensen betreffen grote investeringen die niet voldoen aan de vastgestelde uitgangspunten. De benodigde middelen voor deze uitbreidingen staan niet in verhouding tot de maatschappelijke meerwaarde hiervan.

Omdat veel van de accommodaties in 2030 of daarna hun maximale capaciteit bereiken is het wenselijk om bij verdere grote uitbreidingen van onze woningbouwplanning rekening te houden met de mogelijkheid van het uitbreiden van onze sportvoorzieningen. Wij nemen deze overweging mee bij het opstellen van de strategische kaart van Lansingerland. Of uitbreiding daadwerkelijk noodzakelijk is hangt sterk af van de ontwikkelingen ten aanzien van lidmaatschap van sportverenigingen en de verschuivingen naar ongeorganiseerde sport zoals toegelicht in hoofdstuk 5.

9.9 Investeringsprogramma

In figuur 9.3 is het uit de afwegingen van de voorgaande paragrafen resulterende investeringsprogramma weergegeven. De figuur bevat de financiële gevolgen per jaarschijf ten opzichte van de vastgestelde begroting 2021-2024. In deze figuur is nog geen rekening gehouden met de inzet van ambtelijke begeleiding van deze werkzaamheden.

	2021	2022	2023	2024 ⁴³	2025	2026	2027
Extra zandhockeyveld	-	-	-	0	46	45	45
Ombouw wedstrijdveld kunstgras	-	-	-	0	47	46	46
Voorzieningen beachvolleybal (fase 2)	25	-	-	-	-	-	-
Extra investeringen accommodatieplan	25	0	0	0	93	91	91
Reservering accommodatieplan	85 ⁴⁴	20	100	200	200	200	200
Effect op meerjarenbegroting	-60	-20	-100	-200	-107	-109	-109

Figuur 9.3: gevolgen investeringsprogramma t.o.v. vastgestelde begroting 2021-2024

Besluitvorming over deze investeringen worden opgenomen in de integrale afweging van de Kadernota 2022. De uitvoering van deze investeringen nemen wij mee bij de periodieke afweging in het kader van het vaststellen van het Meerjaren Investerings Programma.

⁴³ Vanaf jaarschijf 2024 houden wij rekening met het wegvallen van de SPUK, waardoor de investeringen en kosten voor onderhoud vanaf deze jaarschijf 21% hoger zijn dan in eerdere jaarschijven.

⁴⁴ Vooruitlopend op besluitvorming hebben wij in dit bedrag reeds de uitgave van € 15.000 voor het gereedmaken van 'fase 0' van het voormalige honk- en softbalterrein voor beachvolleybal in mindering gebracht (zie raadsbrief U21.01470)

Bijlage 1: prognose sporters 2030

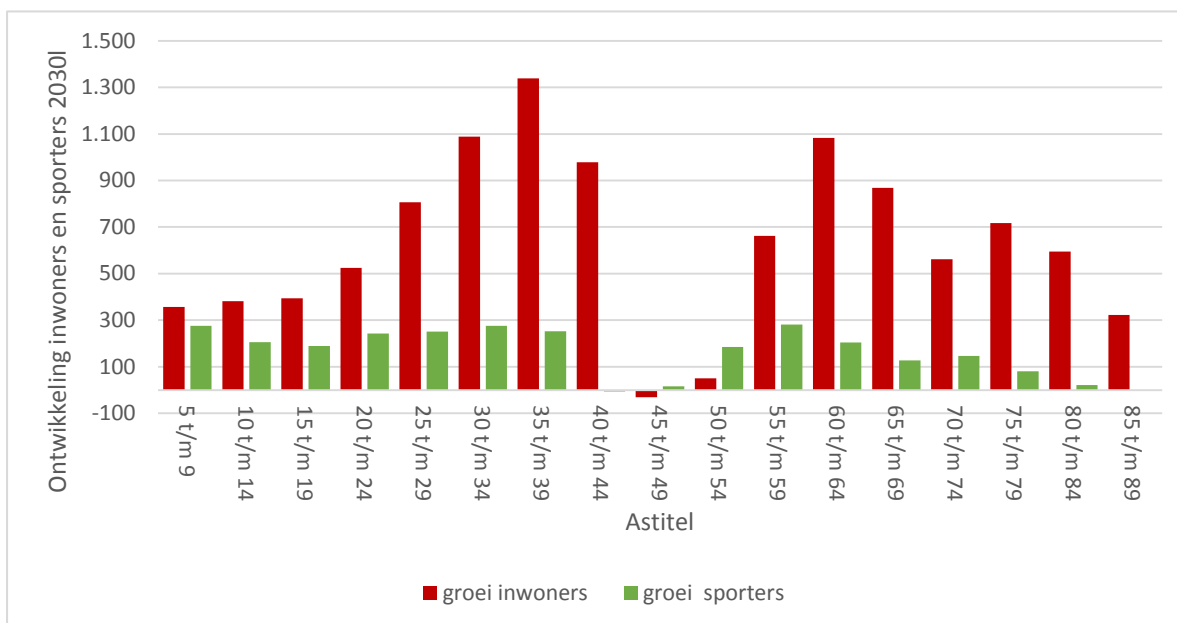
De onderstaande tabel geeft een gedetailleerd overzicht van verwachte groei van het aantal sporters in Lansingerland in 2030, gebaseerd op de berekeningssystematiek zoals toegelicht in paragraaf 5.1.

Leeftijd	% lid sportbond	inwoners 2019	inwoners 2030	sporters 2019	sporters 2030	groei sporters	groei sporters %
0 t/m 4	1,3%	4.066	4.600	54	60	6	11%
5 t/m 9	41,6%	4.643	5.000	1.932	2.080	148	8%
10 t/m 14	71,6%	4.519	4.900	3.232	3.508	276	9%
15 t/m 19	52,2%	4.206	4.600	2.195	2.401	206	9%
20 t/m 24	35,7%	2.876	3.400	1.025	1.214	189	18%
25 t/m 29	29,9%	2.393	3.200	714	957	243	34%
30 t/m 34	23,4%	3.412	4.500	802	1.053	251	31%
35 t/m 39	20,7%	4.262	5.600	884	1.159	275	31%
40 t/m 44	25,8%	4.621	5.600	1.192	1.445	253	21%
45 t/m 49	28,8%	5.231	5.200	1.504	1.498	-6	0%
50 t/m 54	29,3%	4.850	4.900	1.420	1.436	16	1%
55 t/m 59	27,9%	4.038	4.700	1.127	1.311	185	16%
60 t/m 64	26,1%	3.217	4.300	841	1.122	281	33%
65 t/m 69	23,6%	2.832	3.700	669	873	204	31%
70 t/m 74	22,7%	2.538	3.100	577	704	127	22%
75 t/m 79	20,2%	1.733	2.450	348	495	147	42%
80 t/m 84	13,6%	1.155	1.750	157	238	81	52%
85 t/m 89	6,5%	728	1.050	47	68	21	44%
90 t/m 94	3,6%	249	450	9	16	7	81%
95+	7,0%	57	100	4	7	3	75%
Totaal		61.626	73.100	18.733	21.645	2.912	15,5%

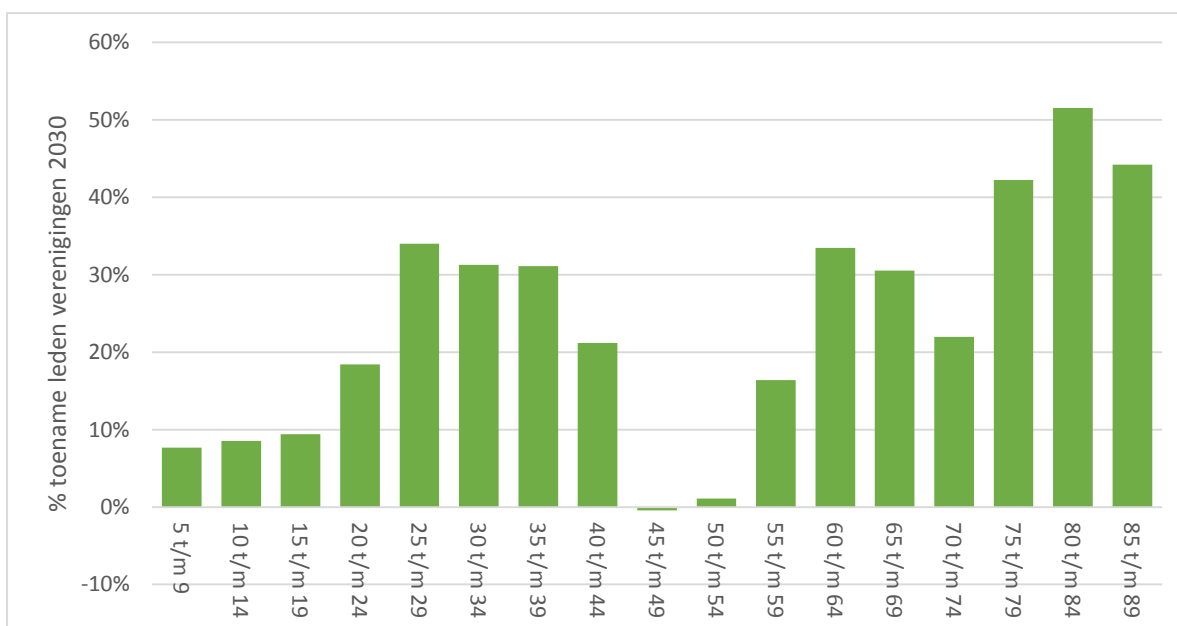

Leeftijd	% lid sportbond	inwoners 2019	inwoners 2030	sporters 2019	sporters 2030	groei sporters	groei sporters %
4 t/m 19	55,0%	13.368	14.500	7.359	7.990	631	8,6%
20 t/m 64	27,2%	34.900	41.400	9.509	11.195	1.686	17,7%
65 t/m 89	20,0%	8.986	12.050	1.798	2.378	580	32,2%
gemiddeld		57.254	67.950	18.666	21.562	2.896	15,5%

In de onderstaande figuur zijn de resultaten uit de bovenstaande tabel samengevat per leeftijdscategorie.

De figuur hieronder zoomt nader in op de groei van het aantal sporters in 2030 (de groene staven uit de figuur hierboven).

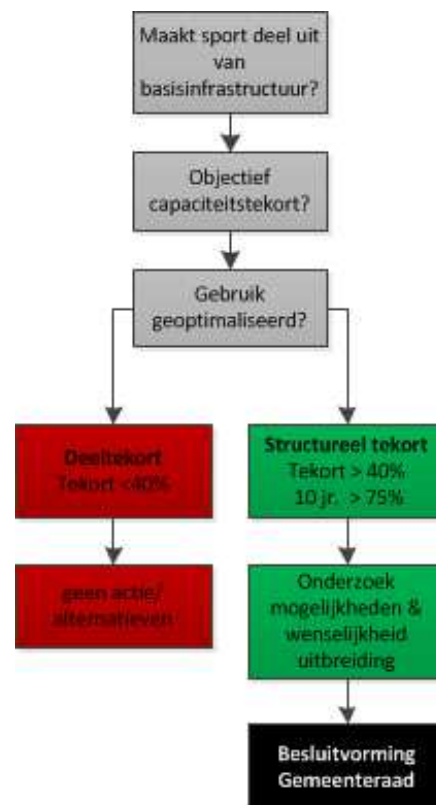

Bijlage 2: kader voor uitbreiding accommodaties

De onderstaande tekst is opgenomen in de vastgestelde uitgangspuntennotitie (T19.15532).

Omdat wij zo slim mogelijk om willen gaan met de bestaande capaciteit van onze accommodaties doorlopen wij bij het beoordelen van de noodzaak tot uitbreidingen van onze bestaande accommodaties altijd de volgende stappen:

1. **Maakt de betreffende sport deel uit van de onder 4.5 vastgestelde basisinfrastructuur?**
2. **Objectief vaststellen tekort** aan de hand van de voor de betreffende sport geldende normen. Hierbij maken we onder andere onderscheid tussen de gebruiksdruk op 'prime time' versus de totale gebruiksdruk en seizoensgebonden gebruik.
3. **We optimaliseren het gebruik** van de betreffende accommodaties. Hierbij vragen wij actieve medewerking van gebruikers en verenigingen. Voorkeuren voor gebruik op bepaalde dagen/uren en adviezen van sportbonden zijn hierbij niet per definitie maatgevend.
4. We spreken van een **deeltekort** (i.t.t. een structureel tekort) indien de geprognosticeerde capaciteitsvraag minder dan 40% van een beoogde uitbreiding bedraagt ten tijde van de geplande realisatie. Aanvullend hierop dient er een realistisch zicht te zijn op 75% gebruik van de extra capaciteit binnen 10 jaar.
5. In het geval van een **deeltekort** (dus minder dan 40% gebruik) onderzoeken wij alternatieven om dit op te lossen. Hierbij kijken wij ook naar de mogelijkheden voor sporters in omliggende gemeenten.
6. Indien er sprake is van een **structureel tekort** starten wij een onderzoek naar de mogelijkheid van aanpassingen of uitbreidingen. De uiteindelijke afweging en besluitvorming berust altijd bij de gemeenteraad.

Bijlage 3: raming kosten 4^e sportpark

De onderstaande tabel bevat een globale verkenning van de kosten voor het realiseren van een vierde sportpark door het 'uitplaatsen' van een (fictieve) voetbalvereniging naar een nieuw te ontwikkelen locatie. De kostenraming is tot stand gekomen op basis van kengetallen en normen en aanbevelingen van de KNVB. De kosten van het verplaatsen van een hockeyvereniging met eenzelfde hoeveelheid velden is in grote lijnen vergelijkbaar met deze doorrekening.

Omschrijving	Q	Eenheid	Prijs per eenheid	
Bouwkosten				€ 1.180.331
Kantine	240	m²	€ 1.150,00	€ 276.000,00
Kleedkamers	565	m²	€ 1.150,00	€ 649.750,00
Tribune	0	m²	€ 550,00	€ -
Bijkomende kosten / algemene kosten / W&R	27,5%	aandeel	€ 925.750,00	€ 254.581,25
Aanleg sportfaciliteiten				€ 4.593.750
Voetbalveld kunstgras	5	st.	€ 600.000,00	€ 2.500.000,00
Voetbalveld natuurgras	2	st.	€ 100.000,00	€ 200.000,00
Voetbal oefenveld natuurgras	3	st.	€ 40.000,00	€ 120.000,00
Hekwerk	1.000	m1	€ 35,00	€ 35.000,00
Lichtmasten	16	st.	€ 20.000,00	€ 320.000,00
Staartkosten	25,0%	aandeel	€ 3.175.000,00	€ 793.750,00
Overige inrichting				€ 1.414.550
Looppaden	14.600	m²	€ 45,00	€ 657.000,00
Berm/ groen	7.300	m²	€ 10,00	€ 73.000,00
Parkeerplaatsen	140	st.	€ 400,00	€ 56.000,00
Grondwerk	76.820	m²	€ 2,00	€ 153.640,00
Hekwerk om het gehele terrein	1.600	m1	€ 120,00	€ 192.000,00
Staartkosten	25,0%	aandeel	€ 1.131.640,00	€ 282.910,00
TOTAAL NOMINALE KOSTEN				€ 7.188.631
TOTAAL NOMINALE KOSTEN AFGEROND)				€ 7.200.000
Verwerving	76.820	m²	€ 50,00	€ 3.841.000
TOTALE KOSTEN INCLUSIEF VERWERVING				€ 11.041.000

Bijlage 4: samenvatting investeringswensen

In de onderstaande tabel is de opbouw van de in hoofdstuk 9 opgenomen financiële gegevens nader uitgesplitst.

Nr.	Investering	investering	Kapitaallast	Exploitatie	Inkomsten	afweging
1.1	Sporthal Wilderszijde	Reeds in begroting opgenomen				
2.1	Extra hockeyveld zand	650	41	9	-15	Positief
2.2	Voetbalveld ombouw kunstgras	600	50	-3	-10	Positief
2.1	Atletiekbaan (300/400 meter)	800 / 1.200	57 - 85	15-23	nb	Negatief
2.2	Aanleg padelbanen/veld	80 - 110	5-7	1,5-3	nb	€ neutraal
2.3	Beachvolleybalveld	35	-	-	-	Positief
4.1	Veldverlichting honk/softbal	90	4,5	1,5	0	Negatief
4.2	overdekte locatie Jeu de Boules	nb	nb	nb	nb	Negatief
5.1	Extra voetbalveld	650	54	11	-17	Negatief
5.2	Voetbalveld ombouwen kunstgras	600	50	-3	-10	Negatief
5.4	Extra handbalveld	100 - 120	5-6	2,5-5	-3	Negatief
5.6	Uitbreiding 2 tennisbanen	200 - 240	12,5 - 15	5-15	-11	Negatief
5.5	Blaashal	-	-	-	-	€ neutraal
P.1	Waterveld als standaard/veld	270	27	2,5	-	Negatief
X.1	Vierde sportpark	11.000	nb	65	92	Negatief
X.2	Uitbreiding zwembad	nb	nb	nb	nb	Negatief